

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Katedra historické sociologie

Bc. Jana Dobešová

**Robert A. Pape: Kritické představení jedné
teorie sebevražedného terorismu**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **Mgr. Karel Černý, Ph.D.**

Praha 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval/a samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. května 2015

Bc. Jana Dobešová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu doktorovi Černému za čas, odborné rady, vědecké i lidské pochopení. Dále konzultantům JUDr. Ivanu Bušniakovi a PhDr. Petru Pelikánovi za čas, ochotu a trpělivost. V neposlední řadě chci poděkovat své rodině a příteli za psychickou podporu, neutuchající mnoha měsíční „hec“ a stovky uvařených hrnků kávy.

Obsah

1	Úvod	7
2	Robert A. Pape a „CPOST“:.....	9
2.1	Robert A. Pape:	9
2.2	Chicagský projekt o sebevražedném terorismu - „CPOST“:.....	10
2.2.1	CPOST-SAD:	10
3	Vývoj Papeova konceptu moderního sebevražedného terorismu:.....	12
3.1	Papeova metodologie	13
3.2	Papeův koncept nátlakové (donucovací) strategie:	15
3.2.1	Logika donucení:	21
3.2.2	Od donucovací strategie k sebevražednému terorismu:	25
3.3	Papeovy výchozí hypotézy sebevražedného terorismu:	27
3.3.1	Ověřování teorie sebevražedného terorismu:.....	29
3.4	Předmoderní vs. moderní sebevražedný terorismus:.....	33
3.5	Příčiny sebevražedného terorismu:	37
3.5.1	Náboženské příčiny:	38
3.5.2	Psychologické příčiny:	38
3.5.3	Ekonomické příčiny:	39
3.5.4	Mezi - skupinová soutěž jako příčina:	40
3.5.5	Papeova nacionalistická teorie sebevražedného terorismu:	40
3.5.6	Papeova příčina:.....	47
3.5.7	Cíle sebevražedných teroristických skupin – nacionalistů:	51
3.6	Logika sebevražedného terorismu:.....	53
3.7	Sebevražedný terorismus jako strategie:.....	57
3.7.1	Načasování:	58
3.7.2	Sebevražedný terorismus jako součást partyzánského boje:	59
3.7.2.1.1	Důkaz vlivu náboženské rozdílnosti na zvýšení rizika výskytu sebevražedného terorismu	61
3.7.3	Výběr cíle:.....	69
3.8	(Zdánlivá) Efektivita sebevražedného terorismu:	71
3.8.1	Za jakou cenu?	77
3.9	Sebevražedný terorismus jako donucovací strategie:	79
3.9.1	Donucovací strategie předmoderních sebevražedných operací:.....	80
3.9.2	Donucovací strategie moderního sebevražedného terorismu:	83
4	Sebevražedný terorismus Al-Kajdy:	87
4.1	Al-Kajda:	88
4.2	Islámský fundamentalismus:.....	91
4.3	Vliv zahraniční politiky Spojených Států na sebevražedný terorismus Al-Kajdy:.....	95

5	Americká válka proti terorismu:.....	98
5.1	Vývoj po roce 2003:	100
5.2	Jak efektivně bojovat se terorismem:	101
5.3	Logika trans-nacionalistického sebevražedného terorismu:	102
6	Assaf Moghadam- kritika Papeovy knihy Dying to Win:	104
7	Závěr:.....	112
8	Přílohy:	113
9	Zdroje a literatura	127

Abstrakt:

Má diplomová práce nese název: „*Robert A. Pape: Kritické představení jedné teorie sebevražedného terorismu.*“ Cílem je kriticky představit teorii sebevražedného terorismu Roberta A. Papea českému čtenáři.

Koncept Robert A. Papea je velmi přínosný svým pohledem na zkoumané fenomény, detailní analýzou enormního množství dat a statistik, které byl schopen spolu se svými kolegy schopem nashromáždit a originální interpretací dat.

Jádro mé diplomové práce představuje Roberta A. Papeova druhá kniha: *Dying to Win*, která tvoří středobod jeho teorie sebevražedného terorismu. Obsahuje základy konceptu, na které navazuje ve třetí a zatím jeho poslední knize: *Cutting the Fuse* a zároveň je částečným vyústěním první knihy *Bombing to Win*.

Klíčová slova:

Robert A. Pape, sebevražedný terorismus, okupace, náboženství, nacionalismus, donucovací strategie

Abstract:

My thesis entitled: “Robert A. Pape: Critical Presentation of One of the Theories of Suicide Terrorism.” Its aim is to critically present the Roberts A. Pape theory of suicide terrorism to the Czech reader.

Robert A. Pape’s concept is very beneficial as per its point of view on the studied phenomena - detailed and enormous amount of analysis, statistics that his colleagues and him were capable to gain along with the original data interpretation.

The core of my thesis is presented by Robert A. Pape’s second book: *Dying to Win*, it also creates the centerpiece of his suicide terrorism theory. It contains the basics of the concept, which is extended in his third and newest book: *Cutting the Fuse* and partially is and outcome of his first book *Bombing to Win*.

Key words:

Robert A. Pape, suicide terrorism, occupation, religion, nationalism, coercive strategy.

1 Úvod

Jak uvádí samotný název mé diplomové práce, mým cílem je kriticky představit Papeovu teorii sebevražedného terorismu českému čtenáři.

Robert A. Pape v českém prostředí není příliš známý. Z českých vědců se na Papea obrací například Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc. nebo Zora Hesová.

Papeovy publikace nejsou přeložené do češtiny, v českých knihovnách jeho publikace též nenaleznete, respektive pouze v národní knihovně naleznete pouze jeho poslední knihu, a česká knihkupectví jeho knihu (zatím) nevydávají.

Papeův koncept je velmi přínosný svým pohledem na zkoumané fenomény, detailní analýzou enormního množství dat a statistik, které byl schopen spolu se svými kolegy schopen nashromáždit a originální interpretací dat.

Téma diplomové práce jsem si vybrala z osobního zájmu o sebevražedný terorismus, s cílem dozvědět se víc o tomto expandujícím fenoménu. Často slýchané klišé, že příčinou je fundamentalismus, extrémismus nebo Arabové, mi přišlo nedostačující.

Diplomová práce je kritickou přehledovou studií teorie sebevražedného terorismu Roberta A. Papea a jeho intelektuální biografii. Práce vychází z kvalitativního výzkumu.

Přínosem této práce je, že přináší do českého prostředí v ČR ne příliš známou teorii sebevražedného terorismu v českém jazyce. Tato práce navíc sleduje i vývoj této teorie a kriticky ji komentuje.

Nejdůležitější zdroje dat představují tři Papeovy knihy¹, články, kritiky Papeovy teorie sebevražedného terorismu, databáze CPOST-SAD² a český překlad sbírky výroků proroků Muhammada – Zahrady Spravedlivých. Naprostou většinu dat jsem získala z internetových zdrojů (e-knihy, e-články, články online, databáze CPOST-SAD je též dostupná online, obrázky, mapy).

Většina zdrojů (textových i statistických), ze kterých jsem čerpala, je v anglickém jazyce (zveřejněné/publikované české překlady u většiny zdrojů neexistují). Pro pomoc s překladem jsem používala online slovník seznam.cz³ a google překladač⁴.

¹ Bombing to Win; Dying to Win; Cutting the Fuse.

² About. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/>

³ <http://slovník.seznam.cz/en-cz/word/>

⁴ <https://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT>

Kromě práce s textem a databází CPOST se důležitým zdrojem informací staly i konzultace s vedoucím práce Mgr. Karlem Černým, Ph.D. a odborníky na mezinárodní vztahy JUDr. Ivanem Bušniakem⁵ a PhDr. Petrem Pelikánem⁶.

Jednotlivá data (obsahy textů i statistické údaje) v práci porovnávám, s cílem kriticky vystihnout a představit vývoj Papeova konceptu.

Jádro mé diplomové práce představuje Papeova druhá kniha: *Dying to Win*, která tvoří středobod Papeovy teorie sebevražedného terorismu. Obsahuje základy konceptu, na které Pape navazuje ve třetí a zatím poslední knize: *Cutting the Fuse* a zároveň je částečným vyústěním jeho první knihy *Bombing to Win*.

V mé práci často narazíte na následující pojmy, jejichž použití, význam i zvolený překlad bych nyní ráda vysvětlila:

- *Donucovací* či *nátlaková strategie/síla/atd.*: jedná se o můj překlad Papeova pojmu – *coercive strategy/power/etc.* Jde o strategii, jejichž cílem je přinutit terč/oběť k ústupkům.
- Sebevražedný teroristický útok: místy v textu používám stručnější výraz – sebevražedný útok, útok.
- Útočník: v naprosté většině případů se jedná o sebevražedného teroristického útočníka. Někdy útočník vystupuje také pod pojmem mučedník, bojovník.
- Dvě dvojice *utlačovatel – utlačovaný* a *okupant - okupovaný*: můj překlad originálních pojmů: *coercer* a *occupied*; cílem takového překladu bylo zvýraznit blízký vztah mezi oběma stranami a nevyrovnanou povahu jejich vztahu.
- *Zacílená* či *zaměřená země*: jedná se o můj překlad Papeova pojmu *targeted country*. Jde o zemi, (stát, lokaci, objekt, atd.) proti které je namířený útok, sankce, atd., tedy druh terče.
- *Amerika a Američané*: v celé práci se snažím dodržovat Papeova označení, s cílem představit Papeův koncept, co nejautentičtěji. Pape tato označení používá velmi často; pod pojmem Amerika však myslí pouze Spojené státy americké, a pojem Američané představuje občany USA.
- *Americké* vojsko/jednotky/ vzdušné síly: Pape takto označuje vojsko/jednotky/vzdušené síly Spojených států amerických.
- *Americká* politika: Papeovo označení pro politiku Spojených států.

⁵ Poradce předsedy Poslanecké Sněmovny Parlamentu ČR, bývalý diplomat, bývalý šéf OHR v Banja Luce.

⁶ Honorární konzul pro Súdánskou republiku v České Republice, islamolog a arbista.

- *Spojené státy*: Papeův zkrácený výraz pro USA.

Práce je strukturovaná do 7 hlavních kapitol. Po úvodu následuje představení Papea a programu CPOST, který je pro jeho výzkum klíčový. Třetí kapitola detailně sleduje vývoj Papeova konceptu. Ve čtvrté kapitole se dozvíte, jak figuruje Al-Kajda v sebevražedném terorismu. Pátá kapitola vysvětluje vztah USA a sebevražedného terorismu a před závěrem se podíváme ještě na komplexní kritiku Papeova konceptů Assafa Moghadama, který zastává odlišnou teorii terorismu. Statistické tabulky a grafy, obrázky a mapy naleznete v přílohách, nikoliv v textu samotném, kvůli rozměrům.

2 Robert A. Pape a „CPOST“:

Než se pustím do samotných Papeových teorií, představím Papeovo profesní zázemí, jelikož i to má značný vliv na jeho teorie, vývoj a metodu práce.

2.1 Robert A. Pape:

Narodil se 24. dubna 1960. Vystudoval politické vědy na univerzitě v Pittsburghu (bakalářský a magisterský titul) ve stejném oboru pokračoval i na univerzitě v Chicagu na doktorském stupni.

Pape vyučoval mezinárodní vztahy na vysoké škole v Dartmouthu a leteckou strategii na škole Letectva Spojených Států (U.S. Air Force's School of Advanced Airpower Studies). Od roku 1999 působí na univerzitě v Chicagu, kde přednáší o mezinárodní politice, zároveň je ředitelem tzv. Chicagského projektu o sebevražedném terorismu (CPOST)⁷ a odborníkem na mezinárodní bezpečnostní vztahy.

Středem jeho zájmu jsou tato témata: záležitosti národní bezpečnosti, teorie donucovací vzdušné síly, teorie odstrašení, hospodářské sankce, etnický konflikt, americká „*grand strategie*“⁸, politika unipolarity, sebevražedný terorismus, mezinárodní vztahy, teorie mezinárodního morálního jednání, kvalitativní metody sociálních věd⁹.

⁷ Chicago Project on Security and Terrorism (CPOST). 2015. Suicide Attack Database (21. 1. 2015). [Data File] Dostupný z: <<http://cpostdata.uchicago.edu/>>

⁸ V originálním anglickém znění: Grand strategy představuje soubor plánů a politik, které jsou uskutečňovány v národním zájmu států. K jejich naplnění se využívá politických, vojenských, diplomatických a ekonomických nástrojů. Strategie je omezená rozpočtem i schopnostmi lídrů. Nemyslí se tím žádná jedna

Pape je autorem tří knižních publikací a mnoha článků v odborných časopisech, sbornících, novinách: New York Times, Foreign Affairs, The New Republic, The Washington Post. Seznam jeho dosavadní tvorby naleznete v příloze. Hostoval v národních, televizních a rozhlasových pořadech, např.: Hostoval v ABC's World news Tonight a Nighthline¹⁰.

Pape ve všech svých textech prolíná své teorie a zkušenosti různých bodů zájmů zmíněných výše. Svědčí to zároveň i o jeho kauzální vnímání zkoumaných jevů. U všech fenoménů, které Pape studuje, předpokládá, že mají svou logiku, příčinu a následek a neobjevují se sami od sebe, interagují do určité míry.

2.2 Chicagský projekt o sebevražedném terorismu - „CPOST“:

CPOST je mezinárodní výzkumný institut Chicagské univerzity, založený Robertem A. Pape. Tento projekt v nedávné době začal zkoumat také americko-čínskou¹¹, humanitární intervenční politiku, jeho základní zkoumanou oblastí je však sebevražedný terorismus¹². CPOST spravuje databázi CPOST-SAD¹³ všech sebevražedných teroristických útoků od roku 1982 do února 2015¹⁴.

2.2.1 CPOST-SAD:

Databáze se podle správců liší od jiných tím, že je neustále ověřovaná a volně přístupná veřejnosti. Od roku 1982 do února 2015 došlo celkem k 4354 útokům ve více, jak 40 zemích. Data za rok 2015 jsou předběžná a budou aktualizována, jakmile bude k dispozici více informací¹⁵. Databáze zahrnuje informace o místě útoků, typ cíle, užitou

konkrétní strategie. Pro Papea představuje grand strategie například „off-shore ballancing“ strategie. Pape, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Domestic Terrorism) (p. 13) (Kindle location 293). University of Chicago Press. Kindle Edition

⁹ Informace dostupné z Papeova životopisu (cit. 9. 4. 2015) dostupné z: <http://political-science.uchicago.edu/people/faculty/Pape%20CV%202014.pdf>

¹⁰ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 487. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹¹ Myšleno vztahy Spojených států amerických a Číny.

¹² Informace (cit. 21. 1. 2015). About. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/>

¹³ Chicago Project on Security and Terrorism - Suicide Attack Database (21. 1. 2015). [Data File] Dostupný z: <http://cpostdata.uchicago.edu/>

¹⁴ Když jsem poprvé navštívila databázi CPOST-SAD obsahovala data do října 2014; databáze je však neustále aktualizována, začátkem května 2015 obsahovala data až po únor 2015 (včetně).

¹⁵ Chicago Project on Security and Terrorism - Suicide Attack Database (9. 5. 2015). [Data File] Dostupný z: <http://cpostdata.uchicago.edu/>

zbraň, demografickou a biografickou charakteristiku sebevražedných útočníků. Data vycházejí z anglických, ale i nativních jazykových zdrojů.

V databázi, stejně jako v Papeových dílech, je sebevražedný útok definován jako útok, při kterém útočník zabije sám sebe s cílem zabít další¹⁶. V CPOST-SAD jsou zahrnuty pouze útoky, které nebyly spáchány vládními činiteli a dále sem nespádají útoky národních vlád. Kritériem takového útoku je, že se musí jednat o sebevraždu¹⁷, i kdyby nakonec při útoku zemřel jen útočník. Databáze neobsahuje nezdařené útoky, kdy buď výbušnina na těle útočníka nevybuchla, nebo když byla odpálena někým jiným, než samotným útočníkem. CPOST-SAD dále neobsahuje sebevražedné mise, při kterých útočník očekává, že bude zabit, ale ne vlastní rukou. Aby byla sebevražda zahrnutá do databáze, musí být ověřena ze dvou nezávislých zdrojů¹⁸.

CPOST dělí cíle útoků do tří skupin:

- 1) Bezpečnostní cíle: zahrnují vojenské, policejní a zpravodajské síly.
- 2) Politické cíle: zahrnují politiky veřejné činitele zvolené i nezvolené, domácí i zahraniční na všech vládních úrovních.
- 3) Pod civilní cíl spadají ty oběti, které nejsou přímo spjaty s prvními dvěma složkami. Sebevražedný útok proti politické nebo vojenské struktuře často zasáhne i civilní obyvatelstvo. V takovém případě CPOST označuje cíl podle toho, kdo měl pravděpodobně být tím plánovaným cílem aspoň podle zpráv.

Data v databázi je možné filtrovat podle 7 kritérií: rok, místo, skupina, kampaň, typ cíle, zbraň a gender¹⁹.

Jak CPOST-SAD počítá sebevražedné útoky? Podle zmíněných kritérií. Tzn. jen útoky, které naprosto splňují vymezené body, jsou zahrnuty do výsledku. Možné útoky – ověřené jen z jediného zdroje - do výsledků zahrnutý nejsou, ale CPOST je nadále sleduje, protože dodatečné informace a potřebný druhý zdroj k ověření se může objevit kdykoliv. Cílem dvojitého ověření je posílit spolehlivost databáze, dokázat, že k útoku opravdu

¹⁶ Definice sebevražedného terorismu podle CPOST (21. 1. 2015). Methodology. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/methodology/>

¹⁷ Pohledem západních měřítek. Útočníci čin považují za mučednictví.

¹⁸ Informace (cit. 21. 1. 2015) Methodology. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/methodology/>

¹⁹ Přístup k vyhledávání konkrétních dat v databázi CPOST: Search. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: http://cpostdata.uchicago.edu/search_new.php

došlo. Pokud však dojde k opaku, zjistí se, že některý z případů uvedených v databázi odporuje kritériím stanoveným projektem, případ je vyřazen²⁰.

Možné útoky tvoří zhruba 11% všech sebevražedných útoků identifikovaných CPOST. Tyto možné útoky se však nevyskytují ve všech kampaních rovnoměrně. Nejvíce možných útoků se odehrálo v Iráku (50%), důvodem může být i to, že v Iráku také došlo k nejvíce potvrzeným útokům²¹.

Výsledky databáze podporují Papeovy hypotézy i předpovědi o sebevražedném terorismu. Pape své teorie ověřuje a opírá o výsledky CPOST-SAD.

3 Vývoj Papeova konceptu moderního sebevražedného terorismu:

Papeovým prvotním zájmem nebyla teorie sebevražedného terorismu, ale „*donucovací strategie*“²². Existuje několik druhů donucovacích strategií a sebevražedný terorismus je podle Papea jednou z nich²³.

Papeově první knize (*Bombing to Win*, 1996) předcházely články o jednotlivých případech, kdy bylo použito nátlakových strategií (především vzdušných). Na základě těchto jednotlivých poznatků Pape došel k závěru, že nátlakové strategie nejsou vždy efektivní. *Bombing to Win* je jeho prvním uceleným konceptem o výskytu, užití a (ne)efektivitě donucovacích strategií.

Postupně se začínal zajímat o expandující fenomén sebevražedného terorismu. Roku 2003 vydal první článek, obsahující hlavní body jeho dalšího konceptu - sebevražedného terorismu - které pak detailně rozvádí ve své druhé knize z roku 2005: *Dying to Win*.

²⁰ Informace (cit. 21. 1. 2015) Database: Explaining the numbers. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z:

http://cpost.uchicago.edu/database/explaining_the_numbers/

²¹ Informace (cit. 21. 1. 2015) Database: Explaining the numbers. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z:

http://cpost.uchicago.edu/database/explaining_the_numbers/

²² Svědčí o tom už samotné názvy prvních článků i knihy: PAPE, Robert A. **Coercive** Air Power in the Vietnam War. *International Security*, Vol. 15, No. 2, 1990, s. 103-146; PAPE, Robert A. **Coercion** and Military Strategy: Why Denial Works and Punishment Doesn't. *Journal of Strategic Studies*, Vol. 15, No. 4, 1992, s. 423-475; PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1916). Cornell University Press. Kindle Edition. A další.

²³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 18. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Jeho třetí a zatím poslední kniha *Cutting the Fuse* (spoluautorem je James K. Feldman) je pokračováním knihy druhé. Zde autor uvádí výsledky novějších případů útoků, ale také přichází s vysvětlením kauzální logiky transnacionálního sebevražedného terorismu, který v *Dying to Win* chybí, a navrhuje konkrétní řešení, jak efektivněji bojovat se sebevražedným terorismem.

Pape ve svých teoriích (ať už se týkají nátlakových strategií nebo sebevražedného terorismu) postupem času nedochází k závažným změnám, v tom smyslu, že by předchozí hypotézy vyvrátil. Naopak, jeho teorie jsou kontinuální, starší hypotéza je oporou pro novou teorii, či detailnějším vyústěním teorie předešlé. Autor spíš, než aby své teorie měnil (vyvracel), tak je neustále doplňuje a specifikuje. Také přichází s neustále novými důkazy, které jeho hypotézy znovu potvrzují.

3.1 Papeova metodologie

Papeův výzkum je empirický²⁴. Jeho práce obsahuje hypotézy, které statisticky, výrokově podložil a ověřil. Svůj koncept podrobuje neustále novým důkazům. Platnost svého konceptu nátlakových strategií ověřuje na dalších –nových případech. Platnosti své teorie sebevražedného terorismu dokázal v knize *Dying to Win* z roku 2005, a dokonce úspěšně²⁵ zopakoval v knize *Cutting the Fuse* z roku 2010. Sestavil databázi sebevražedných atentátů a útoků²⁶. Kniha *Dying to Win* zkoumá období 1980-2003, a během těchto 23 let došlo celkem k 315 útokům. Kniha *Cutting the Fuse* pokračuje ve studiu útoků a to za období 2004-2009²⁷. Během těchto šesti let došlo k 1833 útokům, při kterých zemřelo 2136 útočníků. Zahrnut je zde každý útok, ve kterém se aspoň jeden terorista/teroristka zabil/zabila při pokusu zabít další. Vyloučeny jsou tak útoky národních vlád, např. Severní Korea proti Jižní.

Pape nashromáždil a jednotlivě ověřil všechna relevantní data dostupná v anglickém, arabském, židovském, ruském a tamilském tisku a on line. Informace vycházejí od samotných sebevražedných teroristických skupin, od hlavních organizací, které

²⁴ MOGHADAM, Assaf. *Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win*. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 18. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

²⁵ Data o která se opírá, kritéria na kterých svůj koncept staví- to vše se zdá i po šesti letech stále platné.

²⁶ Jak jsem upozornila dříve, například zde jsem použila výraz útok ve smyslu sebevražedný teroristický útok.

²⁷ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Dome) (p. 25) (Kindle Location 349). University of Chicago Press. Kindle Edition.

v zacílených zemích sbírají tato data a z medií po celém světě. Tato databáze představuje zřejmě nejrozsáhlejší dostupný - zveřejněný výzkum sebevražděných teroristických útoků vůbec²⁸. Vzhledem k tomu, že Pape úzce spolupracuje se CPOST, je jeho výzkumný postup se podobá tomu, který sleduje i CPOST, rozdílem je, že Pape se ve svých hypotézách obrací nejen na sebevražděné útoky, ale také na sebevražděné mise.

Pape věří, že rozsáhlá analýza dějin a případů sebevražděného terorismu umožní, respektive přiměje politiky změnit svá rozhodnutí, jednání a zahraniční politiku.

Pape si pokládá následující výzkumné otázky:

1. Kde a kdy se sebevražděný terorismus vzal a proč?
2. Co je sebevražděný terorismus?
3. Jak to, že přetrvává?
4. Proč počet případů roste a kam až se může hrozba rozšířit?
5. Proč se objevuje tam, kde se objevuje a proč k němu dochází, když k němu dochází?

Robert A. Pape se zabývá politickými tématy, ale v jeho hypotézách je všudypřítomný i „matematický“²⁹ pohled na zkoumaný jev. Není divu, uvědomíme-li si, že Pape studoval a vyučuje na Chicagské univerzitě, též známé pod názvem Chicagská škola³⁰. Univerzita je známá svými výzkumnými metodami. Studovala zde ne jen řada známých sociologů, ale také chicagští ekonomové ovlivnili další obory, např. politologii, právo, sociální ekonomii atd. Chicagská univerzita je pod vlivem racionálního očekávání a pozitivistického přístupu k poznání³¹.

Podmínka racionality, ve smyslu vědomého, promyšleného, kalkulovaného, je základem Papeových hypotéz. Papeův výzkum je plný výrokové logiky (viz. zmínka o

²⁸PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 7. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.; About. 2015. PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/>

²⁹ Mé vlastní přirovnání. Má vyjádřit Papeovo přesvědčení o racionalitě a kauzální logice zkoumaných jevů. Tedy, že například sebevražděný terorismus je racionální akt, strategie naplánovaná sebevražděnou teroristickou skupinou a jako takový je též Pape též zkoumá – jeho racionální příčiny, logiku a následky, efektivitu.

³⁰ Pojem Chicagská škola je známý v oblasti sociologie, ale rozhodně se nezaměřuje pouze na sociologický výzkum. Přehled o historii a významných osobnostech dostupný z: About: Breakthroughs. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/breakthroughs/>

³¹ Informace dostupné z: About: History. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/history> a také z: Sociologie. czweb : Chicagská škola. <http://www.sociologie.czweb.org/chicagskaskola.html>

matematickém pohledu). Všechny uvážené proměnné, ať už závislé nebo ne, neustále vztahuje jednu k druhé. Velmi zjednodušeně, pro představu, v Papeových textech platí, že proměnná A platí, když proměnná B, a to jen pokud má B podobu B(a) a nikoliv B(b), atd. Touto metodou Pape neustále ověřuje nashromážděná data, ale zároveň i vytváří strukturu teorie, na jejímž základě vzniká zákonitost (viz. zmíněný pozitivistický přístup). Papeova struktura je velmi členitá. Jeho cílem bylo přijít s univerzálně platnou teorií (vysvětlující příčinu moderního sebevražedného terorismu)³².

Právě i tím se Papeův pohled na studované jevy a vysvětlení liší od některých dalších vědců. Pape považuje sebevražedný terorismus za racionální akt, přesněji za uvědomělou strategii organizované skupiny. Existuje však mnoho dalších alternativních vysvětlení sebevražedného terorismu, například, že se jedná o iracionální jednání na sobě nezávislých jedinců; nebo že je sebevražedný terorismus způsobený islámským fundamentalismem, atd.

Už ze samotných názvů autorových prací vidíme (viz. seznam jeho publikací v příloze), jak silný klade důraz na racionální vysvětlení (viz. pojmy: strategie, cíl, atd.), zkoumá efektivitu daných jevů (viz. pojmy: vítězství, úspěch, rovnováha) s cílem přesvědčit politické špičky (a ne jen je), aby přestaly používat neefektivní prostředky a to ne jen z ekonomických, ale také morálních důvodů. Jeho koncepty jsou detailními analýzami podloženými množstvím různých statistik³³. Papeova práce představuje obšírný empirický výzkum³⁴.

V následujících částech práce ukážu, jak Pape dochází ke svým závěrům, jaké jsou jeho odpovědi na otázky pokládané výše, a uvedu kritiky jeho závěrů.

3.2 Papeův koncept nátlakové (donucovací) strategie:

Pape zkoumá povahu interakcí mezi politickými subjekty³⁵. Všimá si toho, že některé subjekty spolupracují, jiné ne a některé mezi sebou vedou konflikt. Pape se zaměřuje především na spory, kde se jeden subjekt snaží přesvědčit druhý k ústupku,

³²PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 1. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³³ Odkazuje se na statistiky CPOST-SAD, ale též statistiky Světové banky, databázi rizikových menšin MAR a další.

³⁴ Množství dat, které Pape nashromáždil spolu se svými spolupracovníky v CPOST považují i někteří jeho kritici za ohromující, například: MOGHADAM, Assaf. *Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win*. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 18.

DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁵ Pod politické subjekty spadají jednotlivci, skupiny, hnutí, politické strany i národní vlády.

změně chování, pomocí nátlakové/donucovací strategie. Dochází k závěrům, že ne všechny nátlakové strategie, které jsou hojně využívány, jsou ve skutečnosti efektivní a někdy dokonce hraničí s morálkou, v tom smyslu, zda je morální neustále využívat neefektivní strategie, které ve výsledku končí pouze civilními oběťmi. Podle Papea není úspěšná strategie, založená na donucení a trestu (ať už přímého či ne), proti civilistům, ale strategie, která znejistí protivníkovu taktiku tím, že podkope jeho jistotu ve vlastní postup. Následkem toho se protivník vzdá a vítězství mu je odepřeno. K neefektivním nátlakovým strategiím Pape řadí například: ekonomické sankce, bombardování, uvalení embarga, atd. Své hypotézy zakládá na skutečných událostech, na jejich příčině, průběhu a jejich výsledcích.

První knihou, ve které Pape zkoumá nátlakové strategie, je *Bombing to Win* (z roku 1996). Předcházela jí řada článků s jednotlivými hypotézami, které Pape v knize propojuje do komplexního konceptu. K jeho raným článkům patří například rozbor nátlakové vzdušné síly ve válce ve Vietnamu³⁶, následuje článek o donucovací a vojenské strategii³⁷, o kapitulaci Japonska, atd.³⁸.

V knize *Bombing to Win* autor analyzuje dynamiku vojenského donucování³⁹. Pokládá si otázku, proč se některé státy rozhodnou změnit své chování, v případě ohrožení vojenských dopadů a jiné ne. Pape se snaží zjistit, kdy v minulosti byly donucovací prostředky úspěšné. Na základě analýzy historické zkušenosti se pokouší o předpověď, pomocí které bude možné určit, zda a kdy v budoucnu bude donucování úspěšné. Stejně jako v pozdějším díle *Dying to Win*, i zde se v duchu pozitivistické tradice snaží přijít na obecně platný zákon, který by platil pro všechny případy a v rámci kterého by bylo možné vytvořit i co nejpřesnější předpověď. V *Dying to Win* autor předpovídá, za jakých okolností se počet sebevražedných útoků bude zvyšovat, či snižovat. V *Bombing to Win* dokazuje, kdy byla, je a bude která donucovací strategie efektivní, s cílem přestat mařit prostředky a zvyšovat počty civilních obětí zbytečně⁴⁰.

³⁶ PAPE, Robert A. Coercive Air Power in the Vietnam War. *International Security*. 15. 2. 1990, s. 103-146.

³⁷ PAPE, Robert A. Coercion and Military Strategy: Why Denial Works and Punishment Doesn't. *Journal of Strategic Studies* 15. 4. 1992, s. 423-475.

³⁸ PAPE, Robert A. Why Japan Surrendered. *International Security* 18. 2. 1993, s. 154-201.

³⁹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 41). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁴⁰ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 79). Cornell University Press. Kindle Edition

Široce přijímané stanovisko zní, že nátlak (nukleární i konvenční) je úspěšný pokud stojí na hrozbě ohrožení civilistů⁴¹. Pape rozlišuje mezi nukleárním a konvenčním donucováním. Hrozba nukleární války dnes představuje nejsilnější nátlakový prostředek, ale jak se dozvíme později, nebylo tomu tak od začátku. Konvenční donucování, je velmi časté a zdaleka ne tak efektivní, jak se tvrdí.

Podle Papea je nátlak úspěšný tehdy, je-li nalezeno protivníkově slabé místo, čímž je mu znemožněno pokračovat ve vojenských snahách, tedy v případě konvenčních konfliktů. Politici, zástupci vlád se často uchylují k vojenskému násilí, jelikož se domnívají, že jde o rychlé a levné řešení mezinárodních problémů. Státníci však mnohdy přeceňují zisk úspěšného nátlaku a podcení náklady⁴². Pokusy o donucení často ztroskotají. Mezi známé nezdary Pape řadí například, snahu Němců obsadit Británii v letech 1917 a 1940, francouzskou okupaci Porýní 1923-1924, italský nátlak na Etiopii roku 1936, americké embargo uvalené na Japonsko roku 1941, spojenecké bombardování Německa během 2. Světové války, americké snahy v severním Vietnamu 1965-1968, sovětské operace proti afghánským povstalcům v letech 1979-1988. „*Nátlak byl vyvinut všude, kde se zdálo, že by mohl uspět*“⁴³.

Konec Studené války a vzestup potenciálních regionálních hegemonů, posunuly národní bezpečnostní politiku od předvídatelných hrozeb k nepředvídaným. Jak přimět státy, aby změnily své chování na poli mezinárodní politiky? Změna v trendu vojenského chování se odráží i v rostoucím postavení vzdušných sil ve vojenské strategii Spojených států. S tím, jak ochota americké veřejnosti hradit vojenské náklady klesá, roste role vzdušných sil v zahraničních konfliktech, protože se tak síla promítne rychleji a s nižšími riziky, než by tomu tak bylo u pozemních sil. Během války v Iráku a Bosně⁴⁴ však vyvstala otázka, zda vzdušné síly budou stačit, zda přimějí státy ke změně chování⁴⁵.

Slovo nátlak, nebo donucování působí negativně. Nátlak je zároveň otázkou morálky. Často si spolu s vojenským nátlakem vybavíme i civilní oběti. Vojenského nátlaku je užíváno často, přestože podle Papea z historie víme, že zdaleka ne vždy přineslo

⁴¹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 45). Cornell University Press. Kindle Edition

⁴² PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 58). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁴³ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 62-63). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁴⁴ Tato Papeova teze je z roku 1996, ale stejnou otázku je třeba si položit i v případě bombardování Jugoslávie o tři roky později.

⁴⁵ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 69). Cornell University Press. Kindle Edition.

jakýkoliv úspěch, ba co je horší, ve výsledku zbyly jen ty civilní oběti a katastrofická spoušť. Proto je podle Papea důležité prostudovat toto téma, aby už nedocházelo k špatným politickým rozhodnutím a nezapomínalo se na neúspěchy, protože ty se pak neustále opakují⁴⁶.

Pojmem *donucení* má Pape na mysli úsilí změnit chování státu manipulací zisků a ztrát. Nátlak i zastrasování se snaží ovlivnit protivníkovu kalkulaci a tím i rozhodnutí⁴⁷. Svým chápáním a interpretací navazuje na T. Schellingův „koncept přinucení“⁴⁸. Schellingův model se zaměřuje na populační a ekonomické cíle. Mezi nátlakem a zastrasováním je rozdíl, jsou to vlastně protichůdné procesy, jak je představil Robert J. Art⁴⁹. Zastrasěním má dojít k udržení status quo. Přinucením naopak ke změně chování. Donucující doufá, že přinutí cílový stát ke změně chování, naproti tomu cílový stát doufá, že zastrasí donucujícího, aby opustil od hrozby. Existují různé formy nenásilného donucování, ale k vojenskému donucení se přistupuje, je-li v sázce něco opravdu důležitého; má se za to, že má větší psychické a normativní dopady. Existuje mnoho donucovacích teorií, proto je Pape, byť s rizikem zjednodušení, seskupuje do 4 skupin⁵⁰.

První skupina zdůrazňuje bilanci odhodlání. Podle ní v donucovacích sporech budou převládat odhodlané státy.

Druhá skupina zdůrazňuje vyváženost zájmů. Stát s vyšším podílem zájmu nakonec zvítězí.

Třetí se zaměřuje na zranitelnost protivníkovy civilního obyvatelstva vůči vzdušným silám. Donucovací vliv zde vyvěrá z trestání masy civilistů.

Čtvrtá teorie zvýrazňuje rovnováhu sil. Útok na protivníkovy vojenské cíle, posouvá vyváženost v neprospěch protivník a tím jej tlačí k změně chování.

Podle Papea však klíčový nedostatek těchto teorií spočívá v jejich jednofaktorovosti⁵¹. Nevysvětlují dostatečně krachy a úspěchy donucování vzdušných sil, např.

⁴⁶ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 83). Cornell University Press. Kindle Edition

⁴⁷ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 85). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁴⁸ V originále (v anglickém jazyce) je Schellingův koncept nazván concept of compellence (viz. jeho díla *Strategie Konfliktu* z roku 1960 a *Zbraně a vliv* z roku 1966). Termín koncept přinucení je můj vlastní překlad.

⁴⁹ ART, Robert J. *To What Ends Military Power?*. *International Security* 4. 1980, s. 3–35

⁵⁰ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 95). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁵¹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 100). Cornell University Press. Kindle Edition

ve Vietnamu. K pochopení toho, jak vojenský nátlak funguje, nám podle Papea zabraňují čtyři analytické chyby⁵².

Jednak se předpokládá, že donucování a zastrašování fungují stejně. Tyto dvě aktivity se sice doplňují, ale představují různé teoretické problémy. Nátlak je tvrdší metoda. Hrozby, které odstrašují, nepřinucují. I když si obě strany mohou vážit toho, co je v sázce stejně, útočník, který má získat, nebude vnímat riziko tak, jako obránce, který má utrpět ztráty. Zastrašující tak většinou platí i vyšší cenu za udržení majetku, než donucující, který hodlá brát. „*I když hrozba nákladné války může odrazovat od agrese, úspěšné přinucení vyžaduje ještě silnější sankce*“⁵³.

Druhou chybou je ignorování jedné z hlavních strategií nátlaku. Trest představuje hrozbu nákladů mnohem větších než hodnota čehokoliv, co by vyzyvatel mohl získat. Tedy, pro trestaného bude cena toho, co může ztratit (co má zaplatit) vyšší, než hodnota toho, co vyzyvatel získá⁵⁴. Teorie upřednostňující rovnováhu zájmu tvrdí, že vyhraje ta strana, která je ochotnější riskovat. Stejně tak ti, kteří zdůrazňují vojenskou vyváženost jako klíč k nátlaku, využívají logiku založenou na trestu. Představují si, že cílem je vytvořit monopol síly, která umožní utlačovateli neomezeně vyhrožovat oběti. Pape varuje, že zúžení definice nátlaku na trest proti civilnímu obyvatelstvu znemožňuje vysvětlit mnohé výsledky donucování. Ne každý cílový stát je zranitelný vůči stejným podnětům. Náchylnost států na útoky proti civilnímu obyvatelstvu se liší. Záleží na stupni urbanizace, využití hořlavých stavebních materiálů a na citlivosti dodávek potravin. Cílové státy s odlišnou vojenskou strategií se různí ve své zranitelnosti podle toho, jaké mají možnosti obrany⁵⁵.

Pokud si neuvědomíme, že každý stát může mít různé slabé stránky a budeme uplatňovat stejné donucovací prostředky na všechny, nebude mít nátlak úspěch. Například použití vojenské síly proti partyzánům rozhodně nebude mít takový úspěch, jako na cíl, který je závislý na vojenské mašinérii a složitém logistickém systému. Snáze z letadla

⁵² PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 112-113). Cornell University Press. Kindle Edition

⁵³ Můj překlad, cituji z: PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 130). Cornell University Press. Kindle Edition

⁵⁴ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 134). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁵⁵ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 155). Cornell University Press. Kindle Edition.

sestřelíte továrnu, kde se vyrábí zbraně, než jeskyni v lese, kde partyzáni skrývají několik propašovaných zbraní⁵⁶.

Čtvrté chyby se podle Papea dopouští literatura, která přehlíží rozdíly mezi konvenčním a nukleárním donucováním. Zatím co logicky by se nám mohlo zdát, že je jedno, jaká zbraň je použita pro donucení, v praxi je obrovský rozdíl mezi ničivou silou obou donucovacích metod a tím i donucovací proces funguje jinak v obou případech. Nukleární zbraň způsobí téměř vždy více bolesti, než by kterákoliv oběť vydržela. Pokud je hrozba utlačovatele věrohodná, jsou i ti nejdohodlanější protivníci ohromeni⁵⁷. Pokud není utlačovatel odrazen od vykonávání hrozby, pak je nukleární nátlak účinnější než konvenční.

Pape svou teorii ověřuje pomocí kvantitativní analýzy tři a třiceti strategických vzdušných kampaní a pomocí případové studie pěti nejvýznamnějších případů. Z evidence vyplývá, že hrozba vojenského selhání, které Pape nazývá odepřením, má onen kritický vliv na konvenční nátlak a nikoliv hrozba civilistům, tedy trest. Nukleární zbraně by učinily trest kritickým faktorem, ale v konvenčním konfliktu ani velmi schopný útočník nedokáže vyvinout dostatečnou hrozbu a způsobit tolik bolesti, aby byl nátlak úspěšný⁵⁸.

Konvenční destruktivní síla je limitovaná, stejně jako jakákoliv jiná síla, či strategie. Moderní národní státy nejsou jemným mechanismem, který by snadno zkolaboval, a vlády jsou připravené na civilní ztráty, díky kterým dosáhnou svých teritoriálních zájmů. V důsledku toho je nátlak založený na trestání civilistů málokdy úspěšný.

Metoda *odepření* má schopnost zmařit vojenskou strategii cílového státu, znemožnit mu kontrolu nad cíli sporu⁵⁹. Utlačovatel musí podkopat sebevědomí zacíleného státu, aby sám pochyboval o své strategii. Jaké schopnosti musí být terči odepřeny, závisí na cílech utlačovatele. Chce útočník předejít útoku, zastavit pokračující útok, nebo přimět k podstoupení území?

Obecný předpoklad, že klíčová je hrozba trestu proti civilistům platí jen při nukleárním donucování. K přinucení dochází, kdykoliv se stát musí rozhodnout, zda ustoupí, nebo bude nadále snášet dopady současného chování.

⁵⁶ Mé přirovnání.

⁵⁷ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 167-168). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁵⁸ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 167). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁵⁹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 192-193). Cornell University Press. Kindle Edition

3.2.1 Logika donucení:

Cílem nátlaku je přesvědčit cílový stát, že je lepší podrobit se požadavkům utlačovatele, než se jim bránit⁶⁰.

Úspěch i neúspěch donucení závisí na rozhodnutí cílového státu, který propočítává, zda více ztratí a získá, když se podrobí anebo nikoliv. Podle Papea se dá logika nátlaku vyjádřit pomocí jednoduché rovnice⁶¹:

$$R = B * p(B) - C * p(C)$$

Hodnota odporu = potenciální zisk z odporu * pravděpodobnost dosažení zisku při odporu – potenciální náklady na odpor * pravděpodobnost utrpení ztrát.

K ústupkům dochází, je-li hodnota odporu (R) < 0, tedy minusová.

Má-li být nátlak úspěšný, musí se změnit některé faktory, tzn. potenciální zisk z odporu by měl být nízký, či žádný, stejně tak pravděpodobnost zisku by měla být nízká, potenciální náklady na odpor by se měly zvýšit a stejně tak i pravděpodobnost utrpení ztrát. Zdaleka ne všechny tyto části jsou manipulovatelné.

Hodnotu zisku utlačovatel většinou nezkrslí. Příkladem je sporné teritorium. Fakt, že je nějaké území sporné, už z podstaty věci znamená, že má hodnotu. Utlačovatel dokonce může dočasně hodnotu sporného území zvýšit⁶². Utlačovatel hodnotu sporného území nedokáže snížit, a proto musí zajistit, zvýšení nákladů zacíleného státu nebo/a zvýšení pravděpodobnosti utrpení ztrát. Čím důležitější hodnotu sporné území má, tím vyšší cenu bude utlačovaný stát ochotný zaplatit (i za cenu civilních obětí). I když tedy utlačovatel zvýší pravděpodobnost utrpení ztrát, otázkou zůstává, zda navýšení bude dostačující.

Hrozby způsobení škod utlačovatelem jsou věrohodné. Především v době válek je vysoce pravděpodobné, že ke škodám opravdu dojde. Utlačovatelé navíc často bývají vojensky lépe vybaveni než jejich protivníci, a proto se nenechají odradit strachem z

⁶⁰ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 383). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁶¹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 381-382). Cornell University Press. Kindle Edition

⁶² PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 397). Cornell University Press. Kindle Edition

odplaty (pokud však nejsou obě strany nukleárně vyzbrojené)⁶³. Cílem utlačovatele je přesvědčit cílový stát, že pokračováním v odporu nezískají výhody, za které bojuje, a to již zmíněným způsobem, podrýt důvěru zacíleného státu ve vlastní strategii. „*Přinucení může být úspěšné jen, pokud cena za kapitulaci bude nižší než náklady na odpor*“⁶⁴.

Utlačovatel má na výběr ze tří možností⁶⁵, jak dosáhnout cíle – změnit rozhodnutí zacíleného státu:

1. Může využít strategii trestu, která zvýší náklady na pokračující odpor. Zvyšují společenské náklady do výše, která by převyšovala cenu za sporné území a tedy důvod k pokračování v odporu. (Tzn., že hodnota společenských nákladů by převýšila hodnotu, kterou území představuje pro cílový stát). Trest přímo nebo nepřímo ničí ekonomiku cílového státu a tím ovlivňuje (trestá) civilní obyvatelstvo. Cílem bombardování měst může být zabíjení obyvatel, ničení jejich domovů, přerušení dodávek klíčových potřeb (voda, jídla, léky, hygiena, přerušení dodávek elektřiny atd.)⁶⁶. Těžký trest nevyvolá v civilistech společnou agresi proti vládě a nepůjde ji svrhnout, jak si agresor často myslí. Společnost, která přežije těžký vzdušný nálet, zažije (dočasně) emotivní rozpolcení, bude mít možná pocit ukřivděnosti (bude třeba i vinit vládu), ale tyto pocity přemůže potřeba vlastního bezpečí⁶⁷. Navíc trest vyvolává vztek především proti agresorovi, ne proti vládě cílového státu. Viz. Douhetův model⁶⁸, který volá po okamžité devastaci.

2. Strategií riskování utlačovatel postupně zvýší pravděpodobnost utrpění ztrát. Důležitým prvkem je zde načasování. Cíle zničení bývají stejné jako při strategii trestu, ale zde je nejde o to zničit vše naráz, ale postupně přitvrzovat, dávat tak najevo zacílenému státu, že bude hůř, pokud neustoupí. Utlačovatel zde musí dát jasně najevo, že útoky se odvíjí od chování cílového státu, od destrukce tedy ustoupí jen, pokud zacílený stát změní své chování. Utlačovatel si také musí dát pozor, aby při útocích nezabil rukojmí, ti jsou

⁶³ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 412-414). Cornell University Press. Kindle Edition

⁶⁴ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 426). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁶⁵ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 432). Cornell University Press. Kindle Edition

⁶⁶ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 438). Cornell University Press. Kindle Edition

⁶⁷ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 563). Cornell University Press. Kindle Edition

⁶⁸ Pape, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1382). Cornell University Press. Kindle Edition.

totiž ve sporu velmi cenní. Mezi útoky může docházet i k pauzám, které mají dát zacílenému státu čas na reflexi a případnou změnu chování⁶⁹. Ve skutečnosti však tato strategie nebývá úspěšná, protože případné pauzy umožňují zacílenému státu nabrat síly, nebo vymyslet jinou neústupnou taktiku. Strategie riskování nebývá tak ničivá jako strategie trestu, nevytváří zdaleka takový nátlak a je tedy ještě méně účinná. Viz. Schellingův model, který na rozdíl od Douhetova modelu zdržuje, oddaluje konečnou zkázu.

3. Strategii odepření snižuje pravděpodobnost, že rezistence utlačovaného přinese zisk. Zaměřuje se na protivníkovu vojenskou schopnost dosáhnout svých územních a politických cílů. Na rozdíl od prvních dvou proti-civilních strategií, zde není cílem, aby civilním obyvatelstvo utrpělo škody. Kampaně odepření se soustředí na vojenskou strategii zacíleného státu⁷⁰. Klíč k úspěchu této strategie spočívá v interakci vojenských strategií utlačovatele a utlačovaného. Nestačí jen zničit vojenské cíle zaměřeného státu. Respektive, kdyby utlačovatel zničil veškeré vojenské schopnosti a prostředky oběti, pak by pokořil i jeho strategii, ale takový konec by nebyl považován za úspěch, protože by šlo jen o rozhodující vojenské vítězství, se všemi náklady, které to obnáší. Cílový stát většinou nemůže změnit svou strategii od základů, protože ta se odvíjí o možnosti daného státu a domácí politiky, ale může značným způsobem ovlivnit- zmírnit- dopady nátlaku⁷¹. Pape jako příklad uvádí strategii německého Luftwaffe za druhé světové války, respektive už během Španělské občanské války se poučili, že proti-civilní bombardování mělo podstatně nižší morální efekt, než se čekalo.

3.2.1.1 Vzdušné síly – nejpoužívanější forma moderního vojenského nátlaku:

Nejdůležitější prostředek moderního vojenského nátlaku představují vzdušné síly⁷². Donucovací vzdušnou strategii podle Papea rozpoznáme na základě dvou kritérií (pomocí jednoho či obou).

Prvním kritériem jsou indikátory jako načasování, použitá munice atd.

⁶⁹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 447). Cornell University Press. Kindle Edition

⁷⁰ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Locations 450-451). Cornell University Press. Kindle Edition

⁷¹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 640). Cornell University Press. Kindle Edition

⁷² PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1316). Cornell University Press. Kindle Edition

Největším trestem by bylo vymazat z povrchu zemského osídlené části města. V případě, že by útočící strana chtěla způsobit, co největší nátlak, naplánovala by nálety v noci, protože přesné zaměření není nutné. Munice by obsahovala vysoký podíl zápalných bomb, aby následně došlo k požárům. Kampaň trestu by byla intenzivní, s cílem maximalizovat šok.

Šetrnější forma trestu (kampaň riskování) by se nezaměřila přímo na civilisty, ale na civilní sektory: ekonomické, energetické, vodní, zemědělské cíle. Snížil by se tak počet okamžitých úmrtí. Nálety by se pomalu stupňovaly, s přestávkami na diplomatická jednání.

Kampaň odepření by zaútočila na vojenské cíle a vojenská výrobní centra. Nálety by se pravděpodobně odehrávaly během dne, jelikož by se vyžadovala maximální přesnost zaměření a munice by se skládala převážně z prudce výbušných zbraní. Některé terče by se bombardovaly i častěji, aby se znemožnilo opravení. Jelikož počet cílů je relativně malý, kampaň by trvala jen několik dní. U strategie odepření však může dojít i k ovlivnění civilního obyvatelstva a přerůst v kampaň trestu. Například když je vojenské centrum poblíž osídleného místa a útoky na něj zničí i všechny domy poblíž, apod.⁷³

Druhé kritérium se zaměřuje na mechanismus, pomocí kterého má zničení cíle změnit nepřítelovo chování.

Efektivita vojenských operací se dá měřit buď podle bojové efektivity, nebo strategické efektivity. Bojová efektivita změří, nakolik se bombám podařilo zničit cíle a strategická efektivita zkoumá, zda destrukce docílila politických cílů⁷⁴.

Kromě již tři zmíněných strategií, uvádí Pape ještě dekapitaci, během které se operuje s přesně naváděnými střelami. Útoky jsou vedeny proti klíčovým telekomunikačním zařízením a proti vedení. Strategie se odvíjí od myšlenky, že právě tyto složky představují v moderní době Achillovu patu. Této strategii bylo využito například proti Iráku a jedním z jejích teoretiků je John A. Warden⁷⁵. Třináctá tabulka v příloze přehledně sumarizuje případy a neúspěšnost jednotlivých strategií⁷⁶. Představuje další důkaz toho, jak důležité je uvědomit si, že všechny konflikty opravdu nelze řešit jedinou nátlakovou metodou.

⁷³ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1342). Cornell University Press. Kindle Edition

⁷⁴ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1352). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁷⁵ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1777). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁷⁶ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1916). Cornell University Press. Kindle Edition.

Jak již bylo zmíněno, důležitost vzdušné síly pro americkou strategii roste, protože není tak riskantní pro americké vojáky. V nepředvídatelných krizích, ve kterých Spojené státy figurují, považují tento typ nátlaku za výhodnější. Výsledky však ukazují, že vzdušná síla sama o sobě nedostačuje.

Přinutit zacílený stát k ústupku velmi těžké. Nátlak ve formě trestu proti civilistům nebo civilním sektorům je zřídka úspěšný. Strategie odepření ve spojení se vzdušnými silami je již efektivnější, ale jak jsme mohli vidět z 13. Tabulky, ani ta není 100% úspěšná.

Strategické bombardování nefunguje, respektive nezpůsobuje nátlakový efekt nátlaku a málokdy je vhodným prostředkem k dosažení odepření.

Přestože je strategické bombardování neefektivní, podle Pape přetrvává, kvůli byrokratickým zájmům a politickému nátlaku upřednostňující levné řešení složitých zahraničních problémů⁷⁷. Pokud existuje řešení, tak ve vědomostech. Ignorace dovoluje obhajovat a nadále používat nevhodné strategie, které unikají vážnému zpytování.

3.2.2 Od donucovací strategie k sebevražednému terorismu:

Po Bombing to Win pokračuje Pape v psaní článků zaměřujících se na další příklady použití nátlakových strategií a otázku morálky. V roce 2003 vychází jeho článek Strategic Logic of Suicide Terrorism, ve kterém najdeme základy pro knihy Dying to Win.⁷⁸ Ve srovnání s Papeovým druhým dílem (knihou), se ve článku z roku 2003 Pape zaměřuje na sebevražedné útoky z období 1980-2001 (tedy o 2 roky kratší interval), spolu s tím se mění i počet zkoumaných útoků. Zatímco v roce 2003 jich do roku 2001 napočítal 187, v knize z roku 2005 se podle Papea odehrálo do roku 2003 mnohem více útoků - 315. Jeho teze, že fenomén sebevražedného terorismu bude se nadále rozšiřovat, za určitých politických okolností, se tímto potvrzuje. Pape se v článku tematicky vrací i ke své předchozí knize (Bombing to Win). V článku narazíme i na zajímavé srovnání, „*pro státy představují vzdušná síla a ekonomické sankce nejčastější prostředky nátlaku*⁷⁹. *Teroristické skupiny začínají používat sebevražedné útoky jako donucovací prostředek volby*“⁸⁰. Podle

⁷⁷ PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 57). Cornell University Press. Kindle Edition.

⁷⁸ PAPE, Robert: Strategic Logic of Suicide Terrorism, American Political Science Review, Vol. 97, No. 3, str. 1-19, článek dostupný též (1. 4. 2015) z: <http://www.danieldrezner.com/research/guest/Pape1.pdf>

⁷⁹ Pape cituje z: GEORGE, Alexander, et al. 1972. Limits of Coercive Diplomacy. Boston: Little, Brown

⁸⁰ PAPE, Robert A.: Strategic Logic of Suicide Terrorism, American Political Science Review, Vol. 97, No. 3, str. 1-19, článek dostupný též (1. 4. 2015) na: <http://www.danieldrezner.com/research/guest/Pape1.pdf>, str. 2

Papea je možné potlačit sebevražedný terorismus tak, že se potlačí jeho sebevědomí ve schopnost páchat tyto útoky proti cílovým zemím. Zde je viditelné propojení jeho teorie o sebevražedném terorismu se strategií odepření, se kterou jsme se již setkali v *Bombing to Win*. I v článku má strategie odepření změnit chování skupiny – zastavit, nebo alespoň snížit počet sebevražedných útoků. Hlavním cílem sebevražedného terorismu je využít hrozby trestu proti zacílenému státu, aby změnil svou politiku, tedy opět své chování. Všimněme si, že Papea proti sobě staví dvě různé strategie, obě s cílem změnit chování protivníka.

Uvedu příklad: proti sobě stojí jednotky Spojených států (a jejich spojenců) a Al-Kajda. Al-Kajda se snaží tlačit na Spojené státy, aby stáhly své jednotky z území, která považují svou domovinu, jež je pod vlivem cizí okupace. Uzná-li to Al-Kajda za potřebné, přistoupí v poslední možné, donucovací strategii - sebevražedným útokům. Přechází tak ke strategii trestu, domnívá se, že útoky na vojenské, ale i civilní obyvatelstvo přinutí Spojené státy, aby stáhly své jednotky. Spojené státy však také budou chtít změnit chování Al-Kajdy, k čemuž by podle Papea měly využít strategie odepření, spíše než další strategii trestu. Mely by přesvědčit sebevražedné útočníky, že jejich strategie nefunguje.

Na situaci však můžeme pohlížet i z opačného úhlu pohledu, že Spojené státy se snaží tlačit na Al-Kajdu, aby přestala se sebevražednými teroristickými útoky, tím že posílí počty jednotek v zóně konfliktu, nebo zahájí nálety. Al-Kajda zareaguje pro Spojené státy (a jejich spojence) překvapivou strategií odepření – bude pokračovat v sebevražedných útocích, respektive zmnohonásobí jejich počet.

Podle Papea totiž nelze vyloučit, že se sebevražedné teroristické skupiny domnívají, že demokracie je zranitelná právě v tomto bod, že civilní oběti představují pro demokracie achillovou patou⁸¹. Uvedeny však byly i argumenty, které tento dojem vyvracejí. Na druhou stranu, i kdyby tomu tak nebylo, i kdyby demokracie nebyly citlivé na útok proti civilnímu obyvatelstvu, vlastní životy představují pro sebevražedné teroristy i nejničivější zbraň, kterou mají.

Obě strany se tedy mohou nacházet v pozici utlačovaného i utlačovatele v rámci jednoho sporu, záleží na úhlu pohledu.

⁸¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 8. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Papeův článek z roku 2003 postrádá tezi známou z knihy *Dying to Win*, a to, že je zároveň potřeba preventivně znemožnit vzniku nové generace sebevražedných teroristů⁸². V článku Pape sice zmiňuje potřebu vybudovat vyšší a silnější zeď mezi skupinami sebevražedných teroristů a Spojenými státy, ale detaily jak by tato zeď měla vzniknout, z čeho by měla být, na jakých základech by měla stát, v článku není jasná⁸³. Tento nedostatek částečně napravuje v knize *Dying to Win* a s konkrétním řešením přichází v poslední knize *Cutting the Fuse*.

3.3 Papeovy výchozí hypotézy sebevražedného terorismu:

Jak jsem již zmínila, kniha *Dying to Win* představuje jádro Papeova konceptu sebevražedného terorismu. Již z názvu knihy je patrné, že důvody umírání (*dying*) jsou podle Papea racionální, cílem/výsledkem položení života je zvítězit, čímž se předpokládá i plán. Důvod, proč sebevražední terorističtí útočníci dobrovolně umírají, není podle Papea projevem iracionálního chování na sobě nezávislých jednotlivců. Tito jednotlivci mají společný cíl, vyhrát, což vyžaduje organizaci a jistou míru spolupráce. Výhrou nejčastěji bývá dožení ústupku.

Pape definuje sebevražedný terorismus jako druh terorismu⁸⁴. Terorismus zahrnuje použití násilí organizací jinou, než je národní vláda, k zastrašení cílové skupiny.

Sebevražedná forma terorismu je zároveň nejagresivnější. Sebevražedné donucovací prostředky riskují hněv a odpor i jinak neutrálního publika.

Sebevražedný terorista nečeká, že misi přežije a často proto volí metody útoku, které vyžadují jeho smrt, aby byl útok úspěšný - útočník umírá v momentu, kdy zabíjí ostatní.

Pape rozlišuje mezi sebevražednými misemi a sebevražednými útoky. Příkladem sebevražedné mise je podle autora Hebronský masakr⁸⁵. Při misi není dopředu jisté, zda útočník zemře, ani zda ví, že jde dobrovolně na smrt, na rozdíl od sebevražedného útoku.

⁸² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 12. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁸³ PAPE, Robert A. *The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. *American Political Science Review*, vol. 97, No. 3, s. 14-15. (2003) též dostupné z: <http://www.danieldrezner.com/research/guest/Pape1.pdf>

⁸⁴ Autor uvádí tři nejdůležitější formy terorismu: demonstrativní, destruktivní a sebevražedný. Jiné studie terorismu vnímají sebevražedný terorismus jen jako druh násilného prostředku, jako možnou zbraň. Pape jej však vyzdvihuje na samostatnou kategorii. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 15. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁸⁵ V únoru 1994 Baruch Goldstein postřílel několik desítek Palestinců (počet není jistý, zdroje se liší).

Robert A. Pape při studiu moderního sebevražedného terorismu vychází z následujících hypotéz⁸⁶:

1. Předpokládaný vztah mezi islámským fundamentalismem a sebevražedným terorismem je zavádějící.
2. Téměř všechny sebevražedné teroristické útoky mají společný jeden sekulární a strategický cíl: přimět moderní demokracie, aby stáhly vojenské síly z domoviny útočníků.
3. Náboženství málokdy bývá tím základním podnětem, spíše bývá prostředkem zneužitým teroristickými organizacemi k náboru a jiným účelům.

Svá tvrzení, výše, opírá o následující tři obecné vzorce (což přispívá k platnosti tezí výše)⁸⁷:

1. Téměř všechny sebevražedné teroristické útoky jsou součástí organizovaných kampaní, nejde o izolované nebo nahodilé případy.
2. 301 z 315 studovaných útoků v daném období mělo návaznost na velké a promyšlené politické či vojenské kampaně.
3. Demokratické státy jsou jednoznačně zranitelné vůči sebevražedným teroristům. USA, Francie, Indie, Turecko, Izrael, Rusko, Srí Lanka se staly cíli útoků během těch 20 let a byly demokraciemi v té době.

Podle Papea mají moderní sebevražedné teroristické skupiny několik společných rysů⁸⁸:

1. Jsou obecně slabší, než jejich protivníci.
2. Jejich politické cíle, případně i taktiky jsou podporovány širokou národní komunitou.
3. Útočníci mají mezi sebou blízký vztah a jsou loajální ke svým druhům a jsou oddaní svým vůdcům.
4. Mají systém zasvěcování a rituálů, který určuje úroveň jednotlivcovy závazku vůči komunitě.
5. Mohou dostávat materiální pomoc od států, které sdílí některé jejich politické aspirace, přesto zůstávají nezávislými aktéry, kteří málokdy slepě následují příkazy jiných.

⁸⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 8. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁸⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 8. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁸⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 14. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

6. Moderní sebevražedný terorismus stojí za vysokou úmrtností, jelikož útočník využívá svojí smrt k tomu, aby zabil, co nejvíce lidí z nepřátelské společnosti.

Pape zdůrazňuje, že výčet společných rysů se nevztahuje na popis terorismu jako takového (nejedná se o obecnou teorii terorismu). „Běžný“ terorismus⁸⁹ se velmi odlišuje, dochází k němu z mnoha důvodů, kvůli mnoha cílům, s využitím mnohých druhů ničivých prostředků a se sympatiemi národní komunity teroristů⁹⁰.

3.3.1 Ověřování teorie sebevražedného terorismu:

Podle Papea k sebevražedným teroristickým kampaním vedou národní povstání a náboženské rozdíly během cizí okupace. Tzn., že hlavní okolností je fakt okupace a povstání a náboženské rozdíly pod vlivem okupace mohou vést ke kampaním, které jsou součástí národní osvobozené strategie.

Sebevražedný terorismus vytváří nátlak na demokratické státy. Náboženská identita je částečně subjektivní zkušenost a tudíž náchylná na manipulaci ze stran místních elit, které se pokoušejí mobilizovat podporu z národnostních důvodů. Na základě získaných dat Pape předvídá, že k sebevražednému terorismu dojde spíše tam, kde existují náboženské rozdíly. Nevylučuje však možnost, že v budoucnu tomu bude jinak⁹¹.

K ověření své teorie autor použil metodologii propojující zaměřené srovnání a statistickou korelační analýzu všech zahraničních okupací za období 1980-2009. Korelační analýza posiluje autorovo přesvědčení, že na jejím základě bude možné předvídat další události, protože vzorce předpovězené teorií se potvrdily v mnoha případech. Detailní analýza historických případů zvyšuje pravděpodobnost, že korelace odhalené v širším měřítku nejsou nahodilé. Podle Papea jeho teorie „*přesně identifikuje kauzální dynamiku, která podněcuje výsledky*“⁹². Ověření teorie vyžadovalo tři kroky:

1. Určit relevantní historické evidence.

⁸⁹ Papeovo rozlišení, myslím tím ne sebevražedného terorismu. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 15. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁹⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 15. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁹¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 157. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁹² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 149. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

2. Ukotvit teorii v operačních pojmech k vytvoření ověřitelných předpovědí, které mohou být snadno pozorovány v historických případech.

3. Porovnat předpovědi s evidencí.

Teorie je jednak testovaná na všech případech, kde by se společnost dala považovat za okupovanou. Dále umožňuje analýzu vlivu předchozího povstání na sebevražedný terorismus, tzn.: zkoumá, zda je přítomnost národního povstání předpokladem sebevražedného terorismu. Za třetí, díky široké definici okupace, mohl Pape uvést takové množství případů a snížit tak riziko, že by byly vynechány případy, které by teorii odporovaly.

Autorova definice okupace, zahrnuje nejen případy, ve kterých demokratický stát přesunul vojenské síly přes mezinárodně uznané hranice s cílem ovládnout domovinu jiné společnosti, ale také mnohem početnější případy, kdy demokratický stát ovládal domovinu odlišné národnostní menšiny zpoza vlastních hranic. Takto široce pojata definice okupace zároveň představuje zátěžovou zkoušku pro roli náboženské rozdílnosti v podněcování sebe-obětování rebelských skupin⁹³. Náboženské rozdíly Pape opírá o seznamy primárních náboženství a hlavních sekt⁹⁴. Pod vzpouru zahrnuje jakýkoliv organizovaný odpor provedený militantní skupinou nad rámec protestů, nebo další formy nenásilné civilní neposlušnosti.

Pape ve své studii sebevražedného terorismu dospěl k dvěma nezávislým proměnným a dvěma závislým proměnným. Nezávislé proměnné představují existenci náboženské rozdílnosti a vzpoury *utlačovaného* proti *okupantovi*. Závislými proměnnými jsou přítomnost nebo absence sebevražedných teroristických kampaní. Při kódování nezávislých proměnných autor spoléhal především na databázi „rizikových menšin“

⁹³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 150. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

⁹⁴ Křesťanství, buddhismus, konfucianismus, hinduismus, islám, judaismus, sikhismus, šintoismus, taoismus, tribalismus, agnosticismus atd.

(Minorities at Risk, tzv. MAR⁹⁵). Jedinečnost korelace mezi závislými a nezávislými proměnnými tkví v jejich srovnání s šancí⁹⁶.

Na základě porovnání závislých a nezávislých proměnných, Pape ukázal, kdy dochází k dvěma možným východiskům⁹⁷: sebevražedné teroristické kampani a ne-sebevražedné teroristické kampani. Možné kombinace:

1. Existence náboženských rozdílů i povstání.
2. Existence náboženských rozdílů a absence povstání.
3. Absence náboženských rozdílů a povstání.
4. Absence náboženských rozdílů i povstání.

Pomocí tohoto rozdělení Pape dokazuje, v jakých kombinacích se sebevražedné teroristické kampaně objevily a ve kterých nikoliv. Papeova nacionalistická teorie sebevražedného terorismu předpovídá, že se sebevražedný terorismus objeví v rámci pouze jedné z kombinací nezávislých proměnných a to v přítomnosti náboženských rozdílů a povstání (viz. 7. tabulka v příloze). Tato teorie správně předpovídá 49 z 58 případů⁹⁸.

V 8. tabulce v příloze vidíme, jak předvídající hodnota národností teorie narůstá, když k zmíněným proměnným přidáme ještě jednu proměnnou – ústupky. V sedmi ze 14 případů zahrnujících vzpouru, rebelové dosáhli ústupků bez užití sebevražedného terorismu. Respektive nepřistoupili k sebevražednému terorismu, jelikož dosáhli ústupků bez něj. Ve zbývajících sedmi nedošlo k přechozím ústupkům vůbec, nebo byly rychle odvolány, a proto útočníci přistoupili k sebevražednému terorismu, s cílem dosáhnout toho, čeho by jinak nedosáhli. Pokud rozšíříme původní tři podmínky (zahraniční okupace, demokratickým státem, s jiným náboženstvím) příčiny sebevražedného terorismu ještě

⁹⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 152. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Databáze MAR je dostupná (15. 2. 2015) z:

<http://www.cidcm.umd.edu/mar/mar_data.asp>. MAR nezahrnuje menšiny, které nejsou považovány za ohrožené konfliktem se státem. Vynechání těchto skupin nepředstavuje překážku pro studium sebevražedného terorismu, protože žádná teorie neočekává, že by se takové skupiny zapojily do povstání, natož terorismu. Pape data navíc porovnal i s další známou databází Jamese D. Fearona a Davida D. Laitina: *Ethnicity Insurance and Civil War*. *American Political Science Review*, vol. 97 no 1 (Únor 2003), s. 75-90.

⁹⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 152. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁹⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 152-153. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

⁹⁸ Statisticky významný výsledek má nejvyšší společné měřítko .001, tedy náhody by mohlo být dosaženo v méně než 1 z 1000 případů. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 153. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Statistická analýza sebevražedného terorismu je založena na logitové regresi, která zahrnuje náboženské rozdílů, předchozí vzpouru a moment interakce mezi těmito dvěma nezávislými proměnnými.

podmínku- ústupky, národnostní teorie sebevražedného terorismu platí ve 14 případech ze 14 zmíněných v 8. tabulce.

Dvěma spornými případy jsou Palestina a Al-Kajda.⁹⁹ Někteří badatelé tvrdí, že Palestinská národní identita byla relativně slabá až do první intifády v letech 1987-1992¹⁰⁰. I v tomto případě jsou však budování společné identity i začátek povstání stavěny před začátek sebevražedného terorismu, ke kterému Palestinci poprvé přistoupili v roce 1994. Al-Kajda se odvolává na národní identitu na třech úrovních: arabské, nap-arabské a pan-muslimské. Al-Kajda není úplně jednotná v tom, která z úrovní je nejdůležitější. Zatímco podle autora měl bin Ládín nejbliž k arabské identitě, Ayman al-Zawahiri¹⁰¹ naopak inklinoval k pan-muslimské úrovni¹⁰². Arabská národní identita byla zformovaná dávno před vznikem Al-Kajdy, stejně tak pan-arabská a pan-muslimská, ty však jsou podle Papea slabší. Je dost možné, že aktivity Al-Kajdy a reakce západu povedou k posílení obou identit. V osmi z devíti případů předcházelo sebevražednému terorismu (nebo probíhalo souběžně s ním) rozsáhlé povstání. V šesti případech mu předcházelo povstání až několik let. Ve dvou případech k nim došlo téměř současně.

Například Hizballáh začal s partyzánským povstáním proti Spojeným státům, Francii a Izraeli v listopadu roku 1982 a první útoky spáchal ještě týž měsíc¹⁰³.

V Iráku začala partyzánská válka prakticky souběžně se sebevražednými útoky, když Spojené státy začaly ovládat zemi v dubnu 2003¹⁰⁴.

Jedinou výjimku tvoří Al-Kajda, jejíž první útok (roku 1995) proti americkým jednotkám v Saudské Arábii, nebyly následkem místního povstání. Al-Kajda však měla guerillovou organizaci v Afganistánu roku 1988. K prvnímu útoku proti americkým jednotkám došlo roku 1992, kdy poslala svých 250 bojovníků do Somálska. Sebevražedný terorismus Al-Kajdy tedy nebyl důsledkem lidového povstání, předcházelo mu však zformování partyzánského vojska a to o sedm let.

⁹⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 146. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 145. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: KHALIDI, Rashid. *Palestinian Identity: The Construction of Modern National Consciousness*. New York, Columbia University Press, 1997.

¹⁰¹ Současný vůdce Al-Kajdy

¹⁰² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 449. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 147. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

¹⁰⁴ Tamtéž

Tato fakta jsou podle autora v souladu s jeho tvrzením, že kauzální efekt okupací, které vedly k sebevražednému terorismu, se vyvíjí směrem od nacionalismu k povstání a terorismu¹⁰⁵.

3.4 Předmoderní vs. moderní sebevražedný terorismus:

Mnozí z nás si při pojmu sebevražedný terorismus vybaví 11. září 2001, kdy devatenáct teroristů Al- Kajdy uneslo čtyři letadla, zničilo Světové obchodní centrum a část Pentagonu, zabilo téměř 3000 nevinných lidí. Tato událost podle Papea postavila Ameriku a svět před novou, dříve těžko představitelnou hrozbou: že i doma jsme bezbranní vůči zničujícímu útoku sebevražedných teroristů odhodlaných zemřít proto, aby nás [ne-sebevražedné teroristy] zabili¹⁰⁶. Jejich odhodlání umožnilo tento nečekaný a děsivý čin. V zavazadlech několika útočníků byl nalezen konečný průvodce: „*přísaha zemřít... až započne konfrontace, udeřte jako vítězové, kteří se nechtějí vrátit na tento svět... zkontrolujte si zbraně dlouho před odchodem ... Naostřete si nože a nezneklidňujte zvěř během porážky... Poté se všichni shledáme v nebi*¹⁰⁷.“ Takovéto výjevy však nejsou ničím novým a neměly by nás překvapit. Vzpomeňme na křížové výpravy, kolik vojáků i civilních obětí padlo ve jménu křesťanského Boha? Stejně tak i islám má své expanzivní kapitoly v dějinách. I přes náboženský nádech obsahu proslovu by však bylo značně předpojaté usoudit, že útok byl spáchán náboženskými fanatiky, kterým „*někdo vymyl mozek*¹⁰⁸“.

11. září sice bylo podle Papea, šokující co do počtu obětí a představuje již zmíněný zlom, ale zdaleka nešlo o první (moderní) teroristický útok. Kde se tedy podle Papea sebevražedný terorismus vzal?

Formy sebevražedného terorismu, jak je známe dnes¹⁰⁹, byly prakticky neznámé před rokem 1980. Případy sebevražedného terorismu se objevovaly dříve, ale šlo převážně

¹⁰⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 148. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 9. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 9. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰⁸ Papem užitý výraz, PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 265, 281. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁰⁹ Papeovy příklady: útočník na sobě odpálí vestu plnou výbušniny uprostřed plného nákupního centra; řidič s autem napěchovaným výbušninou najede do obydlené budovy. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The*

o sebevražedné mise, nikoliv o útoky, které navíc podle Papea zdaleka nebyly tak časté. Pape odlišuje předmoderní sebevražedné teroristické mise od moderních sebevražedných teroristických útoků (z nichž některé mohou mít též povahu mise). K třem nejznámějším předmoderním sebevražedným kampaním Pape řadí: židovské zélóty, asasíny 12-13. století, japonské kamikadze z druhé světové války.

Prvními sebevražednými teroristy byli pravděpodobně členové 2 militantních židovských revolucionářských skupin: zélóti a sikariové¹¹⁰. Byli odhodlaní osvobodit Judeu od Římské okupace. Tyto skupiny používali násilí k vyprovokování lidového postání, které historici označují jako „židovskou válku“¹¹¹. Páchali četné veřejné atentáty a další násilné akce v Judeji od roku 4 př. n. l. až do roku 70 n. l. Svě oběti napadali za bílého dne ve středu Jeruzaléma a dalších centrech. Používali k tomu srpy a dýky, které schovávali pod pláští. Mnohé z těchto útoků musely být podle Papea sebevražednými misemi, jelikož mnozí útočníci byli brzo dopadeni a odsouzeni k smrti, resp. mučení a poté ukřižování nebo upálení zaživa¹¹².

Jedním z prvních útoků byl útok na Heroda, vládce Judeji dosazeného Římem. Ze svého postavení založil v Judeji několik římských institucí, které byly v rozporu s židovskými zvyky a zákony. Přestože se spiknutí nezdařilo, to co se stalo, když byli Židé předvedeni před Heroda, je výstižným příkladem jednotlivců ochotných zemřít proto, aby dokončili svou násilnou misi. Před Herodem odkryli své zbraně a otevřeně se ke spiknutí přiznali. Nešlo jim o osobní zisk, ale obecní zvyky, za které stojí položit život. Po přiznání byli mučení a odsouzeni k smrti¹¹³.

Ismailští asasíni, sekta z odnože šiitských muslimů v severozápadním Iráku, vytvořili efektivní organizaci, jenž plánovaně, systematicky a dlouhodobě užívala politického vraždění¹¹⁴. Po dvě stě let terorizovali a demoralizovali především sunitské vládce a křesťanské křižáky. Zaznamenáno je přes 50 dramatických vražd. Většina jejich

Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 18. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹¹⁰ Oba pojmy pochází z řečtiny. Zélót znamená následovatel, ba až fanatik. Sikariové jsou zase muži s dýkou.

¹¹¹ Židovská válka je datována do roku 66 našeho letopočtu. Tato válka je též známá pod názvem první židovská válka. Povstání bylo potlačeno římskými legiemi roku 69. Informace. DĚJINY SVĚTA. Starověk: starověký Řím. *dejepisvkostce.estranky.cz*. [online]. ©2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <http://www.dejepisvkostce.estranky.cz/clanky/starovek/staroveky-rim--kralovstvi--republika--cisarstvi-.html>

¹¹² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 19. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹¹³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 19. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Autor cituje z: Josephus, *Antiquities*, vol. 15, s. 288

¹¹⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 20. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

obětí, vzhledem ke svému postavení, byla přísně střežena a jakýkoliv pokus o útok znamenal vysoké riziko ztráty života. Za úspěchem asasinů stojí podle Papea jejich ochota zemřít pro svou misi. Tito zabijáci byli vyškoleni v umění vraždění. Učili se strategiím, jak získat přístup k obětem. Běžně očekávali, že budou chyceni, nesnažili se o útek, protože přežít misi představovalo ostudu, respektive útek našli v blízkosti smrti¹¹⁵.

Japonští kamikadze nejsou běžně považováni za teroristy, jelikož cílem jejich útoků byly výhradně vojáci (mariňáci, námořní pěchota), tedy ne civilisté a jejich akce byly povoleny uznanou národní vládou. Historie zaznamenává mnoho případů vojenského heroismu, kdy jednotliví vojáci obětovali sebe samotné, aby zachránili další. Program kamikadze byl však organizovaný a vytrvalý. Nešlo o sérii individuálních činů, ale naléhavou potřebu zastavit americkou lodní invazi, které se blížila k Filipínám¹¹⁶. Útoky kamikadze trvaly deset měsíců¹¹⁷ a zahynulo při nich 3843 pilotů. Přestože tyto útoky byly až pětkrát smrtelnější než běžné nálety, *Američany* nezastavily. Zemřelo při nich 12 300 amerických příslušníků a 36 400 jich bylo zraněno. Cílem útoků nebylo zastrašit americké válečné loďstvo, ale především způsobit maximální škody, získat čas k vyjednání podmínek kapitulace, na základě kterých by Japonsko po skončení války mohlo začít od začátku, bez nadvlády cizí okupace. Tento příklad zapadá do Papeova konceptu donucovací strategie, nezapadá však do jeho široké definice sebevražedného terorismu v bodě, že byl podporovaný národní vládou. Letci kamikadze byli sice dobrovolníci ochotní položit svůj život za obranu národa, ale byli to vojáci ve službě. Toto je jeden z příkladů, kdy Pape překračuje kritéria, která si sám stanovil.

Během let 1945-1980 sebevražedné útoky dočasně zmizely. Došlo sice k mnoha sebevražedným aktům jednotlivců z politických důvodů¹¹⁸, ale není zdokumentovaný jediný případ, kde by sebevražedný terorista zabil sám sebe spolu s ostatními. Známé případy sebeobětování, hladovek podle Papea představovali demonstrativní akce, zaměřené k vyvolání politických sympatií a znamenaly pramalé riziko ublížení jiným¹¹⁹.

Zde si dovolím s Papem polemizovat. Roku 1972 na Olympiádě v Mnichově, palestinská teroristická skupina Černé září vzala za rukojmí 11 izraelských sportovců a

¹¹⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 21. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹¹⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 21. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹¹⁷ Od 25. 10. 1944 až do (neoficiální) kapitulace Japonska 15. srpna 1945.

¹¹⁸ Například protestní upálení Jan Palacha, hladovka některých členů IRA, atd.

¹¹⁹ Například Ghándí vedl několik hladovek proti Britské nadvládě v Indii. Skupina buddhistických mnichů a jeptišek v Jižním Vietnamu se v 60. letech 20. století upálila zaživa na protest proti náboženské perzekuci katolického presidenta - Ngo Dinh Diema.

požadovala propuštění několika svých členů. Příslušným německým úřadům a ministru vnitra se nepodařilo osvobodit rukojmí, v důsledku čehož palestínští teroristé rukojmí postříleli. Převážná většina z teroristů byla poté Němci zastřelena. Tento případ nezapadá do Papeovy definice sebevražedného útoku, ale jeho vývojem událostí je zařaditelná pod jeho širokou definici sebevražedné mise.

Moderní sebevražedný terorismus se podle Papea objevuje z kraje 80 let 20. století v Libanonu. Zpočátku nedocházelo k více jak jedné teroristické kampani najednou, až později se začalo užívat tohoto terorismu jako prostředku k dosažení cíle a to dokonce několika aktéry naráz, kdekoliv po světě. K nejspektakulárnějším začátkům moderního sebevražedného terorismu patří akce Hizballáhu¹²⁰ z 23. 10. 1983, při kterém zahynulo 307 vojáků. Vozidla naplněná náložemi narazili do budovy kasáren *amerických* a francouzských mírových sil v Bejrútu. Jednalo se o 2 téměř souběžné útoky. V prvním zemřelo 241 *amerických* vojáků a při druhém 58 francouzských. Během 80. let Hizballáh vykonal 36 sebevražedných atentátů namířených proti *americkým*, francouzským a izraelským cílům¹²¹. V 90. letech se sebevražedný terorismus rozšířil i do dalších států¹²².

V červnu roku 1990 Tygři osvobození tamilského Ílamu (Tamilští tygři) započali sérii sebevražedných útoků proti politickým vůdcům na Srí Lance, proti vojenským cílům i civilistům. Tygři jsou zodpovědní za teatrální útok na Světové obchodní centrum v Kolombu v roce 1997 i za vraždu bývalého indického premiéra Rajiva Gándhího a bývalého presidenta Srí Lanky Ranasinghea Premadasi.

Sebevražedný terorismus se rozšířil i do Izraele. V roce 1994 palestinské skupiny Hamás a Islámský džihád začaly používat sebevražedné útoky proti izraelským civilistům a vojákům.

Dále šlo o útoky v Perském zálivu roku 1995 spáchané Al-Kajdou proti americkým vojenským cílům.

V Turecku roku 1996 skupina PKK (Kurdská strana pracujících) přistoupila k sebevražedným útokům proti tureckým vojenským a vládním cílům. Útoky zmíněných skupin pokračovaly a na přelomu milénia se rozšířily ještě dál.

V letech 2000-2001 povstalecké skupiny v Čechensku odstartovaly sebevražedné útoky proti ruským cílům. Povstalci v Kašmíru provedli podobné útoky proti indickým

¹²⁰ Libanonské šíitské hnutí.

¹²¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 23. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹²² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 24. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

cílům a Al-Kajda vystupňovala své operace nejteatrálnějším sebevražedným útokem v historii, když 11. 9.2001 přímo zaútočila na Spojené státy¹²³.

Během let 2004-2009 došlo k útokům především v Iráku, Afganistánu, Pákistánu, Srí Lance, Palestině, Čechensku. Al-Kajda mimo jiné zasahovala i v Kašmíru, Uzbekistánu, Somálsku, Španělsku, Velké Británii a dalších územích¹²⁴.

3.5 Příčiny sebevražedného terorismu:

Podle autora je třeba vnímat fenomén tak, že moderní sebevražedný terorismus se objevuje především v rámci kampaní nesených organizovanými skupinami za účelem dosažení specifických politických cílů po nutnou dobu. Tudíž základní fenomén, který je třeba vysvětlit, není jednotlivý sebevražedný útok, nebo vícero takovýchto jednotlivých útoků uvážených jeden po druhém, ale existenci vleklých sebevražedných kampaní¹²⁵. Samozřejmě záleží i na motivaci jednotlivců, ale jak vysvětlit, že existují politické, sociální a individuální podmínky, díky kterým sebevražedné teroristické kampaně přežívají? Proč se jich objevuje tolik; proč se objevují tam, kde se objevují a proč k nim dochází, když k nim dochází?

Podle Papea, v době kdy psal knihu *Dying to Win*, se existující studie zaměřovaly především na iracionalitu činu z pohledu jednotlivce. Výsledkem tak byl důraz na individuální motivy sebevraždy- buď z důvodů náboženské indoktrinace, nebo psychické poruchy¹²⁶. První výklady sebevražedného terorismu pocházejí z 80. let 20. století. Postupem času s nárůstem těchto případů přestalo prvotní vysvětlení stačit. V době, Pape psal *Cutting the Fuse* se už veřejné diskuze obracela i na jiná vysvětlení, podstatně bližší Papeově hypotéze. *Amerika* sice dlouho vede válku proti terorismu, ale do roku 2008 chyběla vážná debata o tom, co skutečně motivuje teroristy k tomu zabíjet. Od roku 2008

¹²³ 1. Tabulka v příloze: Sebevražedné teroristické kampaně z let 1980-2003. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 25. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹²⁴ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Domestic Terrorism) (p. 27). (Kindle Location 490) University of Chicago Press. Kindle Edition.

¹²⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 33. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹²⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 26. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

se však setkáváme i s čím dál častějšími otázkami, zda je zahraniční politika Spojených států v boji proti terorismu opravdu efektivní¹²⁷.

3.5.1 Náboženské příčiny:

Přestože náboženské důvody mohou hrát roli a islámským skupinám se dostává nejvíce pozornosti ze stran západních médií, sebevražedný terorismus se neomezuje na islámský fundamentalismus. Podle Papea nashromážděná data dokazují slabý vztah mezi sebevražedným terorismem a islámským fundamentalismem, či jiným náboženstvím¹²⁸. Vedoucí postavení v počtu sebevražedných útoků (do roku 2003) měli Tamilští tygři (LTTE) na Srí Lance, viz. 1. Tabulka v příloze. Jde o marxisticko-leninskou skupinu složenou převážně z hinduistických rodin, které jsou proti náboženství¹²⁹. Tyto skupiny spáchaly 76 z 315 případů do roku 2003, což je to víc útoků, než počet útoků, kterých se dopustil Hamás v daném období¹³⁰.

Za více jak třetinou muslimských sebevražedných útoků (do roku 2003) stály sekulární skupiny. Také Kurdská strana pracujících je vedena marxisticko-leninskou ideologií jejich vůdce Abdullaha Ocalana, spíš než islámem. K sekulárním muslimským skupinám dále patří i Brigády mučedníků al-Aksá, Lidová Fronta pro osvobození Palestiny a hnutí Fatah¹³¹. Za 31 útoky z 92 proti Izraeli (do roku 2003) také stojí sekulární skupiny. Dále 26 z 37 útoků v Libanonu v 80. letech bylo spácháno opět sekulárními skupinami. Islámský fundamentalismus je podle Papea spojen zhruba s polovinou sebevražedných útoků z let 1980-2003¹³².

3.5.2 Psychologické příčiny:

Podle Papea ani psychologické pojetí nevysvětluje, proč se sebevražedný terorismus objevuje jen na určitých místech a po určitou dobu. Profil útočníků neodpovídá profilu

¹²⁷ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 3). (Kindle Location 105) University of Chicago Press. Kindle Edition.

¹²⁸ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 7. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹²⁹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 7. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³⁰ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 7. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³¹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 27. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³² PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 28. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

sebevrahů¹³³. Až donedávna vedoucí špičky psychologických profilů charakterizovali sebevražedné atentátníky jako nevzdělané, nezaměstnané a izolované, nezadané muže ve věku 19-20 let. Jenže nashromážděná data ukazují spíše opak. Mezi útočníky jsou i vysokoškolsky vzdělaní, zdaleka ne jen nezadaní. Sebevražední atentátníci pochází z různých prostředí¹³⁴.

Zdaleka ne všechny společnosti, které čelí (čelily) politickému násilí přistoupily k sebevražedným útokům, hrstka jich naopak zažila tucty. Podle autora si situace žádá sociální nebo politické vysvětlení (náboženské a psychologické je nedostačující).

3.5.3 Ekonomické příčiny:

Myšlenka spojení sebevražedného terorismu s chudobou je podle autora už sama o sobě intuitivně atraktivní. Je jednodušší přijmout, že lidé, kteří nemají, co ztratit jsou ochotni spáchat sebevraždu, spíše než lidé, kteří mají o co přijít¹³⁵. Tím spíše, že se sebevražedný terorismus vynořil ze zemí třetího světa. Jak ale vědci dokázali, chudoba je chabým vysvětlením sebevražedného terorismu. Druhá tabulka v příloze ukazuje, že země postižené sebevražedným terorismem zdaleka nejsou nejchudší a průměrná délka života jejich obyvatelé není o moc nižší, než u obyvatel Spojených států. Tabulka pochází ze zdrojů Světové banky. Třetí tabulka v příloze (též ze statistických zdrojů Světové banky) ukazuje statistiku 12 ekonomicky nejchudších zemí světa, ale žádná z těchto nebo jiných 44 zemí v pořadí za Indii z pohledu HNP nebyla spojena s žádným sebevražedným teroristickým útokem do roku 2001. Po roce 2001 přibylo na seznam zemí spojených se sebevražedným terorismem 5 zemí, z nichž pouze Afganistán je ekonomicky chudší než Indie, viz. 4. tabulka v příloze. V Cutting the Fuse se sice dozvídáme, že k sebevražedným útokům od roku 2006 dochází už i v Somálsku¹³⁶, ale ani v tomto případě, není podle

¹³³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 28. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 28-29. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 29. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³⁶ Podle databáze CPOST-SAD došlo od roku 2006 k 83 útokům. Chicago Project on Security and Terrorism (CPOST). 2015. Suicide Attack Database. (poslední aktualizace databáze proběhla 27. 4. 2015) Dostupné z: http://cpostdata.uchicago.edu/search_results_new.php?listPage=1

Papea příčinou chudoba, ale boj proti cizí - etiopské okupaci, kterou podporovali (také vojensky) i Spojené státy¹³⁷.

3.5.4 Mezi - skupinová soutěž jako příčina:

Jedním z posledních vysvětlení sebevražedného terorismu je tvrzení, že se jedná o produkt domácí soutěže mezi mnoha organizacemi, které soupeří o lidovou podporu komunity¹³⁸. Tomuto tvrzení nahrávají některá fakta z palestinského případu. V roce 1994 dvě samostatné radikální skupiny: Hamás a Islámský džihád, začaly se sebevražednými útoky, které byly zřídka vzájemně sladěny. Počínaje rokem 2000 se Brigády mučedníků al-Aksá a Lidová fronta pro osvobození Palestiny také pustily do sebevražedných útoků. Pape přesto pochybuje, že by poslední vysvětlení bylo dostatečné, natož univerzální. I kdyby skupiny soutěžily o lidovou podporu, ještě to nevysvětluje, proč je sebevražedný terorismus tak oblíbený mezi palestinskou populací¹³⁹. Existuje mnoho zemí, kde domácí násilné skupiny soupeří o lidovou podporu, a přesto jejich boj nevedl k sebevražednému terorismu, například: Somálsko, Kolumbie, El Salvador, Nigérie, Nikaragua¹⁴⁰. Nakonec Tamilští tygři a Al-Kajda neměli žádné soupeře v době, kdy přistupovali k sebevražedným útokům. Kromě toho strany s podobným (stejným) zájmem spolu nemusí nutně soupeřit, například Hizballáh vznikl spojením několika skupin a hnutí. Tendence přesvědčovat ke spolupráci (sunnitské skupiny) proti společnému nepříteli (křižácko-sionské alianci) byly patrné například i u Al-Kajdy.

3.5.5 Papeova nacionalistická teorie sebevražedného terorismu:

Jak jsem již zmínila, kořeny Papeovy teorie sebevražedného terorismu tkví v nacionalismu. Teorie předpovídá, kdy k sebevražednému terorismu dojde a kdy ne. K takové předpovědi, však potřebuje vědět, zda okupovaná společnost podporuje

¹³⁷ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 40) (Kindle Location 669). University of Chicago Press. Kindle Edition.

¹³⁸ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 32. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹³⁹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 33. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁴⁰ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 33. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

individuální sebeobětování a jaký je vztah mezi identitou cizího okupanta a nacionálním sentimentem okupované společnosti¹⁴¹.

Chování místních aktérů nakonec určuje, zda dojde k sebevražednému terorismu, ne cizí síly. Nehraje roli, zda se cizí vojsko cítí být stabilizujícím spojencem nebo okupantem, záleží, jak jej vnímají místní.

Okupace znamená politický dohled nad územím vnější skupinou¹⁴². Zásadním požadavkem je, že politický dohled okupující síly je závislý na donucovacích prostředcích, ať už jsou to jednotky, policie nebo jiné bezpečnostní složky, které jsou řízeny zvenčí. Počty jednotek v okupovaném teritoriu mohou i nemusí být vysoké, důležité je už to, že jsou přítomny a je-li potřeba, potlačí jakýkoliv pokus o nezávislost. Nejlepším testem je politické odůvodnění zahraničně řízené donucovací síly. Pokud místní vláda vyžaduje přítomnost cizích stabilizačních jednotek nebo policie, za účelem udržovat pořádek, nebo tomu aspoň místní komunita věří, pak tyto jednotky z pohledu odporu zabraňují změně vlády, která by jinak nastala. Tvrzení, že cizí jednotky jsou okupující silou, jsou umocněny, pokud se místní vláda účastní činností, které využívají cizí moci na úkor místních obyvatel¹⁴³. Přítomnost *amerických* vojenských sil (desetitisíce vojáků první bojové linie) od roku 1990 představuje na Arabském poloostrově zahraniční okupaci, rozhodně z pohledu odpůrců okupace přestože Spojené státy tuto charakteristiku zpochybňují. V Saudské Arábii, Kuvajtu i Kataru byly americké jednotky přítomny po víc jak desetiletí. Spojené státy měly silný ekonomický zájem na udržení toku ropy z Perského zálivu a jednotky mohly být využity při podpoře pro-západně smýšlejících režimů, kdyby bylo třeba.

Přestože cizí okupace jakéhokoliv území vytváří motivaci pro odpor, představa domoviny pod nadvládou cizinců obyčejně vytváří těžkou provokaci k nacionálnímu sentimentu.¹⁴⁴ Jakmile společenství přestane řídit svou domovinu, ztrácí i schopnost chránit politické, ekonomické a sociální zájmy svých členů. Okupanti mohou ohrozit i

¹⁴¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 126. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁴² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 126. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: CARLTON, Eric *Occupation: The Politics and Practices of Military Conquerors*. New York: Routledge, 1992; a dalších.

¹⁴³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 127. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape uvádí příklad s z druhé světové války: Osvobození a okupování Itálie, Německa a Japonska je kvalifikováno jako okupace. Nasazení amerických vojsk ve Velké Británii a Francii je vojenským spojenectvím.

¹⁴⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 128. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

samotné speciální rysy národní identity místních. Potřeba ochránit tyto národní rysy mohou vést až k heroické zodpovědnosti. Lidé a společnosti jdou pak často do extrému, s cílem znovu získat sebeurčení a kontrolu nad svým národním dědictvím, bez vměšování cizích. I v dnešním globalizovaném světě platí, že místo, které společnost považuje za svou rodnou zem, často vyvolává pocit zvláštního závazku, pokud jsou hranice nejasné nebo jejich dějiny napadnutelné, protože domovina je spojena se vzpomínkami, smyslem a emocemi. Domovina je zároveň místem, kde se dá založit politická moc¹⁴⁵. Podle Guntrama H. Herba¹⁴⁶ časem dochází k jisté transformaci. Nejdřív určitá skupina okupuje a definuje si určité území, pak se ale situace obrátí, území začne definovat skupinu¹⁴⁷. Jedinec nemusí mít silné národní cítění, ale cizí okupace spojuje členy okupovaného společenství, protože představuje společnou hrozbu. Snaha hlídat okupovanou společnost nebo potírat sebemenší odpor bohužel často vede k zabíjení nevinných a ti pak mohou mít pocit, že jejich životy jsou méněcennější, než životy okupantů. Podle autora tyto důvody pomáhají vysvětlit ochotu jednotlivců obětovat se pro národ.

Bez dichotomie „my“ vs. „oni“, by neexistovala ani „naše“, národní identita a tím ani nacionalismus. Definovat jednu národní identitu lze jen při porovnání s jinou, a to navíc jen v určitém čase. Je-li jedna identita pod kontrolou druhé, pak vyobrazení obou společností bude negativnější, než kdyby obě společnosti žily navzájem v míru. Čím méně podobné jsou si národní atributy okupanta a okupovaného, tím větší bude strach z toho, že okupace povede k neustálému proměňování národních rysů a tím, větší bude snaha ukončit okupaci, ať to stojí, co to stojí. Je-li okupant velmi odlišný od okupovaného, autor nazývá tuto okupaci – „*mimozemskou okupaci*“¹⁴⁸ (jako kdyby nás obsadili mimozemšťané). V takové okupaci je výskyt sebevražedného terorismu pravděpodobnější než v „*příbuzenské okupaci*“¹⁴⁹, kde okupant i okupující sdílí některé národní atributy.

¹⁴⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 129. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁴⁶ Profesor zeměpisu na Middleburské vysoké škole, jeho přednášky se týkají politického zeměpisu, nacionalismu.

¹⁴⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 129. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. in HERB, Guntram H. *National Identity and Territory*. in HERB, Guntram H. a KAPLAN, David H. eds., *Nested Identities: Nationalism, Territory, and Scale*. New York, Rowman & Littlefield, 1999, s. 17.

¹⁴⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 132. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁴⁹ Tamtéž.

Jelikož je národní identita částečně subjektivní¹⁵⁰, je citlivá vůči manipulaci alespoň po delším časovém období. Ne všechny národní atributy mají stejnou hodnotu. Rodové dědictví, zvyky a jazyk jsou podle Papea méně důležité, než se na první pohled může zdát. Respektive tyto rozdíly jsou velmi časté jak u mimozemské tak u příbuzenské okupace. Stejně tak politická ideologie není klíčová mezi národními státy. Snad proto, že okupace sama definuje nejnápadnější politický rozdíl mezi skupinami a to ten, že okupant představuje silnějšího, kontrolujícího vládu, zatímco slabší okupovaná populace nikoliv. Mohou existovat výjimky, ale podle Papea je klíčová náboženská rozdílnost. Nejde ani tak o to, že by některá okupovaná území byla silněji věřící než jiná; ani to, že by některá náboženství bránila svou nezávislost víc než jiná. To, že okupant má jiné náboženství samo o sobě, umožňuje konkrétní dynamiku, která pak zvyšuje strach z toho, že okupace trvale změní schopnost okupované společnosti určovat vlastní národní rysy, náboženské i sekulární¹⁵¹.

„Hlavním mechanismem je exkluzivita¹⁵².“ Čím větší jsou rozdíly mezi „námi“ a „jimi“, tím exkluzivnější jsou členská pravidla. Lidé se mohou naučit cizí jazyk, aniž by opustili ten svůj, mohou se účastnit mnohých společenských praktik, které vyznává okupant, aniž by tak odmítal své vlastní. Člověk však nemůže být členem dvou náboženství najednou (snad až na naprosto výjimečné okolnosti). I kdyby byli členové okupující komunity nevěřící, pro věřící okupované by byli „jiní“.

Mechanismus výlučnosti pochopíme například při porovnání vlivu jazykových a náboženských rozdílů na intenzitu národního sentimentu během okupace. Někteří vědci tvrdí, že jazyk je důležitějším faktorem formování národní identity než náboženství. Jazyk pomáhá vymezovat národy, obvykle prostřednictvím jeho dopadů na ekonomické stimuly. Ať už v industriálním nebo postindustriálním světě, většina lidí je zaměstnatelných pouze tam, kde se domluví dominantním jazykem místních¹⁵³.

Vytváření identit ve válce je jiné, než ž v době míru. Když nikdo neohrožuje národní sebeurčené zvenčí, jazyk může být důležitější, protože obecně pomáhá stavět hranice mezi „naším“ a „vaším“ národem. Nachází-li se národ ve válce, nebo je-li

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 133. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁵² Tamtéž

¹⁵³ Pape uvádí příklad Němců a Dánů a jejich z důvodů jazyka nemožné spolupráce. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 135. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

okupován, důležitost náboženských a jazykových rozdílů se obrací¹⁵⁴. Pod okupací se jednotlivci mohou naučit jazyk okupanta a nezapřít tak vlastní jazyk, ale pokud by konvertovali k náboženství nepřítele, budou vlastním národem považováni za přeběhlíky. Málokdo se podle Papea bojí, že by došlo k masové konverzi k náboženství *okupanta*, aspoň ze studovaných případů došlo jen k pár nebo žádným konverzím. Podle Papea je taková konverze prakticky nepředstavitelná a tím i dokazuje svou výlučnost¹⁵⁵.

Když se zamyslím se nad slovy autora, nezbyvá mi než si položit otázku, zda má Pape na mysli dobrovolné konverze, nebo z donucení? Vztahuje se jeho názor pouze na současnost? To, že nedošlo k masovým konverzím v případech, které Pape studoval, ještě neznamena, že nejsou možné, nebo že neexistuje strach z nich. Jak jinak chce Pape vysvětlit hony na křesťany, židy, muslimy, křížové výpravy, Prorokovu expanzi? Toto jsou přeci všechno příklady masové konverze (nedobrovolné, pod výhrůzkou smrti, při okupaci). Demokratickým okupantům oficiálně, či na první pohled nejde o to, přimět muslimy konvertovat ke křesťanství, ale o transformaci muslimské společnosti se minimálně zahraniční politika Spojených států podle Papea snažila aspoň do roku 2008. „*Po 11. září Amerika¹⁵⁶ zahájila politiku podmanění si muslimských států. Nechtěla pouze vykořenit existující teroristické oázy v Afghánistánu; rozhodla se jít mnohem dál- přeměnit muslimské společnosti v Perském zálivu*“¹⁵⁷.

Sebevražední teroristé též jednají pod vlivem obavy z okupace a transformace společnosti. Podle médií představuje „poislámštění¹⁵⁸“ křesťanských, demokratických zemí také reálnou hrozbou. Strach z expandujícího islámu je šířen pomocí prostého argumentu, že je muslimů v Evropě moc (jedním z měřítek je, že nejčastějším jménem pro novorozeně v Německu je Mohammed), a bude jich tu ještě víc. Strach z vlivů islámské kultury se pak projevuje v diskriminaci muslimů. Samozřejmě, že některá práva, respektive doporučení a povinnosti z Šarií jsou neslučitelná s našimi - západními demokratickými - legislativními

¹⁵⁴ Platí toto však i pro světové války? Křesťané bojovali i proti křesťanům, naopak někteří muslimové bojovali po boku křesťanů proti dalším křesťanům během první světové války.

¹⁵⁵ Pape uvádí příklad Němců a Dánů a jejich z důvodů jazyka nemožné spolupráce. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 135. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁵⁶ Pape v knize velmi často používá výraz Amerika, Američané. Bohužel nikde přímo nepotvrzuje, zda pod těmito pojmy myslí pouze Spojené státy americké (USA) a jejich občany, nebo celou Ameriku jako kontinent. Z logicky textu však vyplývá, že tyto pojmy používá jako synonyma, tedy Amerika představuje totéž, co Spojené státy americké a Američané jsou občané Spojených států amerických. Důkazem je i to, že v databázi CPOST nalezneme Spojené státy americké a zvláště třeba Bolívii. Schválně v diplomové práci zachovávám Papeovu terminologii, cílem představit jeho teorie, co nejautentičtěji.

¹⁵⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 12. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁵⁸ Transformace společnosti k obrazu Islámu.

zákony (například ukamenování), a v takových případech by se měla menšina podřít právo platným zákonům ve státě, ve kterém žije. Na druhou stranu zákaz nošení šátků s argumentem, že by tímto ústupkem byla demokracie ohrožena, je k zamyšlení¹⁵⁹. Respektive někteří demokratičtí politici volají po zákazu nošení všech náboženských symbolů (křížků, jarmulek, šátků), ale některé země, které se k zákazu přidaly, zakázaly pouze muslimské šátky. Evropský soud pro lidská práva v roce 2008 rozhodl, že zákaz nošení šátků ve škole neporušuje Úmluvu o ochraně lidských práv a svobod¹⁶⁰. V březnu 2015 ale Spolkový ústavní soud rozhodl, že nelze plošně (ve všech spolkových zemích Německa) zakázat nošení šátku při vyučování. Rozhodl tak na základě případu tří německých učitelek¹⁶¹. Proč (některé) náboženské symboly představují pro některé demokratické země hrozbu a pro jiné ne? A hlavně, jak je zde demokracie definována? Jak může šátek ovlivnit transparentní svobodné volby zastupitelů¹⁶²?

Strach z toho, co pro mnohé představuje islám¹⁶³ – terorismus – vede také žurnalisty a karikaturisty k provokaci muslimů. Vezměme si nedávný incident ze 7. 1. 2015 ve Francii¹⁶⁴. Útok na redakci Charlie Hebdo je jedním z výsledků provokace a ze západního hlediska nepřiměřené reakce na ni. V demokratické společnosti by svoboda jednoho měla končit tam, kde začíná svoboda druhého. V demokratických státech je možné žalovat někoho (jednotlivce, organizaci) za urážku na cti. V lednu 2015 chtěla například starostka Paříže zažalovat zpravodajský kanál FOX za urážku na cti, protože vykreslil Paříž po zmíněném útoku jako nebezpečné město¹⁶⁵. Uvažme, co dokáže urazit/ohrozit nás demokraty, a připomeňme si, co bylo obsahem některých karikatur Charlie Hebdo. Na

¹⁵⁹ Viz. Případ Dahlab proti Švýcarsku další in.: Evropský soud pro lidská práva a islámský šátek. Náboženská svoboda versus sekularismus. 02/2009, Acta Universitatis Carolinae. Dále také např. článek z webových stránek hnutí Úsvit: LANK, Martin. 2014. Situace kolem radikálního islámu v ČR je potřeba řešit!. In: Hnutí Úsvit [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.hnutiusvit.cz/novinky/6218/>

¹⁶⁰ Článek dostupný VÁLOVÁ, Irena. 2014. ESLP: Zákaz islámského šátku ve škole není porušením lidských práv. In: Česká justice [online]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/10/eslp-zakaz-islamskeho-satku-ve-skole-neni-porusenim-lidskych-prav/>

¹⁶¹ ČTK, 2015. V Německu nelze plošně zakázat muslimské šátky ve školách. In: *České noviny: Zprávy* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-nemecku-nelze-plosne-zakazat-muslimske-satky-ve-skolach/1192246>

¹⁶² Jedna z nejširších definic demokracie, kterou používá i Pape in PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 151. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁶³ viz. podkapitola náboženské příčiny

¹⁶⁴ Francie zakázala nošení náboženských symbolů na státních školách. Soukromá lycea například nošení šátků povolují. Francie je sekulární stát.

¹⁶⁵ Paříž chce žalovat Fox News za urážku na cti. 2015. In: *Investiční web* [online]. [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/1/21/pariz-chce-zalovat-fox-news-za-urazku-na-cti/>

obalu jednoho z výtisků (1. obrázek v příloze) vidíme obrázek prostříleného Koránu i muslima a Korán je přirovnán k jednomu z nejvulgárnějších francouzských výrazů. Takové vykreslení je urážlivé. Teroristé však nepodali žalobu za urážku (viz. starostka Paříže), ale vykonali rozsudek sami. Forma trestu, či obrany islámské kultury byl v rozporu se zákony Francie (byl by v rozporu se všemi západními demokratickými státy). Vzhledem k výsledku útoku (útočníci byli po útoku dopadeni a zastřeleni), by i tento případ mohl spadat do širší definice sebevražedné mise. Výsledkem tohoto začarovaného kruhu, kdy násilí plodí strach a ten dále násilí, je riziko rostoucí nevráživosti vůči muslimům jako celku. Mé tvrzení, že strach je důležitým dynamickým prvkem potvrzuje i vyjádření JUDr. Ivana Bušniaka k útoku na Charlie Hebdo, získané během zmíněné konzultace. Podle něj se Francouzi neobávají toho, že by kvůli terorismu přišli o demokracii, ale stejně jako Američané po 11. září, i Francouzi se obávají, že ani doma už nejsou v bezpečí.

„Teroristický útok spáchaný na šéfredaktora a hlavní novináře-karikaturisty redakce Charlie Hebdo způsobil šok. Došlo i na obavy z příchodu protiislámských pogromů a vzniku občanské války na náboženském základě – křesťané vs. muslimové. Přitom všichni mají francouzské občanství a mluví francouzsky. Francouzské islámské spolky soutěží v tom, kdo viditelněji a rázněji odsoudí vraždy v Charlie Hebdo. Z analogických událostí v minulosti se ale ví, že toto velký efekt na nálady veřejnosti nemá. Francouzi se samozřejmě nebojí o to, že jim- byť takto drastické akce- zruší demokracii nebo svobodu slova. Jejich problém je strach. Bojí se, že příště mohou přijít na řadu oni. Mysleli si, že doma, ve Francii, jsou v bezpečí, i když před několika měsíci (září 2014) v Alžírsku skupina teroristů zabila francouzské turistu¹⁶⁶. Teď zjistili, že v bezpečí nejsou ani doma. Francouzská policie a služby zřejmě nic nevěděly. Soustředovaly se na francouzské džihádisty v Iráku a Sýrii (ISIS), a na jejich eventuální návrat. Ukázalo se, že pod svícnem je největší tma. Nelze však vyloučit, že se jedná o sehrané policejné mediální divadlo. Reakce Američanů na tuto událost byla těž nebyvalá, do Paříže přijel i americký ministr vnitra, který jinak do zahraničí necestuje. Je možné, že měli Američané výčitky, protože, vedli hledané Alžírany v patrnosti, ale nebylo jasné, co o nich řekli Francouzům. Nakonec však masakr paradoxně možná časopisu pomůže. Časopis měl problémy s klesajícími náklady (počet výtisků je nižší než mají Lidové noviny v ČR, jenže ČR má 6 krát méně

¹⁶⁶ LUK, Jan. 2014. Další oběť džihádu: Islamisté z Alžírka zabili uneseného Francouze. In: ČT24[online]. [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/287154-dalsi-obet-dzihadu-islamiste-z-alzirska-zabili-uneseneho-francouze/>

obyvatel než FR). Humor časopisu a zvláště karikatury byly pro mnohé těžko přijatelné, arogantní a urážlivé“¹⁶⁷.

Přestože před útokem na Charlie Hebdo došlo k 11. září, k útoku na londýnské metro v roce 2005, atd., lidé si nadále dostatečně neuvědomují, že (sebevražedný) terorismus už dávno překročil hranice okupované země. Riziko sebevražedného terorismu přichází s cizí okupací a je umocněno v případě, že okupant nesdílí stejnou náboženskou víru jako okupovaný a/nebo je-li cizí síla demokracií¹⁶⁸.

3.5.6 Papeova příčina:

Podle Papea je hlavní příčinou sebevražedného terorismu přítomnost cizí okupace, která představuje hrozbu. Už 35 let teroristické skupiny spoléhají na sebevražedné útoky, jako na prostředek k dosažení hlavních politických cílů – přinutit okupant, aby odvolaly své jednotky z území, které teroristé považují za domovinu.

Spojitosť mezi cizí okupací a sebevražedným terorismem, neznamená, že náboženství tu nehraje roli. Tyto dva motivy: nacionální a náboženský, ale nepovedou teroristy vždy k útokům proti stejnému nepříteli. Za základní důkazy tohoto tvrzení Pape považuje Hamás a Al-Kajdu. Obě skupiny se hlásí k ideologii islámského fundamentalismu. Oba obviňují křesťany a židy ze zločinů proti muslimům (viz. jejich proslovy dále v práci) a oba se snaží zvrátit, co považují za cizí vojenskou okupaci. Z porovnání cílů Hamásu a Al-Kajdy vychází, že u obou skupin je tím centrálním motivem boj proti zahraniční vojenské okupaci¹⁶⁹. Kdyby byla náboženská nevráživost hlavní, očekávali bychom od obou skupin, že obě zaútočí na křesťany a židy. Stejně tak, jako kdyby útoky byly pouhou pomstou za způsobené újmy, opět by se dalo čekat, že napadeny budou Spojené státy i Izrael. Nicméně Hamás se soustředí téměř výlučně na boj proti Izraeli a nezaútočil na Spojené státy nebo Američany mimo Izrael a Palestinu.¹⁷⁰ Hlavní zájem Al-Kajdy byl veden proti Spojeným státům a jejich spojencům, kteří měly své jednotky na území Afganistánu a Iráku. Al-

¹⁶⁷ Takto komentoval událost na základě zpráv ne jen z France 24 poradce předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pro zahraniční záležitosti, bývalý diplomat, bývalý šéf OHR v Banja Luce JUDr. Ivan Bušniak.

¹⁶⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 120. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁶⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 71. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁷⁰ Podle databáze CPOST-SAD, se tento fakt nezměnil ani po roce 2003. Hamás se podle databáze nedopustil útoků mimo zmíněná území. Zatímco Al-Kajda stojí za útoky v těchto státech s nemuslimskou či nesunnitskou většinou obyvatel: Spojené státy, Keňa, Tanzanie, Velká Británie, Irák.

Kajda zatím nezaútočila na Izrael¹⁷¹ a výjimečně zaútočila na židovské terče jinde. Přestože Hamás tvrdí, že Spojené státy podporují izraelskou okupaci Palestiny a Al-Kajda tvrdí, že Izrael a židé řídí americkou zahraniční politiku, ani jedna ze skupin se příliš nesnaží útočit na protivníky, kteří nemají vojenské jednotky na jejich území¹⁷².

Proč u některých okupací dochází k sebevražednému terorismu a u jiných ne? Proč Hizballáh a Tamilští tygři spoléhali na sebevražedný terorismus, zatímco ETA ve Španělsku nikoliv?

Papeovou příčinou sebevražedného terorismu je nacionalismus. Tedy ne chudoba, sociální a ekonomické podmínky, ne náboženství (byť tyto faktory mohou hrát důležitou roli), ale nacionalismus, který autor definuje jako víru členů skupiny ve sdílení zřejmých jazykových, etnických a historických charakteristik a mají právo vládnout ve své národní domovině, bez cizího zasahování¹⁷³.

Nacionalismus je mocnou silou v mezinárodní politice již od Velké francouzské revoluce.¹⁷⁴ Nacionalismus stojí za vznikem národních států, podlomil mnohonárodnostní říše a přispěl k některým z nejkrvavějších sporů v historii. Dále je i hlavním důvodem, proč se místní komunity brání zahraniční okupaci. Největší odpor vzniká, když je okupant jiného náboženské vyznání než obyvatelé okupovaného území. Náboženská rozdílnost umožňuje teroristům demonizovat protivníka a získat legitimitu k mučednictví od místní komunity. Náboženské rozdíly pomáhají vytvořit podmínky k posílení hnutí odporu a využití sebevražedného terorismu.

Pape v *Dying to Win* také zvažoval, zda by hlavní příčinou sebevražedného terorismu, nemohl být rozsah násilí způsobený okupanty. Hypotézu proto ověřil. Vycházel z hrubého odhadu počtu mrtvých, kteří trpěli v okupaci. Počet mrtvých porovnal s počtem sebevražedných útoků. Takovéto srovnání sice ukáže, zda kruté okupace automaticky

¹⁷¹ Ani po roce 2003 se tak nestalo. Z databáze CPOST-SAD vidíme, že Al-Kajda zaútočila na Jordánsko v roce 2005, kdy došlo k útoku na civilní obyvatelstvo v několika hotelích, kde byli ubytovaní dle slov Al-Kajdy židé a křesťáci. Výsledky databáze CPOST-SAD (20. 4. 2015), Chicago Project on Security and Terrorism (CPOST). 2015. Suicide Attack Database (20. 4. 2015). [Data File] Dostupný z:

http://cpostdata.uchicago.edu/search_results_new.php

¹⁷² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 72. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁷³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 119. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Autor si je vědom mnohých teorií formování národní identity, ale všechny se podle něj shodují v tom, že národní identita je spojena s myšlenkou, že národ by měl vládnout sám sobě, už kvůli svým unikátním charakteristikám, které jen komunita sama dokáže udržovat. Jako příklad uvádí Ernesta Gellnera jeho dílo: *Národy a Nacionalismus* nebo Benedicta Andersona a jeho dílo: *Imagined Communities* (v češtině vyšlo jako: *Představy společenství*).

¹⁷⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 119. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

vedou k sebevražednému terorismu, zatímco mírná okupační politika nikoliv. Pape došel k výsledku, že mezi těmito dvěma proměnnými neexistuje silný vztah¹⁷⁵. Pape si uvědomuje, že jeho vzorek (počet sporů) je malý, ale rozdíly mezi počtem mrtvých a počtem sebevražedných útoků se diametrálně liší¹⁷⁶. Přestože výsledky tomu zatím nenasvědčují, autor varuje, že krutá okupační politika může vést k ještě vyššímu stupni rizika sebevražedného terorismu.

3.5.6.1 Případ - Hamás:

Na případě Hamásu, je dobře vidět, jak důležitý vliv má nacionalismus na sebevražedný terorismus.

V červnové válce roku 1967, Izrael obsadil Západní břeh Jordánu, pásmo Gazy a Východní Jeruzalém. Východní Jeruzalém byl ihned připojen k Izraeli, zatímco Západní břeh a Gaza zůstaly pod izraelskou okupací. Roku 2001 žilo v Izraelem okupovaných oblastech zhruba 2,7 milionů Palestinců. Přestože podle Papea naprostá většina Palestinců z okupovaných míst nesnáší izraelskou okupaci¹⁷⁷, a od roku 1972 docházelo k nenásilným stávkám a protestům, po dlouhá léta většina Palestinců preferovala benefity ekonomické modernizace pod izraelskou nadvládou spíše, než aby podporovali násilnou rebelii¹⁷⁸. Od roku 1987 však palestinský odpor k izraelské okupaci rostl, od násilného (ale neozbrojeného) rebelství při povstání v letech 1987¹⁷⁹-1992, přes zdoluhavou partyzánskou válku a sebevražedný terorismus v 90. letech, k rozsáhlému sebevražednému terorismu od září 2000, kdy začalo druhé povstání. Nevíme přesně, proč povstání Palestinců začala právě tehdy. Jedním z důvodů, by možná mohl být rostoucí počet židovských usedlíků v okupované lokaci. V letech 1967-1980 na okupovaném území žilo kolem 12 000 židů. V letech 1980-1995 se počet víc jak zdesetinásobil na 146 000 židů a v roce 2002 byl počet

¹⁷⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 91. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁷⁶ Příkladem takové odlišnosti je například okupace Libanonu 1982-1986, okupovaných bylo cca milion lidí, zemřelo cca 19 000 lidí a spácháno bylo 41 útoků. Avšak v případě okupace pásma Gazy a Západního břehu Jordánu, cca 3,4 milionu lidí bylo okupováno, 3339 lidí zemřelo následkem vojenské přítomnosti, ale spácháno bylo na 121 útoků. Podobně okupace Paňdžábu: na 20 milionů lidí bylo 18 tisíc mrtvých a jeden sebevražedný útok.

¹⁷⁷ Pape používá výraz *detest*, tedy nenávisť, nesnášenlivost. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 72. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁷⁸ Rozumějme ve smyslu povstání. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 72. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁷⁹ Je třeba dodat, že Hamás vznikl až po zahájení intifády roku 1987, tzn., že za vznikem prvního odporu nestál Hamás, ale šlo o povstání spontánních aktivistů, které brzy začalo podporovat hlavní Palestinské národní hnutí Fatah. Fatah je na rozdíl od Hamásu sekulární.

usedlíků už 226 000¹⁸⁰. Rostoucí židovské osídlení mělo nejen větší spotřebu půdy a vody, ale spolu s rostoucím počtem obyvatel rostl i počet vojenských izraelských jednotek a kontrolních přechodů, které znesnadňovaly cestování Palestinců za obchodem. Za druhým postáním pak podle autora zřejmě stál neúspěch mírové dohody z Osla¹⁸¹ a neúspěch dohody z Camp David¹⁸² ze srpna 2000. Rostoucí počet usedlíků, zřejmě přispěl k neúspěchu. Toto tvrzení podpořil i PhDr. Petr Pelikán během jedné z konzultací. Pan doktor Pelikán je mimo jiné honorární konzul pro Súdán v ČR a udržuje diplomatické styky například i s Hamásem, který představuje především regulérní politickou stranou. Petr Pelikán podotkl, že Palestincům i Hamásu vadí stále noví a noví židovští usedlíci. Přicházejí například z Ruska a doufají, že v nových osadách naleznou lepší životní příležitosti. Podle Palestinců, i když jsou přistěhovalci židé, nejsou Izraelité, jejich domovinou je podle nich Rusko, kde by také měli zůstat. Zde bych ráda podotkla, že problém s imigrační politikou nemá jen Palestina. Samozřejmě, ne všechny státy řeší problémy s imigrační politikou sebevražedným terorismem, ale mnohdy imigranty diskriminuje. Xenofobie jistě sehrává roli v konfliktu, přinejmenším podněcuje napětí mezi „domácími“¹⁸³ a přistěhovalci.

Velmi zajímavá je 6. tabulka v příloze, která ukazuje míru podpory sebevražedných útoků a islámských skupin v letech 1995-2003. Zatímco podpora skupin klesala a rostla v rámci spíše několika procent, podpora sebevražedného terorismu vzrostla enormně, z 29% v roce 1995 na 73% v roce 2001. O dva roky později trend klesl na 61%.

Papeova interpretace výsledků z tabulky zní, že za prudce zvýšenou podporou sebevražedného terorismu nestojí rostoucí fundamentalismus, ale pravděpodobně buď zintenzivnění povstání, nebo užití větší síly Izraele k potlačení vzpoury¹⁸⁴. Během druhého povstání se na sebevražedných útocích podílely i nenáboženské skupiny, jako například marxisticky orientovaná Lidová fronta za osvobození Palestiny nebo Brigády mučedníků Al-Aksá. Toto opět dokazuje, že sebevražedný terorismus není řízen islámským

¹⁸⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 73-74. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Uvedená čísla nezahrnují počty nově přichozích usedlíků ve východním Jeruzalémě, kterých je několik set tisíc.

¹⁸¹ Mírová jednání začala roku 1991 a roku 1993 byla podepsána 13. 9. 1993.

¹⁸² Letní víkendové sídlo prezidentů Spojených států. V létě 2000 zde jednali představitelé Izraele a Palestiny.

¹⁸³ Jedná se můj výraz, myslím jím obyvatelé státu, jakožto ohraničeného území s politickým systémem a společným jazykem. Domácí mají nejen občanství daného státu, ale také se s ním a se spoluobčany identifikují. Nemuseli se ve státě nutně narodit, ale strávili v něm jistou dobu, integrovali se a mluví oficiálním jazykem státu.

¹⁸⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 76. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

fundamentalismem. I když Palestinci podporují sebevražedné útoky, neznamená to nutně, že podporují i islámský fundamentalismus¹⁸⁵. Jasně ukazuje, že Fatah se dlouho těšil větší podpoře než Hamás. Podpora Hamásu podle autora vzrostla proto, že Fatah nedokázal vyhnat Izraelské síly.

V období 1994-2003 došlo k více jak stu Palestinských sebevražedných teroristických útoků. Všechny byly namířené proti izraelským cílům v Izraeli nebo okupovaných teritoriích. Dále se Palestinští teroristé dopustili útoků na izraelské cíle mimo region, ale ne s úmyslem zabít Američany, Evropany nebo křesťany. Nešlo o útočné kampaně proti židům žijících mimo Palestinu.

Následující poznámka sice nezapadá do časového rozmezí 1994-2003 a netýká se skupiny Hamás, přesto bych v tomto kontextu ráda zopakovala, že ke spektakulárnímu aktu ze stran Palestinců, namířeným proti židům, mimo Izrael došlo a to roku 1972 na Olympiádě v Mnichově, kdy Palestinská teroristická skupina Černé září vzala za rukojmí 11 izraelských sportovců a požadovala propuštění několika svých členů. Vedle toho mám ještě jednu poznámku, k útokům na izraelské civilisty. Kromě toho bych ráda poznamenala, že židé v Izraeli (ženy i muži) starší 18 let (s výjimkou postižených a z náboženských důvodů omluvených), musí nastoupit brannou povinnost. Fakt, že se po ulicích procházejí ženy i muži s puškami přes rameno neutlumí napětí mezi oběma skupinami, naopak. Při sebevražedném útoku proti židovské populaci, je pravděpodobnost, že část obětí nebudou civilisté, ale vojenské cíle, vyšší než v jiných státech, kde není povinná vojenská služba pro muže a ženy. Touto poznámkou jsem rozhodně nechtěla bagatelizovat hrůzu útoku, ale může nám pomoci lépe porozumět situaci. Značná část izraelského obyvatelstva je součástí izraelských vojenských složek a nemůžeme proto vyloučit, že je tak nevnímají i Palestinci, tzn. území, které považují za svou domovinu, neosidluje čím dál tím víc židů, ale také čím dál tím víc ozbrojených židů.

3.5.7 Cíle sebevražedných teroristických skupin – nacionalistů:

Co když jsou sebevražedné útoky iracionální, protože sledují nereálné cíle? Podle Papea sebevražedné skupiny nebyly realistické, když čekaly, že jim zacílené země ustoupí ve všem. Ambice teroristických vůdců jsou však realistické v jiných dvou smyslech¹⁸⁶.

¹⁸⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 76. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁸⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 65. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Politické zájmy, ale i metody teroristických velitelů jsou mnohdy mnohem běžnější, než si pozorovatelé uvědomují; odrážejí nároky sebeurčení jejich komunity. Politické cíle těchto skupin se těší výrazné podpoře ze stran jejich společností. Teroristé jsou jednoduše optimisté v prospěšnosti užití násilí k dosažení cílů, které mnozí (často většina) podporuje¹⁸⁷. Na druhou stranu si uvědomují, že ne všech cílů mohou dosáhnout pomocí sebevražedných útoků. Například Hamás v dubnu 1994 řekl, že „*mučednické operace je možné využít v případech střednědobých cílů, například k vypuzení Izraelců z pásma Gazy, ale k finálním cílům, jako je vytvoření Islámského státu od řeky Jordán až ke Středozeří, může vyžadovat jiné formy ozbrojeného odporu.*“^{188c}

Sebevražedný terorismus představuje vysoce-nákladnou strategii, která má pro skupinu smysl jen jsou-li v sázce naprosto zásadní zájmy a i tehdy se k němu přistupuje v krajním případě. Důvodem je, že sebevražedný terorismus zvyšuje donucovací vliv za cenu podpory vlastní společnosti a dá se k němu přistoupit až v momentu, když je k dispozici dostatek odhodlaných rekrutů. Nejdůležitějším cílem je pak osvobození domoviny od zahraničního vlivu a kontroly. Výsledkem tedy je, že sebevražedný terorismus bude s nejvyšší pravděpodobností užit k dosažení národních zájmů. Dokonce i Al-Kajda zapadá do tohoto schématu. Saudská Arábie sice není pod americkou vojenskou okupací, aspoň ne z pohledu Spojených států, ale Al-Kajda je proti režimu v Saudské Arábii a v jiných zemích. Jedním z hlavních úkolů Al-Kajdy je vypuzení amerických jednotek ze země¹⁸⁹.

Sebevražedné teroristické organizace mívají i vedlejší cíl, jako například Hamás, který chtěl vybudovat náboženský stát v Palestině. O to stejné se pokoušela i Al-Kajda na Arabském poloostrově. Tyto cíle by však neměly odvádět naši pozornost od prvotního cíle, kterým je získávání moci nad teritoriem¹⁹⁰. Ostatní teroristické cíle by postrádaly smysl z pohledu obou stran (utlačovatelů i utlačovaných), kdyby se nejdříve nepodařilo vytlačit okupující sílu.

Podle Papea bychom se setkávali s jiným modelem útoků, kdyby byl sebevražedný terorismus neorganizovaný. Politické cíle by vůbec nebyly zmiňovány a z novin bychom

¹⁸⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 65-66. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁸⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 66. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁸⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 64. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 41. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

se dočetli jen o dalším darebném útoku. Případně by zmíněné cíle lišily i v rámci stejného konfliktu. Načasování by též bylo spíše nahodilé nebo jako reakce na provokativní akce druhé strany, ale ne za účelem dosažení pokroku v jednáních o sporných otázkách, které se teroristé snaží ovlivnit.

3.6 Logika sebevražedného terorismu:

Podle Papea je důležité chápat sebevražedný terorismus jako produkt tří stupňového procesu¹⁹¹. Každý ze tří kroků je třeba vysvětlit jednotlivě a zároveň je třeba vytvořit sjednocující rámec kauzální logiky jako celku. Sebevražedný terorismus umožňují tyto tři durhy logiky:

1. strategická logika
2. sociální logika
3. individuální logika

Za prvé: strategická logika se zaměřuje na politické donucování¹⁹². Sebevražedné teroristické útoky z valné většiny nepáchají fanatičtí jednotlivci, ale jsou součástí větších kampaní organizovaných skupin, které chtějí dosáhnout konkrétního politického cíle. Sebevražedné útoky jsou v první řadě nacionalistické, nikoliv náboženské a rozhodně ne výlučně muslimské (islamistické). Cílem je vypudit vojenské síly cizích států z vlastního území- domoviny. Navíc demokracie je teroristy považovaná za zranitelnou vůči těmto útokům¹⁹³. Teroristické organizace věří, že sebevražedné útoky usnadní dosažení politického cíle. Kdyby ne, nepraktikovaly by je. Důležitým prvkem je zde donucení (nátlak).

Za druhé: sociální logika si všímá faktu, že sebevražedné útoky jsou podporovány masou, v některých zemích větší než v jiných¹⁹⁴. Bez sociální podpory komunity teroristů, by se kampaně rozpadly. Zde základní prvek představuje masová podpora. Sebevražedné

¹⁹¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 120. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 35. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 35. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 37. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

skupiny nejsou v prvé řadě kriminální gangy, oddané k obohacování svých lídrů, ani náboženské kultury odříznuté od zbytku své společnosti. Naopak často vyžadují širokou podporu svých národních společností, ze které také nabírají další členy. Jsou považováni za vykonavatele legitimních nacionalistických cílů, především osvobození od cizí okupace¹⁹⁵.

Za třetí: co přiměje jednotlivce dobrovolně se vzdát života, při vykonání sebevražedného útoku? Bez dodávky ochotných útočníků, by byly kampaně podstatně omezenější, než jsou teď. Podle Papea vede útočníky altruistický motiv.

Známa studie Emila Durkheima z 19. století o sebevraždách¹⁹⁶ v Evropě, ukázala, že existuje několik druhů sebevražd. Nejběžnější je egoistická sebevražda. Méně častá je altruistická sebevražda, kde vysoká úroveň sociální integrace a respekt vůči hodnotám komunity může vést jednotlivce k sebevraždě z pocitu povinnosti. Většina sebevražedných útočníků zřejmě spadá pod paradigma altruistických sebevražd, aspoň z pohledu bojovníků-mučedníků, ostatní (oběti a ti, kteří s útoky nesympatizují) akt přitom mohou vnímat jako vraždění¹⁹⁷. Někteří sebevražední útočníci samozřejmě mohou být i ztracené existence, šílení kriminálníci nebo profesně vyhořelí. Většina ale odpovídá opačnému profilu, jsou psychicky normální, ekonomicky nadprůměrně zajištěni v rámci jejich společnosti. Vnímají útok jako oběť pro dobro národa¹⁹⁸.

Vleklé sebevražedné kampaně vyžadují značnou podporu komunity a to ze tří důvodů. Podpora společenství jednak umožňuje doplnit členství. Sebevražedný terorismus bohužel nemůže operovat bez ztrát. Zároveň sebevražední atentátníci bývají často kolemjdoucí dobrovolníci¹⁹⁹, takže sebevražedná skupina musí mít profil, aby ji dobrovolníci našli a mohli doplňovat ztráty průběžně, nebo dokonce nárazově (více než obvykle), je-li třeba. Sebevražedné teroristické organizace prosáklly i do sociálních institucí, do školy, na univerzity, charity a do náboženských kongregací. Přesto počty dobrovolníků nejsou nikdy vysoké. Například Tamilští tygři během období využili zhruba

¹⁹⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 36,310. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹⁶ DURKHEIM, Emil. *Sebevražda: sociální studie*. 1897

¹⁹⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 37. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 38. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

¹⁹⁹ Kolemjdoucí, walk-ins, PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 122. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

143 sebevražedných útočníků. Doplnění členů nevyžaduje širokou, ale naopak hlubokou lidovou podporu²⁰⁰.

Podpora společenství pomáhá zamezit odhalení sebevražedné skupiny, znemožňuje dohled nad skupinou a její odstranění cílovou skupinou. Jelikož ale skupina potřebuje mít viditelný profil kvůli náboru rekrutů, je těžké, aby základní informace nepronikaly ven k nepříteli: například identita náborářů, místo náboru, atd. Nebýt široké podpory, byla teroristická skupina zranitelná vůči prosakování a zběhnutí informací. Popularita skupiny musí být dost vysoká na to, aby případní informátoři mohli být kdykoliv umlčeni. Každý smí vědět, kdo je terorista, ale nikdo to nesmí říct.

Podpora komunity je důležitá pro mučednictví²⁰¹. Je důležité, aby útočníky širší společenství vnímalo jako mučedníky. Pro nové dobrovolníky toto představuje velkou motivaci, vize vysokého postavení po smrti. Kdyby jejich oběť upadla v zapomnění, zřejmě by počet dobrovolníků byl ještě nižší. Naopak pokud společenství tyto útoky nepřijme za mučednictví, vzniká riziko, že útoky budou považované za sociálně nepřijatelné. Takové odsouzení by mohlo podkopat teroristické kampaně.

Mučednictví, tedy smrt pro blaho nějakého společenství, je sociální konstrukt. Jednotlivec si může přát stát se mučedníkem, může sám/sama sebe obětovat pro dosažení takového cíle, ale je na komunitě, aby předem určila co je mučednictví a co ne a zároveň posoudila zpětně, zda čin splňuje tato kritéria. Po mučednících jsou pojmenovávány školy a ulice, památníky lemují jejich jména. Která jména na seznam mučedníků přibudou je však opět jen a jen na společenství. Společenství vytváří mučedníka²⁰². Teroristická skupina může vábit na takový statut předem, ale společenství po smrti útočníků (ne)potvrdí tento status. Ráda bych upozornila na to, že například v Koránu i Sunně existuje mnoho úryvků, které dokládají bohuľibost mučednictví. Mučedníkem je ten, kdo se obětuje a ne nutně jen boji. Následující informace o mučednictví v sunnitských posvátných textech jsem konzultovala s PhDr. Pelikánem. Existují doklady o tom, že mučedníkem je třeba i ten muslim, který zemřel na cholera. Logika případu je taková, že nakažený zůstává sám v karanténě oddělený od ostatních, tedy od pomoci, takže zemře. Jeho oběť spočívá v tom, že zůstal oddělený aby, nenakazil ostatní, za cenu vlastní smrti. Tento příklad mučednictví

²⁰⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 122. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁰¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 123. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁰² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 124. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

se řadí ještě do dob Prorokových. Nezapomínejme, jak byl středověk z našeho pohledu krutý – války, nemoci, atd. Doba si žádala rozšířit hranice mučednictví, jelikož po tomto statusu byla vysoká poptávka a tu bylo zapotřebí uspokojit, což prorok Muhammad učinil. Mučedníkem je samozřejmě i ten, kdo se vydá na džihád, tedy boj proti nepříteli. Takový boj je velmi často obranný (čemuž nasvědčují i některé úryvky ze Zahrad spravedlivých), ale může být i expanzivní. Prorok Muhammad se zachoval podobně jako výbojní křižáci, přiměl konvertovat obyvatele území pod jeho vlivem třeba i násilím. Až později se z muslimů - následovatelů Proroka Muhammada, stali věřící muslimové. V islámu je důležité být v první řadě dobrý muslim, což ale nepodmiňuje být věřící. Podpora mučednictví ze stran muslimské společnosti tedy není ničím překvapivým. Vydat se na Džihád také přislubuje místo v ráji po smrti. Přestože existují různé interpretace úryvků z posvátných textů vztahující se k džihádu, většina muslimské společnosti se shoduje na obranné verzi džihádu, nikoliv na expanzivní. Z dalšího úryvku níže vidíme, že islámu má své tradiční místo boj, ale i péče o druhé, modlitba – tedy humánní činnosti.

„Od téhož, že posel boží, kéž mu Alláh požehná a dá mu mír, pravil: Nejlepší lidské živobytí má muž třímající otěže koně stezce boží, letící na jeho hřbetě. Kdykoliv zaslechne křik, či jekot, letí na něm dychtět po boji nebo po smrti, jež ho může stihnout. Nebo muž se stádečkem ovcí na temeni některého z těchto vrcholků nebo dně některého z těchto údolí, jenž koná modlitbu, dává povinnou almužnu a slouží svému Pánu, dokud nedospěje k poznání. Není mezi lidmi nežli v dobrém.“²⁰³“

Zpět k Papeovy a modernímu sebevražednému terorismu. Došlo k několika průzkumům veřejného mínění, s cílem zjistit míru podpory buď teroristických skupin, nebo sebevražedného terorismu. Podpora násilí ještě nemusí nutně znamenat podporu teroristických skupin jako takových a naopak. Jeden z průzkumů proběhl v Izraeli mezi palestinským obyvatelstvem v Pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu²⁰⁴.

Z průzkumu provedeného mezi Saudy po 11. září 2001 vychází, téměř všichni respondenti souhlasí s protesty bin Ládina proti americkým jednotkám, dotazník se však neptal na názor na sebevražedný terorismus. Z výsledků tedy nelze usoudit, že Saudové

²⁰³ Sestavil imám Jahjá al-Nawawi. Zahrady Spravedlivých. Překlad a Vysvětlivky Petr Pelikán. Praha. AMS, 2008. Kniha o Džihádu, kapitola 234 s. 381. ISBN 978-80-9024 19-1-6.

²⁰⁴ Průzkum provedl: Jerusalem Media and Communication Centre Polls, 1995-2003. 6. Tabulka v příloze předkládá výsledky šetření.

podporují sebevražedný terorismus²⁰⁵. Naopak v článku z New York Times se píše: „Naprostá většina mladých dospělých Saudů sympatizuje se v Saudské Arábii narozeným teroristou Usáma bin Ládinem, přestože odmítají útoky na New York²⁰⁶.“

Průzkum Tamilů z roku 2002 uskutečněný Miou Bloom²⁰⁷ ukázal, že téměř polovina respondentů podporuje užití násilí k dosažení samostatné domoviny²⁰⁸. Respektive, užití násilí bylo podpořeno proti vojákům a vojenským cílům, ne proti civilistům. Pro užití násilí byli především mladší 30 let a častěji muži ženy²⁰⁹. Autorka provedla průzkum mezi Tamily sama, nesměla se však zeptat přímo na názor na sebevražedný terorismus, protože to je v zemi zakázané. Pokládala proto otázky týkající se použití násilí a naopak vize míru.

V Iráku podle amerických odhadů, aktivně podpořilo sunnitskou vzpuru na podzim 2004 na 20 000 lidí. V lednu 2005 to podle Irácké vlády bylo až 100 000 lidí.

Výjimku tvoří PKK, kteří postrádali širokou podporu, vedli také nejméně agresivní sebevražednou kampaň (22 mrtvých na 14 útoků)²¹⁰.

Porozumění všem třem logickým úrovním má důležitý dopad na *americkou* válku proti terorismu²¹¹.

3.7 Sebevražedný terorismus jako strategie:

Sebevražedný terorismus je podle Pape především strategickým fenoménem²¹², respektive *extrémní osvoboditelská strategie*²¹³, která obsahuje tři důležité strategické prvky:

²⁰⁵ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 125. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁰⁶ SCIOLINO, Elaine. Saudi Warns Bush, New York Times (27. 1. 2002), www.nytimes.com/2002/01/27/world/don-t-weaken-arafat-saudi-warns-bush.html k dispozici z: <<http://www.nytimes.com/2002/01/27/world/don-t-weaken-arafat-saudi-warns-bush.html>>

²⁰⁷ Autorka mnoha publikací na téma sebevražedného terorismu. Vystudovala politické vědy a Kolumbijské univerzity a Arabistiku na univerzitě v Georgetownu.

²⁰⁸ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 125. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁰⁹ BLOOM, Mia. Dying to Kill: The Allure of Suicide Terror. New York, Columbia University Press, 2005. Třetí kapitola, s 67-68.

²¹⁰ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 125. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²¹¹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 38. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²¹² PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 58. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²¹³ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 38. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

1. Načasování: téměř všechny sebevražedné útoky jsou součástí organizovaných ucelených kampaní, nejedná se o izolované a nahodile načasované případy.
2. Cíle sebevražedných teroristických skupin – nacionalistů: sebevražedné kampaně směřují k získávání kontroly nad územím, které považují za svou národní domovinu. S tím se pokouší i vytlačit zahraniční síly z jejich teritoria.
3. Výběr cíle: Všechny teroristické kampaně ve sledovaných 20 letech byly mířené proti demokraciím. Nacionalistická hnutí, která čelí nedemokratickým oponentům, se neuchýlila k sebevražedným útokům jako prostředku donucování²¹⁴.

3.7.1 Načasování:

Pouze 14 z 315 sebevražedných útoků (během 1980-2003) ve sledovaném období bylo izolovaných a nahodilých. Devět odlišných sporů vedlo k sebevražedným teroristickým kampaním: přítomnost amerických a francouzských jednotek v Libanonu; Izraelská okupace západního břehu Jordánu a pásma Gazy; statut Tamilských regionů na Srí Lance; statut kurdských regionů v Turecku; ruská okupace Čečenska; indická okupace Kašmíru; Indická kontrola nad Paňdžábem; přítomnost amerických sil v Iráku a na Arabském poloostrově²¹⁵. V rámci těchto 9 sporů došlo k 18 různým kampaním, protože v rámci některých sporů se teroristé rozhodli pozastavit činnost jednou či vícekrát, a to buď v reakci na koncese, nebo z jiných důvodů. 13 kampaní skončilo před rokem 2003 a pět pokračovalo dál.

Sebevražednou teroristickou kampaň lze rozlišit od řetězce izolovaných útoků. Kampaň se sestává ze zamýšlené série útoků, kterou terorističtí vůdcové vysvětlují a ospravedlňují jako zaměřené na získávání politických ústupků od zacílené vlády. Kampaň pokračuje, dokud se terorističtí velitelé nerozhodnou vzdát, buď proto, že získaly, co chtěli, nebo proto, že úsilí ztroskotalo²¹⁶. Útok na indického ministerského předsedu v Paňdžábu spáchaný BKI (Babbar Khalsa International) v srpnu 1995 neodpovídá zcela kritériím organizované kampaně, přesto je tu jedna operace, která odpovídá klasické definici sebevražedného útoku. BKI se několik let pokoušelo přimět Indii, aby povolila sikhům nezávislost v Indii. BKI veřejně spojilo útok z roku 1995 s tímto cílem. Kromě toho stojí

²¹⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 59. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²¹⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 59. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²¹⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 60. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

ještě za minimálně jedním útokem, který odpovídá širší definici sebevražedné mise. Některé operace BKI se vůbec nezdařily²¹⁷.

Nejdůležitějším prvkem strategického nasměrování je načasování odkladu kampaní. Odklad je nejčastěji založen na strategickém rozhodnutí vůdců teroristických skupin, kteří usoudí, že by další útoky mohly být kontraproduktivní, například jako reakce na úplné, či částečné ústupky zacíleného státu. Tyto odklady jsou často doprovázeny veřejným vysvětlováním. Teroristé jsou většinou disciplinovaní, proto když se zavelí klid zbraním, útoky ustupují po dobu několika měsíců, či déle, dokud se terorističtí velitelé nerozhodnou, že je čas na nové strategické rozhodnutí – pokračovat ve snaze dosáhnout cílů, kterých nebylo dosaženo v předešlých kampaních²¹⁸. Toto naznačuje, že terorističtí vůdci i jejich rekruti vnímají donucovací hodnotu útoků. Příkladem je kampaň hnutí Hamás proti Izraelcům o odstoupení západního břehu Jordánska a pásma Gazy roku 1995. Velitelé Hamásu zadrželi útoky na několik měsíců během jara a začátku léta, za účelem jednání PLO (Palestine Liberation Organization) s izraelskou stranou o odstoupení pásma Gazy. Začátkem července nabyli velitelé hnutí Hamás dojmu, že Izrael odsun protahuje, a tak znovu s útoky začal. Izrael své stažení urychlil a Hamás kampaň ukončil. Mahmud-al Zahar, vůdce Hamásu v Gaze k útokům prohlásil: „*Musíme zvážit zisky a náklady pokračujících operací. Pokud můžeme dosáhnout našich cílů nenásilnou cestou, učiníme tak. Sebeovládání není v rozporu s našimi cíli, které zahrnují vytvoření Islámského státu místo Izraele... Nikdy neuznáme Izrael, ale je možné, aby příměří mezi námi zvítězilo na dny, měsíce, nebo roky.*“²¹⁹

3.7.2 Sebevražedný terorismus jako součást partyzánského boje:

Přítomnost náboženské rozdílnosti zmenšuje prostor pro kompromis mezi okupující silou a okupovanou společností. Místní zdroje jsou dělitelné a okupant má tu moc je rozdělovat. Čím odlišnější okupant je, tím vyšší je strach z toho, že redistribuce zdrojů bude na úkor místních. Za záminkou zdrojů přijal například Hizballáh mnoho sekulárních

²¹⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 61. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²¹⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 62. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²¹⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 62-63. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: MISHAL, Shaul a SELA, Avraham. *The Palestinian Hamas*. New York: Columbia University Press, 2000, s. 71.

Libanonců, muslimů ale i několik křesťanů pro sebevražedné útoky²²⁰. Tito dobrovolníci věřili, že Izraelci spotřebují libanonské zdroje na úkor celé společnosti. Náboženské symboly se často stávají ústředními body tam, kde náboženská rozdílnost hraje roli. Půda je spojená s konkrétním náboženstvím, je neoddělitelná – kostely, mešity, chrámy, monastýry, to jsou všechno posvátná místa, která se nedají sdílet s jinými nedotknutelnými náboženstvími²²¹.

Okupace je extrémně silové asymetrická situace, kdy okupant je ten silnější, který převzal kontrolu nad územím a zdroji a potlačuje projevy odporu. Odpor se často projevuje jako guerillová válka, která se často změní v úmyslné útoky proti nevinným, kteří mají něco dočinění se zahraničním okupantem. Částečně za to může i povaha partyzánské války, je totiž příliš slabá, aby se postavila okupantovi přímo, proto postupně stahuje okupanta dolů. Partyzáni bojují v malých skupinách, jsou rozptýlení, aby způsobovali ztráty po dlouho dobu, spíše než aby zničili nepřátelské síly v hlavních bitvách²²². Tím se ale ve výsledku smazává hranice mezi bojovnými a nebojovnými cíli. Je-li guerillová válka úspěšná, pak nemá místní společnost důvod přistupovat k extrémnějším metodám. Pokud však nepřináší úspěch, čelí vůdcové odporu nesnadnému rozhodování, podrobit se cizí vládě, nebo přistoupit k tvrdším metodám. K sebevražednému terorismu přistoupili ti, kteří se odmítli vzdát. Mnozí předpokládají, že sebevražedné teroristické skupiny se podobají běžným teroristickým skupinám. Tzn. nepříliš početné, zavázání k podivné příčině, která je nepopulární v rámci jejich místní komunity a že tyto skupiny si vybírají buď mezi běžnými formami terorismu, nebo sebevražedným terorismem. Avšak sebevražedné teroristické skupiny a běžné teroristické skupiny mají rozdílné organizační profily a vztahy k jejich místní komunitě²²³. Sebevražedný terorismus zřídka vyvěrá z drobných skupin běžných teroristů, ale z širokospektrálních nacionalistických osvobozeneckých hnutí, které vedly partyzánské boje a dospěly k názoru, že partyzánskou strategií nedosáhnou svých nacionalistických aspirací²²⁴. Jinými slovy, sebevražedné teroristické skupiny se nerozhodují mezi tím, zda přistoupí k běžnému terorismu nebo sebevražednému, ale zda k sebevražednému terorismu přistoupí jako rozšíření partizánské strategie.

²²⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 136. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²²¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 137. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²²² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 143. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²²³ Tamtéž

²²⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 144. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Vývoj z partizánské války pomáhá vysvětlit i ochotu sebevražedných teroristů zabít nebojovné cíle. Legitimizují útoky na nebojovné cíle už před tím, než se uchýlí k sebevražedným útokům. Útokem se snaží způsobit co největší škody nepříteli, což je i cílem partyzánské strategie. Jejich ochota zaměřit civilisty není náhlá, naopak, jen se rozhodli, že k zabíjení civilistů teď využijí sebevražedných útoků. Pokud chce obsazená komunita docílit sebeurčení racionálně, pravděpodobně se uchýlí ke strategii, která jí obnoví schopnost zachovávat a konfigurovat národní rysy v dlouhodobém horizontu. Násilný odpor často nebývá nejlepší volbou. Jednak proto, že nesouměrnost moci mezi místní komunitou a okupantem je příliš velká, takže i ta nejskromnější rebelie by jistě selhala, nebo by vyvolala tak silnou odvetu proti místní komunitě, že by komunitu naprosto zničila. O demokraciích se uvažuje jako o náchylných k nucenému nátlaku, ale badatelé v poslední době ukázali, že demokracie nejsou až tak slabé, jak se mohlo čekat²²⁵. Dokud se vnímání demokracie úplně nezmění, nátlaková strategie sebevražedného terorismu bude nejpravděpodobněji užita proti demokratickému politickému systému, ne proti jiným typům režimů²²⁶.

Existence logiky krajních případů proti demokratickým režimům vede k důležitému předpokladu sebevražedného terorismu. Pokud by demokracie ustoupily sebevražedným teroristům, pak lze očekávat, že sebevražedný terorismus ustane, pozastaví se v závislosti na velikosti ústupku. Podobně pokud demokracie ustoupí požadavkům partyzánským povstalcům, nebudeme očekávat vystupňování k sebevražednému terorismu.

3.7.2.1.1 Důkaz vlivu náboženské rozdílnosti na zvýšení rizika výskytu sebevražedného terorismu:

Devět různých okupací vedlo k sebevražednému terorismu, z toho osm zahrnovalo náboženskou rozdílnost a jedna nikoliv – případ Turecka, kde proti sobě stáli sunitští Kurdové a sunnitská turecká vláda. Pape pro ověření své teorie dále hlouběji analyzuje čtyři případy, respektive čtyři země s širokou škálou náboženských rozdílů: Libanon, Srí Lanka, Paňdžáb a Turecko. V jeho studii je zahrnuto šest rozdílných náboženství: Libanon v 80. letech 20. století zahrnuje šíitské muslimy, izraelské židy a západní (křesťanské)

²²⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 145. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: DOWNES, Alexander B. *Targeting Civilians in War*. Ph.D. diss., University of Chicago, 2004. Z analýz dostupných v knize A.B Downese vyplývá, že demokracie neublíží civilistům o nic méně, než autoritativní režimy.

²²⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 145. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

protivníky. Srí Lanka v období 1980 i 1990 zahrnuje Tamily, tedy hindy a sinhálskou, tedy budhistickou vládu. V Paňdžábu proti sobě stáli sikhové a hindská vláda²²⁷. Autor podrobuje všechny 4 případy třem hlavním bodům analýzy:

1. Povaha a míra cizí okupace.
2. Míra podpory sebeobětování za účelem ukončení okupace v dané společnosti.
3. Jak teroristé a lídři té které společnosti využívají existenci náboženských rozdílů k mobilizování lidové podpory mučednictví.

3.7.2.1.1.1 Sebevražedný terorismus v Libanonu:

Hizballáh, jakožto volná federace militantních šíitských skupin, který se objevil v Libanonu počátkem 80. let, je první moderní sebevražednou teroristickou organizací. V 70. letech 20. století bylo nejvýznamnější šíitskou militantní organizací hnutí Harakat Amal. Poté, co jej někteří jeho přívrženci shledali zrádným, jelikož podle nich spolupracoval s izraelskou okupací, což považovali za nepřístupné, se skupina pod vedením Hussaina Mussawihho oddělila. Přijala název islámský Amal. Postupně se k ní přidala další hnutí: libanonská strana Da'wa, asociace muslimských bratří v Libanonu a Asociace muslimských studentů²²⁸.

Co v Libanonu stálo za nástupem sebevražedného terorismu? Za nejčastější příčinu je považován islámský fundamentalismus. Z výzkumu, který prováděl Pape se svými spolu výzkumníky, ale vychází, že minimálně 30 ze 41 útočníků nezapadá do popisu islámského fundamentalisty: 27 jich bylo komunisty nebo socialisty bez závazků k náboženskému extrémismu a 3 byli křesťané. Pouze 8 útočníků byli přívrženci islámského fundamentalismu a v případě 3 útočníků není jisté, k jaké ideologii se hlásili²²⁹. Irán poskytl finanční a jinou podporu libanonským odbojářům. Vzestup Hizballáhu a lidové podpory hnutí byly jasně zapříčiněny vnější událostí, a to masivní okupací jižního Libanonu v roce 1982 Izraelem. Náboženství se stalo nástrojem rekrutování. Hizballáh a další a libanonští političtí vůdcové ospravedlňovali teroristické akce, jakožto operace sebeobětování a extrémního opatření, které je nezbytné pro ukončení okupace. Pape však tvrdí, že to byla náboženská rozdílnost, a nikoliv islám, která hrála hlavní úlohu

²²⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 199. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²²⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 206. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²²⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 202. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

v umožnění sebevražedného terorismu v Libanonu. Právě tato rozdílnost umožnila lídrům rozpoutat národnostní sentiment do té míry, že okupovaná společnost podpořila a oslavovala sebevražedný terorismus. Podle Papea strach z nábožensky motivovaného okupanta, víc než cokoliv jiného, podnítilo úroveň podpory extrémního sebeobětování, s cílem ukončit okupaci²³⁰. Izraelské bojové síly přišly do Libanonu, aby vytlačily palestinskou osvobozeneckou frontu (PLO) z území. Šiitská komunita přítomnost PLO nejdříve vítala, ale po deseti letech rostoucího napětí vítala i přítomnost Izraelských sil, do té doby, než se ukázalo, že Izrael hodlá na území Libanonu zůstat déle, než šiité očekávali. Odmítali představu podrobit se okupaci Izraele a jeho spojenců poté, co se zbavili palestinské okupace²³¹.

3.7.2.1.1.2 Sebevražedný terorismus na Srí Lance:

Srí Lanka je ostrovní stát u pobřeží Indie. Roku 1990 zde žilo 72,2 milionů obyvatel, 74% tvořili Sinhálci (převážně budhisté), 18% Tamilové (především hinduisti a křesťané) a 8% ostatní (většinou muslimové)²³². Tamilská menšina je koncentrovaná především na severu a východě regionu, nazývají toto území Tamilskou domovinou. K prvnímu případu sebevražedného terorismu zde došlo v červenci 1987. Po vzoru útoku Hizballáhu v roce 1983, poslalo LTTE proti sinhálským vojenským kasárnám nákladní vůz naložený bombami²³³.

Vztahy Tamilů a Sinhálců se výrazně změnili pro přijetí nové ústavy, která uznala buddhismus za hlavní náboženství, které je třeba chránit. Následovaly velké zemědělské projekty, které vedly k přesídlování Sinhálců a muslimů na tamilské území. Osadníků bylo na tři miliony²³⁴.

LTTE nebyli jedinou militantní Tamilskou skupinou. Následkem nepokojů roku 1983 se počet členů LTTE rozrostl z několika desítek na tři tisícovou guerillu. Stali se hlavní povstaleckou skupinou díky účinné spolupráci a boji proti tamilskému nepříteli,

²³⁰ Jeho tvrzení nasvědčuje i výpověď členky Hizballáhu – Sanna Muhaidly in: PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 209. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³¹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 205. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³² PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 220. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 221. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

koncem roku 1986. Srílanské vojsko nezůstalo nečinné. První sebevražedný útok byl spáchán speciální jednotkou, vytvořenou pro tyto účely - Černými tygry²³⁵.

V srpnu 1987 poslala své jednotky na Srí Lanku Indie, s cílem zprostředkovat mír. Tyto snahy byly prvně podporovány i samotnými Tamily, včetně LTTE, avšak jen do doby, kdy Tamilští bojovníci odmítli složit zbraně dřív, než by došlo k referendu o konečné postavení Tamilské oblasti na ostrově. Do roku 1990 se indické vojsko pokoušelo odzbrojit Tamilské tygry silou, od svého cíle však upustili, když se do boje proti indickým silám přidala k LTTE i sama Srílanská vláda. Po dobu bojů proti indické okupaci, však nedošlo k jedinému sebevražednému útoku ze strany LTTE. Od roku 1990 občanská válka mezi Tamily a srílanskou vládou gradovala²³⁶.

Sto čtyřicet tři Černých tygrů, lze jasně klasifikovat jako sebevražedné útočníky, ve smyslu jednotlivců, kteří zabili sami sebe, když se pokoušeli zabít ostatní. Dalších 100 Černých tygrů se dopustilo sebevražedných misí²³⁷. Tamilští tygři se od jiných bojových skupin odlišovali tím, že na krku nosili ampulku s kyanidem. Než aby byli zajati, většina Tamilských tygrů sáhla po jedu²³⁸. Nandini, bojovnice Černých tygrů vysvětluje, že *„pokud mě chytí a já vyradím deset jmen z hnutí, chytí oněch deset lidí a budou je mučit, takže každý prozradí dalších deset jmen atd. Takhle by bylo hnutí zničeno. (...) pokud se vzdám života sama jako jednatel, mám možnost zachránit nejen několik dalších životů, ale bránit i hnutí a jeho snahy o osvobození.“*²³⁹

Tamilští tygři ve svých proslovech spojují tyto útoky s obecným dobrem, respektive, vykonávají je pro obecné dobro. Prabhakaran se navíc prohlásil, že díky operacím Černých tygrů bude dosaženo Tamilského Ílámu ne za 100 let (jak by tomu bylo bez útoků), ale dříve²⁴⁰. Ospravedlnění těchto útoků je tedy opět spojováno s dosažením svobody, a to efektivním způsobem. Jak již bylo zmíněno v dřívější kapitole, je však

²³⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 222. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 223. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 217. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 224. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²³⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 225. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0., autor cituje z: SANGARASIVAM, Yamun. *Liberation Tigers of Tamil Eelam and the Cultural Production of Nationalism and Violence*. Ph.D. diss., Syracuse University, květen 2000, s. 310, 330

²⁴⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 226. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

otázkou, nakolik jsou tyto útoky efektivní a nakolik opravdu stály za ústupky demokratických mocností.

LTTE velebí útočníky hned po jejich smrti. V městě Jaffna dokonce uctívají 5. červen jako „Den vítězů“ na počest prvních útoků Černých tygrů²⁴¹. Někteří mučedníci dokonce mají i své sochy a památníky, například socha kapitána Millera²⁴² v životní velikosti. Pomocí těchto mučednických památek se mobilizuje i podpora tamilského nacionalismu. Tamilská veřejnost s LTTE sympatizuje nebo LTTE podporuje. Tamilští vůdcové se sice s vůdci LTTE neshodli, ale žádný z nich neodsoudil sebevražedné útoky Tygrů.

Odlišné náboženské vyznání sehrálo roli i v tomto konfliktu. Sinhálci představují mimozemskou okupaci, která si činí nároky na území na základě buddhistických textů a legend, zaznamenaných buddhistickými mnichy v Mahavamse²⁴³, ve kterých vystupují Sinhálci jako vyvolení lidé. Samotný Buddha prý navštívil Srí Lanku třikrát, z toho jednou i území okolo Jaffny, a proto se toto území automaticky stalo i součástí sinhálské posvátné mapy. Někteří představitelé Sinhálské vlády počátkem 80. let 20. století ve svých proslovech zmínili, jak blízcí jsou Sinhálci buddhismu a že Srí Lanka je jednoznačně právoplatným sinhálským státem. Sinhálci vyjadřováním závazků k buddhismu vylučovali tamilskou kulturu, činili tak i v následujících desetiletích. LTTE reagovalo označením postupu sinhálské vlády za plánovanou genocidu.

Tamilové považují sinhálský buddhismus jako náboženství s naprosto odlišným morálním kodexem a na tomto podkladě je budován strach z krutého zacházení ze stran Sinhálců. Takové zobrazení má i ospravedlnit nevládné zacházení se Sinhálci na oplátku. Sinhálské snahy o nadvládu byly srovnávané i se snahami nacistického Německa. Prabhakaran též několikrát označil sinhálský buddhismus za rasistickou ideologii²⁴⁴. LTTE je sekulární skupina, přesto do jisté míry závisí na náboženských představách o mučednictví, aby tak mohla mobilizovat veřejnou podporu sebevražedného terorismu. Heroická smrt spojená s tamilským nacionalismem. Navazuje na starověkou tamilskou víru, tzv. saivismus, neboli šaivismus. Svatyně mučedníků jsou vyzdobeny různými druhy

²⁴¹ Tamtéž.

²⁴² Přezdívka pro Vallipurama Vasanthana, prvního z Černých Tygrů.

²⁴³ Kronika událostí na Srí Lance od 3. století př. Kr. Připomíná deníkové zápisky. Je nejdelší kronikou na světě, popisuje události 2500 let.

²⁴⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 233. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

květin a olejů²⁴⁵. LTTE se opírá o náboženství, protože představuje to, co mu chybí, tradice²⁴⁶. O dobrovolném opuštění života, tedy indické specifické formě mučednictví se dočteme již v Bhagavadgítě. Zahrnuje různé formy opouštění života včetně zabití. Neznamená to však, že hinduistické mučednictví je především bojovné. Většina hinduistů vnímá mučednictví jako akt nenásilný, ale hinduismus obsahuje příklady násilného mučednictví, stejně jako najdeme v křesťanství u křížáku atd. Potvrzené informace o motivech Černých tygrů dokončit svou misi nejsou k dispozici, avšak existují zdroje, ze kterých lze usuzovat, že i zde hraje důležitou roli náboženská rozdílnost. Sinhálský generálmajor například zmínil, že mladá sebevražedná atentátnice, zadržená bezpečnostními silami prozradila, že důvodem útoku mělo být zničení chrámu Nallur Kandasamy v Jaffně sinhálskými teroristy. Měl být nahrazen budhistickým chrámem²⁴⁷. Jak již bylo zmíněno, k sebevražednému terorismu nedošlo po dobu indické okupace, což podle Papea opět svědčí o tom, že pro sebevražedný terorismus je důležitou proměnnou právě náboženská rozdílnost. Indické vojsko je hinduistické, stejně jako Tamilové. Na druhou stranu autor zmiňuje i fakt, že tamilští bojovníci otevřeně přiznali, že nejsou dost silní, aby porazili Indickou armádu.²⁴⁸ Je tedy možné, že LTTE ve svých kalkulacích došlo k závěru, že cena boje s indickým vojskem by byla příliš vysoká. Indická armáda způsobila značné ztráty mezi tamilskými civilisty, hojně využívala letecké síly a dělostřelectvo i v obydlených oblastech. Přesný počet zabitých Tamilů není znám, odhady se pohybují kolem 3-4 tisíc mrtvých²⁴⁹. Někteří hodnotili činy a postupy indického vojska za krutější než ty, kterých se dopouštěli srílanští protivníci. Během indické nadvlády k sebevražedným útokům sice nedošlo, ale v květnu 1991 sebevražedný atentátník LTTE spáchal atentát na Rajiva Gándhího, který chtěl opět vyslat indické vojsko na Srí Lanku. Indie nakonec od původního plánu ustoupila. Z mého pohledu nelze ze sledu těchto

²⁴⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 234. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: CHANDRAKANTAN, A. J. V. *Eelam Tamil Nationalism: An Inside View*. in WILSON, A. Jeyaratnam. *Sri Lankan Tamil Nationalism*. Vancouver: UBC Press, 2000, S. 132

²⁴⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 234. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: SCHALK, Peter. *The Revival of Martyr Cults Among Ilavar*. *Temenos*, vol. 33 (1997), s. 151, Schalkův popis uctívání mučedníků skupinou LTTE též k dispozici (4. 4. 2015) online z: <<http://tamilnation.co/ideology/schalk04.htm>>

²⁴⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 235. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: Major General. MUNASINGHE, Sarath. *A Soldier's Version: An Account of the On-going Conflict and the Origin of Terrorism in Sri Lanka*. Colombo: Market Information Systems, 2000, s. 178.

²⁴⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 237. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁴⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 238. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

událostí jednoznačně usoudit, že za rozhodnutím Indie - nevysílat vojsko - stál zmíněný atentát, tedy že by byl atentát natolik efektivní. Dále je zajímavé, jak to, že se najednou LTTE nebálo spáchat útok na indický cíl. Kde brali jistotu, že tak nerozdmýchají válku s Indií, čehož se bálo během okupace. Pape přiznává, že tyto události nekorespondují s tím, že by náboženská rozdílnost byla vždy tou jedinou proměnou, která stojí za sebevražedným terorismem, i když to tak z počátku může vypadat.

Proti indické, respektive proti hinduistické nadvládě se postavili i Sikhové v Paňdžábu. Co do počtu sebevražedných útoků, nebyli Sikhové příliš úspěšní. Respektive z celé řady nedokončených nebo zmařených pokusů o sebevražedné útoky proti indickým cílům, se zdařily pouze dva a jedním z nich byl atentát na Indiru Gándhiovou 31. října 1984. (O sedm let později byl zabit její syn Rádživ Gándhí příslušníkem LTTE). Premiérčiny atentátníci patřili k její ochraně, sikhové na sebevražedné misi. Poté, co Indiru zastřelili, spustili zbraně a pronesli, že splnili, co měli. Neutíkali, nechali se zastřelit dalšími členy ochrany²⁵⁰. Sikhští povstalci nevytvořili jen jednu skupinu, několik skupin se podílelo na hnutí o Sikhskou nezávislost, např. již zmíněný BKI.

Sikhští mučedníci se liší od islámských a dalších. Nejde jim o posmrtný život v ráji, důraz je kladen na tento svět (zaživa). Sebeobětování má přispět k dosažení sebeurčení sikhského národa, osvobození z otroctví. Harpal Singh, bratr mrtvého sikhského bojovníka a jeho přítel řekli, že „*když chlapec nebo dívka zemře pro Chálistán, umře pro naši víru, nazveme to mučednictvím. Oslavujeme mučednictví a ctíme mučedníky. (...) I naši nepřátelé si považují naši obětavosti, je-li potřeba. (...) Myslíme si, že skutečné mučednictví je velmi dobré. Nikdo nás nemůže bít za oddanost. Je to cena za vlastní zemi. Pokud ji nemůžete zaplatit, nedostanete ji.*“²⁵¹ Zatímco Sikhové věří v jednoho boha, hinduismus je polyteistický. Sikhové nedodržují kastovní systém, hinduisté ano. Obě skupiny věří v reinkarnaci, karmu.

Za rostoucím napětím mezi hinduisty a sikhly (od 80.) let stojí podle některých sikhů hinduistická extrémistická skupina, sekta Arya Samaj²⁵². Přední osobnosti sikhských povstaleckých skupin se shodují na tom, že jejich boj je bojem za svobodu a bezpečí. Po

²⁵⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 246. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁵¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 249. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: Interviewed in Punjab in 1993; citováno z Mahmood, *Fighting for Faith and Nation*, s. 132

²⁵² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 252. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

operaci Modrá hvězda²⁵³ si prý mnozí uvědomili, že jako sikhové nejsou v Indii v bezpečí, a proto se brání, snaží se zachránit sikhskou kulturu²⁵⁴.

3.7.2.1.1.3 Sebevražedný terorismus PKK v Turecku:

V období 1996-1999 vykonala PKK 14 sebevražedných útoků. Za každým útokem stál jeden útočník. Všechny byly namířeny proti tureckým vládním budovám a vojenským cílům. Kromě útočníků samých, zemřelo 22 lidí.²⁵⁵ Kampaně PKK jsou nejméně agresivními kampaněmi moderního sebevražedného terorismu. Jednotlivým útočníkům se dostalo jen velmi málo pozornosti ze stran veřejnosti. Nezanechali po sobě ani žádné finální posudky, dopisy na rozloučenou. Samotná organizace jen málokdy propagovala životní příběhy útočníků. Většina sebevražedných útočníků PKK byli dlouhodobí členové organizace. PKK začalo se sebevražedným terorismem v době, kdy se domovina Kurdů ocitla pod tureckou vojenskou okupací, ale podle autora je spíše spojena se závazkem vůdce skupiny, Abduláha Ocalana. Když byl Ocalan ve vězení, vyzýval k sebevražedným útokům, aby docílil svého propuštění. Turecká vláda však neustoupila a útoky skončily, když Ocalan požádal své následovníky o ukončení snah. Ocalan byl odsouzen k doživotnímu vězení (ve věznici na ostrově Imrali)²⁵⁶. Proč sebevražedné útoky neeskalovaly? Proč nerozvířili národní odpor? Ve skutečnosti se spíše zdá, že stály na konci kurdského národního povstání, které začalo roku 1984 a skončilo roku 1999²⁵⁷.

Sebevražedný terorismus Kurdů byl limitován, chyběla zde náboženská rozdílnost. Podpora ze stran kurdských obyvatel nebyla stálá, průběžně klesala. Navíc podle Papea byli Kurdové úspěšně integrováni do turecké společnosti a výrazným rozdílem zůstával jen odlišný jazyk. Tento rozdíl však nebyl dostatečně silný na to, aby vyvolal agresivní sebevražednou kampaň nebo masovou podporu agresivních kampaní. Přestože že během

²⁵³ Operace se konala roku 1984. Útok byl proveden v noci. Indické jednotky se pokusily vyhnat sikhské povstalce, kteří obsadili Zlatý chrám v Amritsar. Výsledkem byla krvavá jatka, při kterých zemřelo přes 2500 lidí (včetně cca 200 indických vojáků).

²⁵⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 253. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁵⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 254. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁵⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 255. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁵⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 255. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

tureckých zásahů proti PKK 1984-1995 zemřelo 5000 – 35000²⁵⁸ kurdských civilistů (opět zdroje v počtech obětí liší, turecká přiznala 5000 civilních obětí), nedošlo k podpoře agresivních proti-akcí.

3.7.3 Výběr cíle:

Sebevražedný terorismus je nejpravděpodobnější v případě, kdy okupující nepřítel je jiného náboženského vyznání ze tří důvodů: konflikt z náboženské rozdílnosti umocňuje strach ze snahy nepřítele přeměnit okupovanou společnost. Následkem toho dochází k demonizování nepřítele a zabíjení nepřátelských civilistů se tak stává snazší a zároveň umožňuje zneužít vlastní náboženství k ospravedlnění sebevražd, které by jinak jakožto tabu nebyly označeny za mučednictví.

Sebevražedného terorismus se užívá proti demokraciím spíše, než proti autoritativním režimům, a to ze tří důvodů²⁵⁹:

1. Demokracie jsou považovány za velmi zranitelné vůči donucovacím trestům²⁶⁰. Demokratická veřejnost má údajně nízký práh tolerance nákladů a vysokou schopnost ovlivnit státní politiku. Přestože není mnoho důkazů o tom, že by bylo snazší donutit demokratickou společnost než jiné režimy, na tomto obrazu demokracie záleží.

2. Uvědomme si, že sebevražední teroristé tvoří tu slabší stranu²⁶¹. Slabší bojuje proti silnějšímu protivníkovi, který by měl dost síly na to vyhladit celou společnost, ze které teroristé pocházejí, ale demokracie je značně umírněná, a proto sebevražedné útoky fungují jako mocná zbraň. Od demokracií se nečeká, že by měly zájem ubližovat civilistům. Žádný demokratický režim se podle Papea ve 20. století nedopustil genocidy²⁶². V tomto bodě musím nesouhlasit. Po ověření následujících

²⁵⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 257. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁵⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 67. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁶⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 67. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁶¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 67. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁶² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 67. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

informací během konzultace s JUDr. Ivanem Bušniakem²⁶³, bych ráda zmínila, že demokratické režimy jsou schopné genocidy:

A) Srebrenica je jediný válečný zločin 20. století, který Mezinárodní soudní dvůr OSN a mezinárodní tribunál pro Bývalou Jugoslávii označily za genocidu. Za pachatele genocidy byly označeny instituce a armáda Republiky Srbské, která tehdy i dnes je součástí Bosny a Hercegoviny. Jako samostatný stát Republiku Srbskou nikdo mezinárodně neuznává, ale s jejími představiteli mezinárodní společnosti udržovalo pravidelné kontakty a vyjednávalo s nimi ukončení války v Bosně a nastolení míru. V Republice Srbské probíhaly řádné volby prezidenta a parlamentu a její politický systém, a to i za doby války, lze považovat za demokratický.

B) Genocidy se v roce 1915 dopustilo vůči svému arménskému obyvatelstvu též osmanské impérium, jejímž nástupnickým státem se stalo Turecko. Vyvraždění téměř půl druhého milionu Arménů na rozdíl od Srebrenice jako genocidu neoznačila žádná mezinárodní instituce. V době spáchání genocidy, ani po ní, však žádná taková mezinárodní instituce neexistovala. V současné době osmanský zločin proti Arménům nicméně označilo za genocidu 11 parlamentů členských zemí EU (Francie, Slovensko, Švédsko a další)²⁶⁴.

C) K rozsáhlým válečným zločinům označovaným jako genocida patří i francouzské vyvražďování alžírského obyvatelstva v průběhu alžírské války 1954-1962. Alžírsko však ani po získání nezávislosti nepožadovalo označení francouzského jednání v průběhu války za genocidu.

D) Ke genocidě se rovněž přiblížily vojenské zločiny Spojených států v průběhu vietnamské války, ani v tomto případě ale Vietnamci po porážce USA nežádali o označení amerických zločinů za genocidu.

E) Existuje mnoho dalších případů označených za etnickou čistku, spáchaných demokraciemi, ale pojem etnické čištění není pojmem právním, nýbrž politickým a žurnalistickým a sám o sobě nemá žádnou právní hodnotu.

F) Zjevné rysy genocidy vykazovaly též vojenské zločiny Japonské císařské armády při válce a pozdější okupaci některých asijských zemí, především Číny.

²⁶³ Velvyslanec v Bělehradě 1994-2001, Poradce pro zahraniční věci Stanislava Grosse, Vladimíra Špidly, Jiřího Paroubka; Předseda OHR v Banja Luce 2004-2007 a nynější poradce předsedy poslanecké sněmovny Jana Hamáčka.

²⁶⁴ Uznání genocidy Arménů jako téma politického diskursu Arménie, Turecka a vybraných zemí EU. Středoevropské politické studie. Podzim 2013. (cit. 25. 10. 2014) dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=602>

Nejtypičtější v tomto směru je masivní vraždění tří set tisíc obyvatel čínského Nankingu v letech 1937-1938. Japonské císařství bylo konstituční monarchií s demokratickým zřízením, které vycházelo z Meidžiho ústavy.

3. Bylo by těžší zorganizovat a zveřejnit sebevražedný útok v autoritativním státě. Slabé autoritativní státy nejsou jejich cíli²⁶⁵. Zajímavým dokladem tohoto, je i případ Kurdů. Území, které osidlují (Kurdistán), sousedí mimo jiné s Tureckem a s Irákem. Přestože Irák proti Kurdům vystoupil brutálněji než Turecko, Kurdové nepoužili sebevražedné útoky proti autoritativnímu Iráku, ale jen proti demokratickému Turecku. Existuje mnoho skupin, které žijí pod autoritářským režimem s pocitem křivdy, který by je mohl inspirovat k sebevražednému terorismu, ale nestalo se tak²⁶⁶. I takovýto strategický výběr dokazuje, že sebevražedný terorismus není motivovaný především fanatismem a iracionální nenávisť.

V jádru je sebevražedný terorismus strategií národního osvobození od cizí demokratické vojenské okupace. Obecně zahrnuje cizí vojenská okupace politickou a vojenskou kontrolu nad územím skupinou zvenčí²⁶⁷. Cizí okupanti často tvrdí, že pouze podporují místní vládu, a proto by se s nimi mělo zacházet jako se spojenci a ne s okupanty. V definici užití v Papeově studii však nejde o to, kolik okupujících jednotek je přítomno, ale že vůbec musí být přítomné, aby případně potlačily jakékoliv úsilí o nezávislost. Politická síla okupantů závisí na donucování pomocí jednotek, policie atd., které jsou řízené zvenčí. Pokud je kontrola možná jen za pomoci policie, kterou řídí domorodé úřady, pak nelze hovořit o cizí okupaci²⁶⁸.

3.8 (Zdánlivá) Efektivita sebevražedného terorismu:

V článku o sebevražedném terorismu z roku 2003 Papea tvrdí, že pomocí sebevražedných útoků nebude dosaženo ambiciózních výsledků, jednoduše proto, že

²⁶⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 68. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²⁶⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 69. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²⁶⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 69. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape používá definici z: CARLTON, Eric. *Occupation: The Policies and Practices of Military Conquerors*. New York, Routledge, 1992. A dalších.

²⁶⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 70. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

nemají o moc větší nátlakovou sílu než vzdušná síla nebo ekonomické sankce²⁶⁹. V *Dying to Win* však uvádí, že kdyby se útoky neosvědčily, nepřistupovaly by k nim sebevražedné skupiny čím dál častěji. V knize dále uvádí, že pojem ambiciózní je relativní. Samozřejmě hraje roli i cíl a hodnota ústupku pro jednu stranu a hodnotu zisku pro druhou (viz. rovnice hodnot představená v kapitole Logika donucení). Z Papeových statistik vyplývá, že ústupků bylo dosaženo spíše při užití sebevražedných útoků, než dalších konvenčních forem terorismu, ale jelikož sebevražední útočníci zatím neměli možnost uvalit na okupanta například sankce, lze stěží porovnat, která z donucovacích taktik je opravdu efektivnější.

Během zkoumaného období se sebevražední teroristé naučili, že se tato taktika vyplatí. Pomocí sebevražedných útoků měli vyšší politický zisk, než když jej nevyužívali. I když sebevražedný útok je podle autora vždy odpovědí na cizí okupaci, ne všechny okupace vedou k tomuto výsledku.

Z 5. Tabulky v příloze vyplývá, že teroristé dosáhli svého cíle vyhnat cizí vojenské síly z území, které považují za svůj domov. Cizí okupace může mít svou vlastní násilnou logiku. I když je okupující síla umírněná, spirála lokálního odporu, který vede k odvetě a ještě silnějšímu odporu, může dramaticky zvýšit úroveň násilí proti civilnímu obyvatelstvu. Jakoby existoval práh, jehož překročení znamená pro místní beznaděj a tak volí sebevražedný terorismus, snad i proto, že mnozí věří, že stejně zemřou, nebo proto, že se chtějí pomstít za ty, kteří již zemřeli²⁷⁰.

Sebevražední teroristé zjistili, že taktika sebevražedného terorismu funguje a vyplatí se²⁷¹. V tom je utvrzuje i zkušenosti, které se táhnou již od roku 1980. Jak posoudit efektivitu sebevražedných útoků?

Pape nejdříve vysvětlil standardy, podle kterých lze efektivitu donucování hodnotit z pohledu utlačovatelů. Následně analyzoval 11 sebevražedných teroristických kampaní, které skončily do roku 2001. Tak určil, jak často zacílené země učinily ústupky, které by se daly přisoudit sebevražedným útokům. Nakonec detailně analyzoval, jak se teroristé učí z jednotlivých kampaní²⁷².

²⁶⁹ PAPE, Robert A. The Strategic Logic of Suicide Terrorism. *American Political Science Review*, vol. 97, No. 3, s. 13. (2003) též dostupné z: <http://www.danieldrezner.com/research/guest/Pape1.pdf>

²⁷⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 89. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 91. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 93. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

„*Stejně jako všichni lidé, i teroristé vycházejí ze zkušenosti.*“²⁷³ Hlavním záměrem sebevražedného útoku je donucování a z předchozích kampaní se zdá, že útoky jsou při donucování efektivní. Tyto výsledky ovlivní i budoucí chování útočníků. Hodnota donucovacího nátlaku pro utlačovatele jiná než pro utlačovaný cíl. Z pohledu zacíleného státu, je ústřední otázkou, zda hodnota požadovaných ústupků není, vyšší než náklady uložené do donucování, bez ohledu na to, co je sázce- zda lidské životy, ekonomické strádání nebo něco jiného. Z pohledu utlačovatele, základní otázkou je, zda konkrétní donucovací strategie slibuje vyšší efektivitu, než alternativní metody. Víze zisku motivuje k udržení, či posílení úsilí. Pokud se útoky osvědčily v minulosti, přistoupí k nim znovu. Téměř všechny sebevražedné skupiny, které se uchýlily k této formě útoků, začínaly s běžnějšími způsoby donucování: partizánské operace, ne-sebevražedný terorismus nebo obojím²⁷⁴. Sledujeme-li užití techniky a strategie násilí, které skupiny vyzkoušely, vidíme pohyb směrem k co nejefektivnějším řešením.

Pokud utlačovatel pomocí donucování nedosáhne svého cíle, pak byl neúspěšný. Když ke svému cíli dojde, neznamená to ještě, že za úspěchem stojí nátlak sebevražedného terorismu.

Rozhodnutí zaměřené vlády mohla plynout i z nátlaků pocházejících odjinud (tlak spojenecké země, hrozící pokračující partizánská kampaň, atd.).²⁷⁵ Rozhodnutí nakonec nemuselo být ani chápáno jako ústupek ze strany zacíleného státu, možná se pro takový akt vláda rozhodla sama od sebe a jen nedopatřením došlo ke spojení s nátlakem teroristů²⁷⁶.

Jak hodnotí teroristé tyto nejasné případy? Bylo by jistě povzbudivé ospravedlnit volbu útoku úspěchem, a proto mnohdy předpokládáme, že kdykoliv to bude možné, připíší útočníci úspěch na účet sebevražedné strategie. Takováto dedukce však nemusí být správná. Někteří aktéři, mezi něž patří i Spojené státy a Izrael, ústupky teroristům nepřiznají, jsou však i tací, kteří se nebáli otevřeně přiznat, že a jaký měl sebevražedný terorismu vliv na jejich politická rozhodnutí.

²⁷³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 93. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 95. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 96. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷⁶ Jako příklad autor uvádí propuštění duchovního vůdce Hamásu Seikha Ahmeda Yassina z Izraelského zajetí v říjnu 1997. Prý není jasné, zda šlo o ústupek z nátlaku sebevražedných útočníků, nebo diplomatický nátlak ze strany Spojených států a Jordánska, po nezdařeném atentátu na vůdce Hamásu v Jordánsku. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 96. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

V 7 ze 13 případů došlo k velkým politickým změnám ze strany zaměřených zemí. V případě z roku 1983, kde proti sobě stáli Hizballáh a Spojené státy s Francií, dosáhli teroristé svého cíle úplně. Ve třech případech: Hizballáh vs. Izrael v letech 1983-85, Hamás vs. Izrael v letech 1994 a 1994-95, dosáhli teroristé svých cílů částečně. V případě Tamilských Tygrů vláda vstoupila do jednání o suverenitě s teroristy v letech 1993-94 a 2001. V případě Hamas vs. Izrael z roku 1997, byl duchovní vůdce Hamásu propuštěn z vězení. Zbýlých 6 případů neskončilo výraznými ústupky. Hizballáh neuspěl proti Izraeli v Libanonu v letech 1985-1986. Útoky BKI na indické vůdce v Paňdžábu v 1995, odvetná kampaň Hamásu proti Izraeli v roce 1996, Tamilští tygři vs. Srí Lanka v letech 1995-2002, obě kampaně PKK, všechny skončily nezdarem. Přesto je podle autora 50% úspěch pozoruhodný²⁷⁷. Ve 4 ze 7 zmíněných případů ustoupila vláda pod nátlakem sebevražedných teroristů. Americký prezident Ronald Reagan k ústupu z Libanonu řekl: „Cena, kterou jsme v Beirutu museli zaplatit, byla velká, tragédie v kasárnách obrovská... Museli jsme odstoupit... Nemohli jsme zůstat a riskovat tak další sebevražedný útok na námořní pěchotu.“²⁷⁸

Hamás a Islámský Džihád patří k těm skupinám, jejichž cíle jsou mnohdy a mnohými pozorovateli považovány za nereálné a iracionální. Mnozí pozorovatelé je označují za fanatiky, extremisty mezi Palestinkou společností i v porovnání s dalšími teroristickými skupinami²⁷⁹. K případům z let 1994 a 1995 terorističtí vůdcové prohlásili, že ústupek Izraelců zvedl jejich důvěru v efektivitu sebevražedných útoků. Autor však uvádí i alternativní vysvětlení ústupu a tím je dohoda z Osla, která určuje závazky Izraele. Útoky z těchto let podnítily další útoky, například druhé povstání proti Izraeli, a možná i kampaň Al-Kajdy proti Spojeným státům. Dohoda z Osla sice formálně zavázala Izrael ke stažení IDF²⁸⁰ (Izraelských obranných sil) z Gazy a Západního břehu Jordánu, ale Izrael neustále meškal stanovené termíny, a proto se teroristé domnívají, že kdyby nebylo nátlaku sebevražedných teroristických útoků, neustoupil by Izrael dodnes. Tato interpretace

²⁷⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 98-99. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁷⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 100. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: GEORGE, Alexander et al. *Limits of Coercive Diplomacy*. Boston, Little, Brown, 1972; PAPE, Robert A. *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War*. Ithaca, N. Y., Cornell University Press, 1996.

²⁷⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 102. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²⁸⁰ Israel Defense Forces

událostí není jedinečná a souhlasí s ní dokonce klíčoví izraelské vládní představitelé²⁸¹. Motivace Hamásu mohly být tenkrát různé: pomsta, získávání místní podpory, atd. ale z reakce zacíleného státu se zdá, že útoky přesvědčily teroristy o donucovací efektivitě této strategie. K zhodnocení těchto případů je potřeba znát:

1. Fakta každého případu.
2. Jak události interpretují ostatní.
3. Jak si události vykládají sami teroristé²⁸².

Existují dva hlavní důvody proč pochybovat, že Izrael ustoupil kvůli teroristickému nátlaku. Jedním z nich je právě dohoda z Osla a za druhé, Hamás byl proti dohodnutému vyrovnání s Izraelem. Na druhou stranu Izrael zmeškal dohodnuté termíny odstoupení a ještě na začátek dubna 1994 se nezdál připravený k odchodu snad i proto, že v jednání byl stále počet policejních a jurisdikce nad teroristy. Jsou však i tací pozorovatelé, kteří údajně chápou jednání teroristů a přiznávají, že vzhledem k útrapám, které jim ne jen okupace přinesla, neměli jiné východisko, než umocnit svůj nátlak. Bohužel se ale tento nápor obrací i proti civilistům. Podobně se vyslovil i izraelský premiér Yitzhak Rabin. Ten 13. dubna apeloval na urychlení jednání a 18. dubna v Knesetu prohlásil, že bohužel 27 let trvající kontrola nad lidmi, kteří nás nechtějí, prostě vymáhá bolestivou cenu²⁸³. Postoj Rabina však překvapil nejméně jednoho z nich. Mazin Hammad v úvodníku jordánských novin napsal: „*Je nevídané, aby izraelský úředník Rabinova postavení řekl, že osady v okupovaných teritoriích nemají budoucnost. Neřekl by to však, kdyby v sázce nebyla bezpečnost Izraele.*“²⁸⁴

Přestože lídři Hamásu zřejmě nečekali tak příznivý výsledek, za daných okolností a vzhledem k prohlášení Rabina a dalších, nebylo by nepřiměřené dojít k závěru, že sebevražedný terorismus napomohl urychlit odstoupení Izraele, a také tak učinili. Palestinský ministr komunikací Imad al Faluji prohlásil: „*Všechno, co jsme doposud dosáhli, je důsledek našich vojenských akcí. Nebýt toho tzv. mírového procesu, mohli jsme*

²⁸¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 103. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²⁸² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 103. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

²⁸³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 106. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: RABIN, Yitzhak. *Speech to Knesset*. BBC Summary of World Broadcasts, (20. 4. 1994).

²⁸⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 107. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: *Hamas Operations Against Israel Said to Continue*. Al-Dustur (Amman, Jordan), April 14, 1994. FBIS-NES-94-072, April 14, 1994.

*získat ještě víc... Získali bychom Gazu i Západní břeh Jordánu bez této dohody... Izrael může rozmetat všechna arabská vojska, ale je bezmocný proti mladíkovi s nožem nebo trhavinou připnutou k tělu. Jelikož nemohl zajistit bezpečí v rámci svých hranic, Izrael vstoupil do jednání s PLO... Pokud chtějí Izraelité bezpečí, budou muset opustit osady v pásmu Gazy, Západní břeh Jordánu a Jeruzalém.*²⁸⁵ Tyto události zřejmě přesvědčily teroristy, že další sebevražedné útoky by mohly vyprodukovat stále větší ústupky.

Stejný příběh přináší i prosinec roku 1995, kdy po sérii sebevražedných útoků, Izrael ustupuje Palestině a napouští další teritoria. Podle značného počtu pozorovatelé zvenčí za ústupky stojí nátlak sebevražedných útoků. Stejně hodnotí situaci i terorističtí vůdcové. Podle dohody z Osla měl Izrael napustit území Západního břehu Jordánu s palestinským osídlením do 13. června 1994. Po průtazích s opouštěním Gazy a Jericha, došly všechny strany k závěru, že ani tento plán nebude možné časově dodržet. Mezi říjnem 1994 a dubnem 1995 Hamas spolu s Islámským džihádem provedli sérii 7 sebevražedných útoků, jejichž cílem bylo přimět Izrael k dalším ústupkům. Od útoku dočasně upustili v březnu 1995 na žádost palestinské vlády poté, co Izrael 29. března 1995 souhlasil s odsunem k 1. červenci 1995. Později však Izrael oznámil, že odstoupení nebude možné před dubnem 1996, protože obchvaty, zajišťující bezpečnost izraelských osad nebyly připravené. Hamás proto spolu s Islámským džihádem spustili další útoky. V září Izrael souhlasil s napuštěním teritoria v prosinci, přestože obchvaty nebyly ještě hotové. Stahování začalo 12. prosince 1995 a skončilo během několika týdnů. Izraelští vládní mluvčí prohlašovali, že útoky naopak zpomalovaly celý proces. Jinak události hodnotil mimo jiné i premiér Rabin. Teroristé stejné jako v roce 1994 došli k závěru, že sebevražedný terorismus funguje. Mluvčí Hamásu v Jordánsku prohlásil, že útoky byly nutné ke změně chování Izraelců²⁸⁶. Palestinská vláda však měla zřejmě jiný názor na útoky, podle nich bránili dohodě i přesunu. Podle Hamásu však zastavení útoků odrazovalo Izrael od stažení.

Příkladem Hamásu však přesvědčení o efektivitě sebevražedného terorismu nezačalo. Prvním zdárným příkladem, ze kterého se teroristé poučili, byla akce Hizballáhu proti okupaci Libanonu v 80. letech 20. století. Inspiraci od Hizballáhu načerpali např.

²⁸⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 108. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: BAKR, Ahmed. Interview. *The Independent*. Londýn, 14. 3. 1995; Hamas Leader Discusses Goals. *Frankfurter Rundschau* (3. 5. 1995). FBIS-NES-95-086, 4. 5. 1995

²⁸⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 111. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Tamilští tygři. Na přelomu 70. a 80. let Tygři poslali své bojovníky na výcvik k PLO, aby spolu s dalšími teroristickými skupinami trénovali v libanonském údolí Beka'a. Zakladatel tygrů Prabhakaran, byl ohromen útokem Hizballáhu na kasárna námořní pěchoty Spojených států v Libanonu a usnesl se, že stejná taktika by mohla být použita i donucení vlády Srí Lanky, aby přijala nezávislost Tamilu. „*Tamilské domoviny můžeme dosáhnout za 100 let, ale pokud se však pustíme sebevražedných operací, zkrátíme dobu utrpení a dobu dosažení tamilského Ílamu (tamilské domoviny)*.”²⁸⁷ Když Izraelské jednotky napadly Libanon v roce 1982, našli 3 členy Tamilských tygrů, jak trénují v palestinských táborech²⁸⁸.

Nadšení se rozšířilo i mezi další teroristické skupiny. K útoku v Libanonu, jakožto vzoru se v roce 2001 vrátil i vůdce Islámského džihádu Ramadan Shallah, který v listopadu 2001 prohlásil, že ostudná porážka, kterou Izrael zakusil, není výsledkem jednání za stolem a jednání na bitevním poli, kde vítězství zajistil džihád a mučednictví.²⁸⁹ O libanonském útoku jakožto vzoru se vyslovili i Hamás a Al-Kajda. Na rozdíl od Islámského džihádu a Hamásu, se Al-Kajda ve svých projevech nezaměřuje na vítězství proti Izraeli, ale na vítězství nad americkými jednotkami. Taktika proti Americkým jednotkám v Libanonu představuje vzor pro Al-Kajdu²⁹⁰.

Sebevražedný terorismus však má i své limity. Cokoliv méně strašlivého než jaderná zbraň, představuje podle Papea relativně slabou donucovací strategii.

3.8.1 Za jakou cenu?

Moderní národní státy raději přijmou vysokou cenu, než aby se vzdali národních cílů, zatímco moderní administrativní techniky a ekonomické regule v průběhu času dovolují státům minimalizovat počet civilních obětí. Přestože americké nálety na Japonsko během března až srpna roku 1945 zabily 800 000 japonských civilistů, bombardování běžnými bombami nepřimělo Japonsko ke kapitulaci. Americké letectvo svrhlo atomové

²⁸⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 113. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁸⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 443. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁸⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 113. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

²⁹⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 114. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

bomby na Hirošimu 6. 8. 1945 a na Nagasaki 9. 8. 1945. Japonsko oficiálně kapitulovalo 2. října 1945.

Podle Papea za kapitulací Japonska ale nestojí atomová bomba²⁹¹. Tento názor podporují i další zdroje. Dnes nepochybně má jaderná síla nespornou donucovací moc, ale je otázkou nakolik Japonci opravdu věděli, jaké hrozbě vlastně čelí. Bombardování Japonska bylo masivní. Japonci byli zvyklí na desetitisícové ztráty obětí během krátké doby, představovala pro ně tehdy opravdu atomová bomba nátlak?²⁹² Podle Papea za kapitulací Japonska stojí jeho velmi špatná vojenská pozice.

Je těžší eliminovat škody vzniklé sebevražedným terorismem, než jak jeto tomu v případě škod způsobených vojenskými silami nebo ekonomickými sankcemi. To však nemá vliv na zájem zacíleného státu o to, co je v sázce. Sebevražedný terorismus dokáže přinutit zamířené země ustoupit ze skromných cílů, je však velmi nepravděpodobné, že by donutil k ústupkům, které by ohrozily jádro jeho bohatství a bezpečnosti. Ztráta teritoria ani posílení protivníků ještě nemusí znamenat konec zacíleného státu. Sebevražedný terorismus trestá efektivněji než tradiční vojenské kampaně²⁹³. Představuje totiž něco, co zacílená vláda není schopná zcela eliminovat, hrozbu pokračujícího omezeného trestání civilistů.

Libanon v 80. letech představoval pro Spojené státy humanitární misi. Nebyl jádrem amerického blahobytu. Izrael opustil většinu území Libanonu, ale neopustil hranice severního Libanonu ještě dalších deset 10 let, přestože během té doby došlo k většině sebevražedných útoků.

Srílanská vláda sice přistoupila na jednání s Tamilskými tygry, ale nepřistoupila na hlavní požadavek a tím byla samostatnost tamilské domoviny. Dodnes je tamilská domovina součástí Srílanské demokratické socialistické republiky, jejíž vláda řídí celou zemi (včetně území osídlených Tamily). Srílanská vláda od roku 2006 do roku 2009 postupovala velmi tvrdě proti pokusům o osamostatnění. Ztráty na životech v poslední fázi občanské války nejsou jasné, ale odhaduje se, že došlo k zabití 10 000-40 000 obyvatel. Mezinárodní společenství obvinilo srílanskou vládu ze spáchání válečných zločinů hraničících s genocidou proti Tamilům. K řádnému vyšetření možného porušení

²⁹¹ PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 2108). Cornell University Press. Kindle Edition

²⁹² WILSON, Ward. 2013. *The Bomb Didn't Beat Japan... Stalin Did: Have 70 years of nuclear policy been based on a lie?* In: *Foreign Policy* [online]. [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/05/30/the-bomb-didnt-beat-japan-stalin-did/>

²⁹³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 116. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

mezinárodního humanitárního práva dodnes nedošlo²⁹⁴. Srí Lanka má systém parlamentní demokracie prezidentského typu. Byla obviněna ze zločinů hraničících s genocidou. Tento fakt tak podrývá Papeovo tvrzení, že se žádná demokracie nedopustila genocidy ve 20. století. Pro Srí Lanku by zřejmě bylo bezpečnostně a ekonomicky klíčové ztratit území tamilské domoviny, alespoň podle autorovy dedukce, proto separatistické tendence tvrdě potlačila. Cíl sebevražedných teroristů v případě Srí Lanky byl pravděpodobně příliš ambiciózní, aby zabraly útoky tohoto typu. Naopak útoky Tamilských tygrů jen umocnily agresivitu vojenské odplaty.

3.9 Sebevražedný terorismus jako donucovací strategie:

Nátlak sebevražedného terorismu se nenachází na stejné úrovni jako vojenský nátlak používaný státy a právě tyto rozdíly nám pomohou vysvětlit logiku strategie. Prakticky ve všech případech mezinárodního vojenského nátlaku je utlačovatelem silnější stát a cílem je slabší stát, jinak by utlačovatel byl buď odrazen, nebo by nepředstavoval hrozbu. Za těchto okolností má utlačovatel dvě možnosti - dvě nátlakové strategie na výběr: trest anebo odepření.

Trest donucuje tím, že zvyšuje náklady a rizika pro zacílenou společnost - cena pro utlačované bude příliš vysoká. Trest přemůže hodnotu podílů ve sporu. Odepřením dává utlačovatel najevo cílové společnosti, že nemá šanci vyhrát, ať se snaží sebevíc a je tedy nesmyslné v boji pokračovat. K takové situaci může dojít např.: když utlačovatel má schopnost dobýt sporné území. Protože utlačovatelé spoléhají především na strategii trestání, mají většinou zdroje pro vytváření strachu. Aby znemožnili soupeři vítězství v bitvě, a pokud by zaměřená vláda odmítala změnit své chování, použili by k vítězství brutální vojenskou sílu. Spojenecké bombardování Německa během 2. Světové války, americké bombardování severního Vietnamu roku 1972 a koaliční útoky proti Iráku v roce 1991- všechny tyto případy zapadají do zmíněného vzorce.

Statistiky ukazují, že sebevražedný terorismus je dvanáctkrát smrtelnější, než ostatní formy terorismu, a to i kdybychom nepočítali ohromné ztráty z 11. září, byl by sebevražedný terorismus nejničivější. Autor též zmiňuje svou obavu, co by se stalo, kdyby během sebevražedného útoku byla použita jaderná zbraň. Tato úvaha je pro autora důležitá hned dvakrát. Jak sebevražedný terorismus, tak jaderný nátlak Pape řadí pod donucovací

²⁹⁴ Srí Lanka: Vnitropolitická charakteristika. 2015. In: MZV [online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/sri_lanka/politika/vnitropoliticka_charakteristika.

strategie. Jaderná zbraň je podle Papea jednoznačně tím nejsilnějším donucovacím prostředkem. Uvědomme si však, že jaderné válce, se dá (teoreticky) předejít a navíc existují způsoby, jak se ubránit (aspoň částečně, či po nějakou dobu). Naštěstí není tak snadné (zatím) vyvolat jaderný boj, jak by se mohlo zdát. Co by se však stalo, kdyby jaderná zbraň přišla do rukou sebevražednému teroristovi? Pape ve své nejnovější knize: *Cutting the Fuse* uvádí, že získat jadernou zbraň je těžší než se zdá, aspoň pro sebevražedné teroristy. Teoreticky však, kdyby útočníci zbraň získali, bylo by opět neefektivnější svěřit ji pod ochranu sebevražedných teroristů. Ti by zbraň bránili vlastním tělem při transportu, dovezli zbraň an konkrétní místo, zemřeli při jejím výbuchu, a pokud by bomba náhodou nevybuchla, přivezli by ji zpět na servis. To vše samozřejmě nepozorovaně²⁹⁵. Nepozorovaný převoz takové zbraně je samozřejmě velmi náročný, a proto by se k její ochraně nejlépe hodila takováto osobní stráž.

První strategie- jaderná je naprosto destruktivní, vymaže město z povrchu země. Síla sebevražedného terorismu spočívá ve flexibilitě. Sebevražedný terorista dostane kamkoliv potřebuje, a protože nepočítá s návratem, je vysoká pravděpodobnost, že útok dopadne dle plánu. Strategie sebevražedného terorismu je postavená na hrozbě trestu proti civilnímu obyvatelstvu. Je však, sporné nakolik je opravdu účinná, právě proto, že její destruktivní síla je relativní. Destruktivní síla jaderné zbraně je však absolutní.

3.9.1 Donucovací strategie předmoderních sebevražedných operací:

Nejznámější sebevražedné operace před rokem 1980 měly též donucovací cíle. Zélóti, Asasíni i Kamikadze – všichni chtěli přinutit své politické odpůrce, buď aby odvolali své vojenské síly z jejich domoviny, nebo zabránit bezprostřednímu vojenskému napadení.

Máme jen nepatrné množství informací o židovských Zélótech a Sikariích. Víme, že jich byli stovky a páchali několik vražd denně. Chybí nám však informace o jejich skupinách, o jejich organizační struktuře a útočných doktrínách. Nemáme ani pevný základ k odhadu celkového počtu lidí, kteří by se mohli považovat za členy této skupiny. Poměrně jasné však chápeme jejich strategickou logiku. Učenci té doby tvrdí, že Zélóti a Sikariové

²⁹⁵ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Dome) (s. 6) (Kindle Location 168). University of Chicago Press. Kindle Edition.

převzali strategii násilných útoků, kterými provokovali masové povstání mezi židovským lidem proti římské okupaci. „*Neustálá zvěrstva zužovala vyhlídky na politické, vzájemně odsouhlasené řešení. Ničila i důvěryhodnost umírněných a na obou stranách neustále vířila konflikt.*”²⁹⁶ Tato povstání nakonec vyústila ve dvě velká lidová postání. Jedním z nich byla první židovská válka roku 66 n.l. , během které byl zničený chrám v Jeruzalémě, velká židovská centra v Egyptě a na Kypru byla vyhlazena a došlo k odchodu Židů z Judeji. Pro Zélóty a Sikarijce židovská válka skončila v Masaddě²⁹⁷. Než aby se podřídili Římanům a žili jako otroci, zhruba 960 členů těchto skupin spáchalo nejznámější skupinovou/kolektivní sebevraždu v historii. Muži zabili své ženy a děti. Pak deset mužů zabilo muže a nakonec jeden muž zabil zbylých devět mužů i sebe. Přežily 2 ženy, které podaly svědectví Římanům, kteří vtrhli do pevnosti den poté.

Asasíni měli také něco společného s moderními sebevražednými teroristickými skupinami. Byli relativně slabší, než jejich protivníci. Tvořili bojovnou ruku širší, geograficky odlišné, společnosti, která sdílela víru i praktiky. Obdivovali své vůdce, byli k nim loajální. Měli systém iniciace a rituálů, který určoval jednotlivcovu úroveň závazku vůči společnosti. Asasíni (šíitská větev islámu) se svými taktikami snažili sesadit z trůnu sunitské vládcy, a dosadit na jejich místo ty své, o kterých věřili, že mají blíže k Islámu²⁹⁸. Svými útoky se nejen zbavovali sunitských vládců, ale nabourávali dlouhotrvající mírová ujednání. Kontrola nad teritoriem byla klíčovým prvkem jejich programu²⁹⁹. Asasíni ve své činnosti pokračovali až do doby, kdy do Iránu vpadli Mongolové a vyhladili téměř celou ismailskou populaci. Asasíni však nejsou jedinými ani nejstaršími předmoderními muslimskými bojovníky za svobodu a dosažení geopolitických cílů. Stejně tak i v sunitských pramenech nalezneme apel k obrannému boji. Následující tři citace pocházejí ze sbírky vyprávění Zahrada Spravedlivých, která je souborem některých z mnoha úryvku Koránu a Sunny.

²⁹⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 52. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. autor cituje z: RAPOPORT, David C. *Fear and Trembling in Terrorism in Three Religious Traditions*. *American Political Science Review*, vol. 78, no. 3 (září 1984), s. 672.

²⁹⁷ Masadda byla posledním místem odporu židovských povstalců proti Římanům. Jedná se o pouštní tvrz vybudovanou Herodem na skalnatém útesu blízko mrtvého moře.

²⁹⁸ Poznámky k Islámu v příloze

²⁹⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 53. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

„Pravil vznešený Alláh: ...bojujte proti nevěřícím jako jeden muž, tak jako oni bojují proti vám jako jeden muž a vězte, že Bůh stojí na straně bohabojných.“³⁰⁰

„A je vám předepsán také boj, i když je vám nepříjemný...“³⁰¹

„Od Abú Bakra ibn Abú Músá al-Ašariho, že řekl: Slyšel jsem se svého otce, kéž je s ním Alláh spokojen, když byl přítomen nepřítel, jak říká: pravil posel boží, kéž mu Alláh požehná a dá mu mír, brány ráje jsou věru ve stínu mečů. (...) Abú Múso, ty jsi slyšel posla božního, kéž mu Alláh požehná a dá mu mír, jak tohle praví? On [Abú Músa] řekl: Ano. I vrátil se [dotazující se] ke svým druhům a řekl: zdravím vás, pak zlomil pochvu svého meče a odhodil ji. Pak šel se svým mečem k nepříteli a bil jím, dokud nebyl zabit“³⁰².

Z citací výše vidíme, že nebylo neobyčejné vydat se do boje na smrt. I zde šli bojovníci na sebevraždu, resp. na sebevražednou misi (jak by akt definoval Pape). Zdaleka se nemuselo jednat o profesionální vycvičené zabijáky, jako byli asasíni. Jak jsme, ale mohli vidět i z druhé citace, bylo by velmi předpojaté usoudit, že bojovníkům se boj a zabíjení musí líbit. Ani tehdy (ve středověku, kdy vznikl Korán a Sunna) v době nepřetržitých válek, nemusel být boj něčím líbivým. My tu sice stále mluvíme o útocích, nátlaku atd. ale mějme na vědomí, že mnohdy je motivem útoků obrana a ne nutně expanze.

Kamikadze během druhé světové války byli součástí vojenské síly, a proto běžně nejsou řazeni mezi teroristy. Používali však sebevražedné útoky za účelem donucení. Jejich cílem nebylo porazit americké invazní síly, ale způsobit útočícímu loďstvu tak vysoké škody, aby přiměly Spojené státy domluvit výsledky války. Pro japonské velitele byly sebevražedné útoky krajní mezí. První takový útok byl naplánovaný už v roce 1943, ale prozatím odmítnutý, protože vysocí úředníci doufali, že dokáží porazit spojenecké síly pravidelným bojem. Události roku 1944 však přiměly Japonce přistoupit k původnímu plánu. Piloti kamikadze byli též motivováni vírou, že jejich oběť umožní Japonsku zabránit okupaci Spojenými státy. Svědčí o tom zápisky v diářích kamikadze letců. „*Musíme*

³⁰⁰ Sestavil imám Jahjá al-Nawawi. Zahrady Spravedlivých. Překlad a Vysvětlivky Petr Pelikán. Praha. AMS, 2008. Kniha o Džihádu, kapitola 234, s. 377. ISBN 978-80-9024 19-1-6.

³⁰¹ Sestavil imám Jahjá al-Nawawi. Zahrady Spravedlivých. Překlad a Vysvětlivky Petr Pelikán. Praha. AMS, 2008. Kniha o Džihádu, kapitola 234, s. 377. ISBN 978-80-9024 19-1-6

³⁰² Sestavil imám Jahjá al-Nawawi. Zahrady Spravedlivých. Překlad a Vysvětlivky Petr Pelikán. Praha. AMS, 2008. Kniha o Džihádu, kapitola 234, s. 381. ISBN 978-80-9024 19-1-6

bojovat, abychom skončili tak, že Japonsko bude moct začít novou éru samotnými Japonci. Nemůžeme podlehnout „červeným vlasům a modrým očím“³⁰³.

Nakonec kamikadze nepřesvědčily Spojené státy přijmout jednání o kapitulaci Japonska. Stali se každopádně nejefektivnější donucovací silou, kterou tehdy mělo Japonsko k dispozici. Americký průzkum strategické bombardování³⁰⁴ označil kamikadze za „*hrůzný, efektivní a vrcholně praktický za daných okolností*“³⁰⁵.

3.9.2 Donucovací strategie moderního sebevražedného terorismu:

Sebevražední teroristé se snažili se přinutit americké a francouzské vojenské jednotky, aby opustily Libanon v roce 1985, izraelské síly, aby se vzdaly pásma Gázy a západního břehu Jordánu v letech 1994 a 1995. Chtěli přesvědčit srílanskou vládu k uznání samostatného Tamilského státu od roku 1990 a Tureckou vládu zas přimět udělit autonomii Kurdům koncem 90. let. Ve všech případech kromě Tureckého získali teroristé víc, než předtím, kdy útoky nepoužívali.

Většina sebevražedných útoků je namířená proti konkrétnímu politickému cíli. Hlavním cílem je využít strachu z potrestání a přinutit tak cílovou vládu, aby změnila svou politiku. Útočnickova ochota má strategickou hodnotu. Strategie sebevražedného terorismu je prostá: způsobit nepříteli tolik bolesti, aby se podvolil požadavkům teroristů.

Společným rysem sebevražedných skupin je, že trestají opoziční společnosti, buď přímo, tím že zabíjejí civilisty, nebo nepřímo zabíjením vojáků v podmínkách, které nemohu vést k smysluplnému vítězství na bojišti. Málokdy jde o jednorázové akce, spíše dochází k sériím sebevražedných útoků. S každým útokem dochází k okamžité panice a zvyšuje se strach z trestání nevinných v budoucnu. Obojího se útočníci snaží využít. Sebevrahaova ochota zemřít zvyšuje donucovací účinky trestu třemi způsoby:

1. Sebevražedné útoky jsou mnohem ničivější, než ostatní druhy teroristických útoků. Útočník, který je odhodlaný zemřít s vyšší pravděpodobností dokončí misi a způsobí cíli co největší škodu. Sebevražední útočníci mohou připnout zbraně na vlastní těla a podřít

³⁰³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 56. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: OHNUKI-TIERNEI, Emiko. *Kamikaze, Cherry Blossoms and Nationalisms*. Chicago: University of Chicago Press, 2002. s. 204

³⁰⁴ US Strategic Bombing Survey In: PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 57. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁰⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 56. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. autor cituje z: O'NIELL, Richard. *Suicide Squads*. New York: Ballantine Books, 1981. s. 139

se tak mnohem lépe rozhodnutí na poslední chvíli (např. změna lokace na poslední chvíli atd.). Snáz se infiltrují do přísně střežených míst, a jelikož nepočítají s únikem, není potřebný záchranný plán. Každý z oněch 315 útoků v období 1980-2003 má na svědomí v průměru 12 obětí. Nepočítají se útočníci sami a v čísle není zahrnuto nezvykle vysoké číslo obětí z 11. září. Během stejného období došlo k zhruba 4155 teroristickým událostem na celém světě, při kterých zemřelo 3207 lidí (opět oběti z 11. září nejsou zahrnuty), tzn. méně, než jedna oběť připadá na jeden útok. Sebevražedné útoky tvoří zhruba 8% všech teroristických útoků, ale podíl na obětech tvoří 58% (oběti z 11. září nejsou zahrnuty)³⁰⁶.

2. Sebevražedné útoky jsou zvláště přesvědčivým signálem, že bolesti může ještě přibýt.

Sebevražda sama o sobě je nákladný signál. Umění mučednictví je způsob jakým se manipuluje s dosaženými výsledky a jak se ospravedlňují spáchané útoky. Čím víc jsou sebevražedné útoky ospravedlňovány náboženskými nebo ideologickými motivy, které jsou v souladu s přesvědčením široké národní společnosti, tím se zvyšuje hodnota teroristického mučednictví a tím vyšší je pravděpodobnost, že další v něm budou pokračovat. Sebevražedné teroristické organizace běžně vytváří „obětní mýty“³⁰⁷. Ty zahrnují celou sadu symbolů a rituálů, pomocí kterých je smrt jednotlivých útočníků označena za přínos národu. Rodiny mrtvých útočníků často dostávají materiální odměnu od teroristických organizací i dalších podporovatelů. V důsledku je mučednictví veřejně podporováno komunitou teroristů, snižuje morální odpor, který by jinak sebevražedné útoky mohly vyvolat, a vytváří vhodnou půdu pro další útoky³⁰⁸.

3. Sebevražedné teroristické organizace mají lepší pozice, než jiné teroristické skupiny.

Úmyslně překračují normy použití násilí, překračují limity poškozování, porušují tabu týkající se legitimních cílů, rozšiřují nábor, aby mátlí v očekávání počtu dalších útoků. Sebevražda sama osobě zvyšuje věrohodnost dalších útoků, protože svědčí o tom, že

³⁰⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 42. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁰⁷ A. Papeův pojem- autorovy uvozovky, ze strany 43.

³⁰⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 43. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

útočníky nic neodradí. Američané musí počítat s tím, že příští útočníci Al-Kajda budou ochotni zemřít stejně, jako ti předtím³⁰⁹.

Sebevražedný terorismus, se objevuje v reverzních strukturálních podmínkách³¹⁰. U sebevražedného terorismu je utlačovatel (ve smyslu ten kdo donucuje) slabším aktérem a cíl je ten silnější. I když některé elementy situace zůstávají stejné, prohození slabé a silné strany v donucovací rozepru dramaticky mění proveditelnost trestu a popření/odepření. Za těchto okolností, je odepření nemožné, protože vojenské podmanění je vyloučeno relativní slabostí. To vysvětluje, proč se sebevražedný terorismus jeví často jako zbraň poslední záchrany. Pokud jsou povstalci dost silní na to, aby dosáhli svých teritoriálních cílů konvenční nebo partyzánskou cestou, nemají zvláštní důvod vynakládat prostředky ještě na sebevražedný terorismus. Přestože některé skupiny však sáhly po sebevražedném terorismu, jelikož gerilové vojenské kampaně nebyly dost silné, nedosáhly cíle. Sebevražedná skupina Tamilských tygrů měla největší vojenskou kapacitu, ale neměli skutečnou šanci kontrolovat celou domovinu, jak by bylo potřebné, tedy včetně Východní a Severní provincie Srí Lanky. Sebevražedným teroristům tedy nezbyvá, než trestat. Přestože prvek sebevraždy je nový a bolest způsobená civilistům je často efektivní a hrůzná, základ strategie sebevražedného terorismu je stejný jako donucovací logika použitá státy při využití leteckých sil nebo ekonomických sankcí k potrestání protivníka. Chtějí tím způsobit takové civilní škody, které by přemohly zájem cílového státu a přinutily jej tak ustoupit ze svých politických požadavků. Ve skutečnosti tím hlavním donucovacím prvkem není ani tak aktuální škoda, ale hrozba dalších možných škod v budoucnu. Toto vědomí možné rostoucího rizika a postupné skutečné stupňování teroru Pape ve své předchozí knize nazývá strategií riziku. Cíle útoku mohou být politické i ekonomické. Těchto vlastností využívá také sebevražedný terorismus, hodí se jakožto rovnocenná odvěta (zub za zub), interakce běžná mezi teroristy a bránci se vládou.

V otevřeném dopise od Hizballáhu z února 1985 stojí, že chtějí skoncovat se zahraniční okupací a přijmout režim, který si libanonský lid svobodně zvolí. Vyloučit Američany, Francouze a jejich spojence z Libanonu a skoncovat s jakoukoliv koloniální entitou na svém území. Roku 1985 duchovní vůdce Hizballáhu ajatolláh Sayyid Muhammad Husayn Fadlallah vyzdvihl donucovací hodnotu sebevražedného útoku:

³⁰⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 44. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³¹⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 45. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

„Věříme, že k sebevražedným operacím by se mělo přistupovat pouze, pokud mohou přinést politickou nebo vojenskou změnu v poměru s touhou, která podnítí člověka natolik, aby ze svého těla udělal výbušnou bombu.“³¹¹

V prvním komuniké Hamás 14. prosince 1987 prohlásil k obecnému účelu odporu následující: *„Povstání našich bdělých lidí v okupovaných teritoriích je hlasitým odmítnutím okupace a jejích nátlaků, konfiskace půdy, výsadba osad a politika podrobení se sionistům... Ať si bezohlední osadníci dávají pozor. Naši lidé znají cestu obětí a mučednictví a v tomto směru jsou velmi štedří ... Ať pochopí, že násilí neplodí nic než násilí a smrt uděluje nic než smrt.“* Podobně Charta Hamásu z roku 1988 uvádí: *„Pokud jakýkoliv nepřítel napadne muslimská teritoria, pak se džihád a boj s nepřítelem stává povinností každého Muslima.“³¹²*

Vůdce Brigád mučedníků al-Aksá, Abdel Karim řekl, že cílem jeho skupiny bylo *„zvyšovat ztráty v Izraeli do bodu, kdy by izraelská veřejnost vyžadovala stažení ze západního břehu Jordánska a pásma Gazy.“³¹³*

Každý rok měl vůdce Tamilských tygrů, Velupillai Prabhakaran, proslov k výročí dni Hrdinů (5. 6. 1987), kdy došlo k prvnímu sebevražednému útoku Tamilských tygrů. Projevy se lišily na základě událostí, které se ten který odehrály, ale základní zpráva vždy vypíchla vztah mezi dosahováním cíle osvobodit se od sinhálské okupace a ochotou kádrů Tamilských tygrů obětovat se pro splnění tohoto cíle³¹⁴. V roce 1997 Prabhakaran řekl: *„Naši mučedníci byli výjimečné lidské bytosti. Zvolili ušlechtilý způsob osvobození našich lidí. Právě proto, že žili a bojovali za tímto účelem, obětovali své drahé životy pro vyšší ideály... pokračujeme v boji, zbavme se nepřátelských sil, které okupovali naši posvátnou zem.“³¹⁵*

³¹¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 47. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Anglický překlad otevřeného dopisu, autor cituje z: NORTON, Augustus R. *Amal and the Shi'a: Struggle for the Soul of Lebanon*. Austin: University of Texas Press, 1987, s. 176-87.

³¹² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 48. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje rozhovor s Fadlallahem in: KRAMER, Martin. *The Moral logic of Hizballah*. In: REAICH, Walter ed. *Origins of Terrorism*. New York: Cambridge University Press, 1990, s. 148.

³¹³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 48. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: HROUB, Khaled. *Hamas: Political Thought and Practice*. Washington, D.C.: Institute for Palestine Studies, 2000, s. 265-266,274

³¹⁴ GREENBERG, Joel. *Suicide Planner Expresses Joy over His Missions*. New York Times, (9. 5. 2002) In: PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 48. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³¹⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 48. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

V prosinci 2003 velitel čečenských povstalců, Abu al-Walid al Ghamidi, řekl: „*Jak jste viděli a zaznamenali, většina sebevražedných atentátů byla vykonána ženami.... Tyto ženy, přesněji ženy umučených mudžahedínů jsou ohrožovány ve svých domovech, jejich čest a všechno je ohrožováno. Nesnesou ponížení a život v okupaci.*”³¹⁶

Nechvalně známé prohlášení³¹⁷ Al-Kajdy proti Spojeným státům z roku 1998 podepsané Usáma bin Ládinem, říká: „*Rozhodnutí zabít Američany a jejich spojence-civilní i vojenské- je povinností každého Muslima, který tak může učinit v jakékoliv zemi, ve které je to možné, za účelem osvobození mešity v Al-Aksá a svatou mešitu (v Mekce), z jejich sevření a vytlačit ze všech islámských zemí jejich vojska, poražená a neschopná ohrozit jediného muslima.*”³¹⁸

V jiných proslovech vůdcové sebevražedných skupin přiznávají, že jsou vojensky slabší, že nedisponují zbraněmi jako jejich protivníci, ale za to mají své metody- svá těla, která poslouží jako ničivé zbraně³¹⁹. Uvědomují si nerovnováhu sil, respektive sebevražedné útoky, aneb mučednické akce, jak je nazývají oni, jsou jediným způsobem, jak vyrovnat nerovnováhu sil. Stejně tak politický mluvčí i vůdce Tamilských tygrů ve svých projevech uvedli, že disponovali zbraní, kterou jejich protivník neměl, a tou byla odvaha a závazek jejich bojovníků. To považovali za svou nejsilnější zbraň³²⁰.

4 Sebevražedný terorismus Al-Kajdy:

Al-Kajda představuje velmi zajímavý případ nacionálního i transnacionálního sebevražedného terorismu. Pape studiu Al-Kajdy věnuje hodně pozornosti v *Dying to Win* i *Cutting the Fuse*. Případ Al-Kajdy se však stal jedním z bodů kritiky Papeovy teorie. Proto jsem se rozhodla představit Al-Kajdu v samostatné kapitole.

³¹⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 49. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: Commander Says Chechnya War to spread to Rest of Russia. BBC Monitoring International Reports (19. 11. 2003)

³¹⁷ Tzv. Fatwa, předpis odvozený z jasně daných pravidel sepsaných v Koránu a sunně. Fatwu, tedy názor ale i odpověď smí vydávat každý imám.

³¹⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 49. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³¹⁹ Například jde o proslov vůdce Hizballáhu z 1985, nebo proslov vůdce Hamásu v Gaze Sayeeda Siyama. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 50. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape příklady cituje z: SONTAG, Deborah. *The Palestinian Conversation*. New York Times Magazine (3. 2. 2002), s. 41

³²⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 50. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: WALDMAN, Amy. *Masters of Suicide Bombing: Tamil Guerrillas of Sri Lanka*. New York Times (14. 1. 2003)

4.1 Al-Kajda:

Je islámskou fundamentalistickou teroristickou organizací, jejímž centrálním záměrem je ukončit americkou okupaci na arabském poloostrově. Stejně jako Hamás odvozuje svou jádrovou ideologii z tradice muslimského bratrství, která zdůrazňuje povinnost muslimů odolávat západnímu imperialismu a spolupracovat na založení islámského režimu³²¹. Oproti Hamásu ale Al-Kajda čerpá členství z mezinárodní komunity muslimských věřících, ne jen z jedné země. Spolu s tím i na rozdíl od Hamásu zdůrazňují stížnosti muslimů z několika zemí a chtějí založit islámský režim v těchto zemích³²². Blízké spojení Al-Kajdy a islámského fundamentalismu přimělo mnoho Američanů myslet si, že náboženství je tím hlavním motorem sebevražedných operací Al-Kajdy. 8. 11. 2001 pronesl prezident George Bush k národu: „*Jsmo terčem nepřátel, kteří se chlubí tím, že chtějí zabít všechny Američany, Židy a křesťany... tento nový nepřítel chce zničit naši svobodu nastolit své názory... Vedeme válku, pro záchranu samotné civilizace.*“³²³ Jenže z dat, které Pape nashromáždil, vyplývá spíše to, že Al-Kajdě nevádí ani tak, kdo jsou jejich okupanti, ale co dělají.

Kdo jsou sebevražední útočníci Al-Kajdy? Za období 1995-2003, dokončilo 71 útočníků Al-Kajdy své sebevražedné mise. Členové Chicagského projektu nashromáždili informace o většině z těchto útočníků. Zjistili jména 56 útočníků z nich a národnost u 67. Nejvíce jich pocházelo ze Saudské Arábie a států Perského zálivu³²⁴. Kdyby Al-Kajda vycházela z náboženských, sociálních nebo ekonomických křivd, pak by pravděpodobně se stejným úsilím útočila na Spojené státy, Evropu i Izrael, bez ohledu na vojenskou politiku zacíleného státu. Spojené státy šířily kulturní hodnoty, které jsou pro islámský

³²¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 78. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0

³²² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 78. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: *Prominent Works Among the Fast-growing Literature on al-Qaeda Include Anonymous, Through Our Enemies' Eyes: Osama Bin Laden, Radical Islam, and the Future of America*. Washington, D.C., Brassey's, 2002; BERGEN, Peter L. *Holy War, Inc.: Inside the Secret World of Osama bin Laden*. New York, Simon & Schuster, 2002; GUNARATNA, Rohan. *Inside al-Qaeda*. New York, Columbia University Press, 2002; BYMAN, Daniel L. *Al-Qaida as an Adversary*. World Politics, 2004.

³²³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 79. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: BUSH, George W. *Address to the Nation on the War on Terrorism*. 8. 11. 2001

³²⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 81. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Zmíněné národnosti (od nejpočetnějšího zastoupení): Saudská Arábie, Maroko, Turecko, Indonésie, Jemen, Spojené Arabské Emiráty, Pákistán, Egypt, Tunis, Libanon. Osobně mi však není jasné, jak lze určit, odkud člověk pochází, když neznáme jméno. Vysvětlení jsem však nenašla ani v Papeových knihách, ani v samotné databázi.

fundamentalismus nepřijatelné, po několik desetiletí. Přesto Al-Kajda nenapadla Spojené státy až do roku 1990, kdy Spojené státy vyslaly své jednotky do Saudské Arábie, Kataru a Bahrajnu³²⁵. Roku 1996 bin Ládín vysvětlil důvody kampaní proti Spojeným státům takto: „*Lidé Islámu trpěli agresí, nespravedlností a bezprávím, které na nich byly páchané sionsko-křížáckou aliancí a jejich kolaboranty ... Největší agresí od dob smrti Proroka, bylo okupování země dvou svatých míst (Města Mekky a Mediny)- kde leží základy domova Islámu. Explóze v Riajádu a Al-Khobaru³²⁶ jsou varováním před hrozící erupcí, která je výsledkem těžkého útlaku, ponížení, podlosti a chudoby... Je důležité udeřit na hlavního nepřítele, který rozdělil Ummu³²⁷ na malé země a roznesl v nich zmatek. Hned po modlitbě k imámu není důležitější povinností, než vytlačit amerického nepřítele ze svaté země (Arábie)³²⁸.*“

O dva roky později zopakoval bin Ládín v již zmíněné fatwě, že „*na Arabský poloostrov ještě nikdo nezaútočil tak, jako křížácká vojska; šíří jak se kobylky, co sežerou všechno bohatství. Už sedm let Spojené státy plundrují a terorizují toto území, ponižují muslimský lid.*“³²⁹ Poté apeloval na všechny muslimy k povinnosti zabíjet Američany a jejich spojence, viz. dřívější citace.

Všimněme si že, bin Ládín varoval před eskalací útoků 3 roky před 11. zářím. Tehdy zřejmě nikoho napadlo, kam až útoky povedou, ale už to, že byly v plánu další útoky a bylo jasně řečeno, z jakých důvodů k nim znovu dojde, je zajímavé, že se Spojené státy a jejich spojenci nepozastavili nad obsahem sdělení už tehdy. Trvalo další 3 roky, během kterých došlo k dalším útokům, než Spojené státy, resp. americký prezident vyhlásil válku za záchranu civilizace (viz. proslov presidenta Bushe). Spojené státy a jejich spojenci buď nevnímali žádný z těch proslovů před 11. zářím, anebo, jak se domnívá i Pape, považovaly tato sdělení za pouhou rétoriku. Evropské společnosti též utlačovaly muslimské tradiční hodnoty po desetiletí (nemluvě o křížových výpravách), ale Al-Kajda nezaútočila na evropské státy ani civilisty, dokud evropské jednotky nedorazily do Afganistánu v roce 2001 a do Iráku 2003. V letech 2002-2003 se Evropané stali

³²⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 81. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. V roce 1990 bylo na arabském poloostrově 31 636 amerických vojáků, zatímco před tímto rokem se jejich počet pohyboval mezi 600-800 (tzn. téměř 50 násobek).

³²⁶ V červnu 1996 došlo k útoku na hotelový komplex Khobarské Věže.

³²⁷ Umma je arabský výraz a znamená komunitu, či obec.

³²⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 82-83. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: BIN LADEN, Osama. *Declaration of War Against the Americans Occupying the Two Holy Places*. 23. 8. 1996

³²⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 82-83. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

nejčastějším terčem Al-Kajdy. Jistě si vzpomenete například na útok v Londýnském metru v roce 2005. Útočníci pocházeli z Londýna, ale jejich předkové pocházeli z Pákistánu a Jamajky. Útoky dali najevo svou empatii k okupované zemi- Iráku³³⁰. Al-Kajda vybídla evropské státy, aby stáhly své jednotky z Iráku. Po útocích na Španělské občany, Španělsko své jednotky stáhlo. Roli zde zřejmě sehrál i fakt, že útok na Španěly se konal před Španělskými parlamentními volbami, a ne-stažení vojsk mohlo mít dopad na volební výsledky, ve prospěch socialistů. Poté, co Španělsko rozhodlo a stažení svých jednotek, bin Ládin vydal prohlášení, ve kterém nabídl zastavení útoků proti těm evropským státům, které stáhly své síly z Iráku a Afganistánu. Dveře k příměří měly zůstat 3 měsíce otevřené, a příměří mělo začít v momentu, kdy území opustí poslední vojáci. Jakoby bin Ládin chtěl ztvrdit své slovo, upozornil na to, že organizace nezabíjí proto, aby zabíjela, ale aby dosáhla svých politických cílů. *„Rusové byli zabíjeni jen poté, co zaútočili na Afganistán v 80 letech a v Čečensku, Evropané poté, co napadli Irák a Afganistán a Američané v New Yorku poté, co podpořili židy v Palestině a po jejich invazi na Arabský poloostrov. Přestaňte prolévat naši krev a my přestaneme prolévat tu vaši (15. 4. 2004).“*³³¹ Evropské státy nabídku odmítly. Útoky na španělské vlaky nebyly sebevražedným teroristickým útokem. Útočníci nastražené bomby odpálili z dálky pomocí mobilních telefonů. Během zatýkání útočníků, údajný velitel akce Abdal Madžíd Fakhret spáchal sebevraždu a při tom zemřel i jeden ze zatýkajících policistů. Tento závěr nakonec přeměnil případ teroristického útoku na sebevražednou misi.

Al-Kajda ve svých proslovech nejednou vystoupila také proti židům a Izraeli, židé však nikdy neměli své jednotky na Arabském poloostrově. Snad proto Al-Kajda na Izrael nezaútočila. Mnoho muslimů, včetně bin Ládira věří, že Izrael řídí americkou zahraniční politiku a podezřívají Izrael z úmyslu dobít další muslimské území³³².

Mnozí ze Západu považovali proslovy Usáma bin Ládira a dalších lídrů Al-Kajdy za planou rétoriku či iracionální představy o realitě, je však důležité zkoumat, na co tyto skupiny při mobilizaci apelují. Jedině tak pochopíme motivaci rekrutů přidat se ke skupině. Prozkoumáním mobilizační rétoriky Al-Kajdy zjistíme, že obraz organizace je v rozporu

³³⁰ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Domestic Terrorism) (s. 53) (Kindle Location 891). University of Chicago Press. Kindle Edition.

³³¹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 87. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: Excerpts from bin Laden Tape, USA Today (15. 4. 2004).

³³² PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 87. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

s běžným přesvědčením. Al-Kajda je spíš přes-národnostní vojenskou aliancí složenou z národních osvobozeneckých hnutí, která spolupracují proti tomu, co považují za společnou imperiální hrozbu, než transnacionální sítí podobně smýšlejících ideologií, které se střetávají po internetu. To, že jsou Spojené státy jiného vyznání, pak umožňuje vůdcům Al-Kajdy zneužít náboženství k ospravedlnění mučednictví. Pro Al-Kajdu je náboženství důležité, ale především v kontextu národního odporu proti cizí okupaci. Vzor, který následují ti, kteří se nakonec rozhodnou zemřít pro věc Al-Kajdy, se pozoruhodně shoduje s argumenty lídrů Al-Kajdy.

4.2 Islámský fundamentalismus:

Pojem islámský fundamentalismus se běžně užívá pro vyjádření jakéhokoliv islámského hnutí, které se pokouší o založení Islámského státu, ve smyslu politického systému, ve kterém je islám oficiálním náboženstvím a zákony, které společnost řídí, jsou založeny na islámských posvátných textech, tak jak je vysvětlují islámští duchovní. V akademických i populárních kruzích je také často líčen jako z principu militantní³³³. Islámský fundamentalismus zahrnuje širokou škálu hnutí, která považují islám za životní styl a řídí se určitými výklady islámského písma, které je pro ně neomylné³³⁴. Pouze malý zlomek členů hnutí se účastní násilných akcí. I kdyby byl příčinou islámské bojovnosti, označit ho za nutně násilný by ze závislých a nezávislých proměnných vytvořilo tautologický problém, skončili bychom s tvrzením, že Usáma bin Ládín je militantní, protože je militantní.

Islámská fundamentalistická hnutí se od sebe výrazně liší, neuznávají se navzájem za pravé muslimy a jejich ideologie se liší natolik, že nejsou schopní spolupracovat. Muslimský svět je rozdělený na sunnity a šíity, kteří se neshodují na právoplatné linii náboženské autority v pokoleních následujících po proroku Muhammadovi, podobně jako se katolíci a protestanti neshodují na náboženské autoritě papeže. Šíité žijí především v Iránu a Iráku (v době kdy autor knihu psal, jich bylo zhruba 78 milionů), sunnité tvoří

³³³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 162. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³³⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 163. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0., Pape cituje definici islámského fundamentalismu z: EUBEN, Roxanne L. *Enemy in the Mirror: Islamic Fundamentalism and Limits of Modern Rationalism*. Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1999, s. 3–19; MOADDEL, Mansoor a TALATOF, Kamran. *Modern and Fundamentalist Debates in Islam*. New York: Palgrave, 2002, s. 1–22

drtivou většinu³³⁵. Obě skupiny věří v potřebu islámského obrození, v rámci vlastních životů i ve vládě, která řídí jejich společnost. A právě vláda, respektive, kdo ji tvoří, zde představuje problém. Šiité neuznají sunnitský islámský stát za opravdu islámský a naopak. Usáma bin Ládín vyznával sunnitskou formu islámského fundamentalismu, tzv. Salafismus, Al-Kajda je sunnitským hnutím. Podle Papea se zatím nikdy ještě nestalo, aby se iránský nebo irácký šiita stal sebevražedným teroristou Al-Kajdy. Neuvědomění si těchto šiitsko-sunnitských rozdílů může vést ke zmatení, respektive bude pak o to složitější odpovědět na otázku, jestli je to právě ten Ládínův druh fundamentalismu, který stojí za terorismem proti Spojeným státům. Salafismus se liší od dalších forem sunnitského fundamentalismu. Je odvozen od arabského slova Salafī, tzn. ti starověcí a odkazuje na Muhammadovi druhy. Uznávají pouze původní interpretace koránu a sunny. Novější interpretace považují za zkažené³³⁶. Salafismus není monolitický, nespadá pod celosvětovou organizaci a není nutně bojechtivý. Definuje řadu hnutí, která sdílejí touhu po islámském obrození cestou návratu k původnímu výkladu islámu. Například wahhábismus, je oficiální součástí ideologie Saudské Arábie a slouží jako základ povinného veřejného vzdělávacího systému státu. Soustředí se na návrat k původnímu, přísnému a doslovného napodobení islámu, ale odrazuje od násilí, jako legitimního prostředku dosažení cíle³³⁷. Lídři Al-Kajdy nespádají do jednoho hnutí Salafismu. Zatím, co bin Ládín byl vzděláván ve wahhábistických školách, když vyrůstal v Saudské Arábii, Ayman al-Zawahiri se přidal k muslimskému bratrstvu za mlada v Egyptě. Oba se nakonec stali militantními salafisty a energii soustředili na boj proti Spojeným státům. Důležití učenci a politici dospěli k závěru, že ideologie salafismu je hlavní příčinou terorismu Al-Kajdy³³⁸. Je tomu tak ale?

³³⁵ Na 1. mapě v příloze je vidět geografické rozdělení islámu (cit. 5. 3. 2015) dostupné z: Mapa islámu : sunnitě / šiité. 2014. In: *Česká zemědělská univerzita - Provozně ekonomická fakulta: Hospodářská a kulturní studia* [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/lib/exe/detail.php?id=islam-ramadan&media=2014:mapa_islam_sunnite_siite.jpg

Údaje na mapě jsou z roku 2014. Kromě Iránu a Iráku mapa ukazuje zvýšenou koncentraci šiitů na jihu Saudské Arábie.

³³⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 164. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: BROWN, Daniel: *Rethinking Tradition in Modern Islamic Thought*. New York: Cambridge University Press, 1996, s. 31.

³³⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 164. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje informace o wahhábismu a salafismu z: ESPOSITO, John L. *Unholy War: Terror in the Name of Islam*. New York: Oxford University Press, 2002, s. 105–7; BLANCHARD, Christopher M. *The Islamic Traditions of Wahhibism and Salafiyya*. Washington, D. C.: Congressional Research Service, RS21695, 9. 8. 2004.

³³⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 166. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0., Pape cituje z: WIKTOROWICZ, Quintan. *The New Global Threat: Transnational Salafis and Jihad*. Middle East Policy, vol. 8, no. 4 (prosinec 2001), s. 18–38; PAZ,

Za terorismem Al-Kajdy by mohl stát salafismus, pokud by přesvědčil predisponované jedince k provedení činů pro dobro skupiny. Detaily o vyznání každého z jednadmdesáti sebevražedných útočníků nemáme, ale na základě zjištěných dat můžeme usuzovat, že byli k salafismu aspoň tolerantní. Předurčuje však všudy prostupující salafismus jednotlivce k tomu, aby se stali teroristy? Vše prostupující ideologie existuje tam, kde se angažování věřící snaží přesvědčit ostatní, aby ji přijali.³³⁹ Intenzita přesvědčování závisí také na tom, zda je stát nebrání propagaci salafismu, zda se na školách vyučuje podle salafistických osnov, zda jsou duchovní v mešitách salafisté a zda veřejnost podporuje salafistické politické strany. Zastánci salafismu se označují za lid hadisy, za ty, jež následují sunnu. Těmito měřítky lze posoudit intenzitu vlivu jen zhruba a jistě nepředstavují všechny možné zdroje náboženského vlivu. Na jejich základě lze vytvořit rozumný odhad salafismem ovlivněných populací v různých muslimských zemích. Díky tomu bude možné posoudit, zda sebevražední teroristé Al-Kajdy pochází spíše ze zemí ovlivněných salafismem, či nikoliv. Pokud se k Al-Kajdě budou přidávat jednotlivci spíše ze zemí podporující salafismus, pak by mohl být fundamentalismus příčinou militantnosti Al-Kajdy³⁴⁰.

Jak již v práci zaznělo, Pape za hlavní kauzální faktory sebevražedného terorismu považuje: okupaci cizího demokratického státu, národní odpor a náboženskou rozdílnost. Al-Kajda a Spojené státy jsou nábožensky rozdílné, přítomnost amerických vojsk se rozrostla do několika muslimských zemí, kde většinu tvoří sunnitě- Saudská Arábie, Omán, Spojené Arabské Emiráty, Bahrajn, Kuvajt, Katar a Turecko, Afganistán a Uzbekistán. Pod pojmem přítomnost amerických vojsk, má Pape na mysli přítomnost bojových sil v cizí zemi. Nezahrnuje sem případy, kdy jsou na cizím území přítomni američtí vojenští poradci anebo ty země, kde se armáda Spojených států účastní společného vojenského tréninku s tou danou zemí. Na seznam zemí proto nezahrnuje Jordánsko, Jemen, Pákistán, Turkmenistán, Tádžikistán.

Během období 1995-2003 dokonalo svou sebevražednou misi 71 teroristů. Známe národnost 67 z nich a z toho 66 pocházelo ze sunnitských muslimských zemí. Tím jedním

Reuven. The Brotherhood of Global Jihad. Herzliya, Israel: Project for the Research of Islamic Movements, říjen 2001.

³³⁹ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 167. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁴⁰ PAPE, Robert A. Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 168. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

byl Libanonec, jehož vyznání není známo jistě³⁴¹. Vyhodnocením 66 případů došel autor k závěru, že přítomnost amerických bojových sil byla silnějším motivem pro připojení k Al-Kajdě, než fundamentalismus. V 9. tabulce v příloze vidíme, že ve 14 sunitských zemí žije 722 milionů muslimů. Z toho 233 milionů se hlásí k salafismu a z toho 48 se jich stalo sebevražednými teroristy Al-Kajdy. To znamená, že každý pátý milionový salafista je sebevražedný terorista Al-Kajdy a každý patnáctý milionový muslim taktéž. Ve 20 sunitských muslimských zemích, které však nebyly ovlivněny salafismem, žije 212 milionů muslimů, z toho 18 se jich stalo sebevražednými teroristy Al-Kajdy, v přepočtu to vychází, že každý dvanáctý milionový muslim je sebevražedným teroristou Al-Kajdy (viz. 10. tabulka v příloze). V průměru se dopracujeme k výsledku, že 1 sebevražedný terorista Al-Kajdy vychází na 3,5 milionu sunnitů ovlivněných salafismem. Výsledky obou tabulek dokazují, že salafista se nestane teroristou Al-Kajdy pravděpodobněji, než ne-salafista. Vliv nemá ani to, zda jednotlivec vyrůstá v zemi, která salafismus podporuje. Nehraje roli, zda se jednotlivec hlásí přímo k salafismu, nebo jen žije v zemi, která salafismus podporuje. Spojitost mezi salafismem a terorismem je spíše náhodná než příčinná. Naproti tomu na přítomnosti amerických bojových sil záleží značně. Sebevražední teroristé Al-Kajdy budou s deseti násobně vyšší pravděpodobností pocházet ze sunitských zemí, ve kterých jsou přítomny americké jednotky, než z jiných sunitských zemí³⁴². Přítomnost amerických bojových jednotek se ukazuje jako minimálně pětkrát mocnější prediktor sebevražedného terorismu Al-Kajdy. Nakonec zasazení amerických jednotek do zemí s populací hlásící se k salafismu má enormní význam. Existuje dvacetinásobně vyšší pravděpodobnost, že sebevražední teroristé Al-Kajdy budou pocházet z k salafismu se hlásící populace, kde je zároveň i přítomná americká vojenská síla. Přítomnost amerických jednotek je desetinásobně mocnějším motivátorem než samotný salafismus (viz. 10. tabulka v příloze).

Pape netvrdí, že Al-Kajda není spojená s islámským fundamentalismem a ani, že není důležitý pro nadnárodní podporu. I když tomu statistiky nenasvědčují, islámský fundamentalismus má, i kdyby však malou, sílu řídit hnutí. Je však důležité uvědomit se zásadní roli americké vojenské politiky. I kdyby existovaly vážné důvody pro přítomnost

³⁴¹ Podle zprávy Ministerstva zahraničních věcí v ČR je v Libanonu 17 oficiálně registrovaných náboženských denominací. Mezi nejpočetněji zastoupené patří křesťané (39%), šíité (32%), sunnité (21%), drúzové (9%). (cit. 28. 4. 2015) dostupné z: Libanon: Základní informace o teritoriu. 2015. In: MZV [online]. [cit. 2015-04-28]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/libanon/

³⁴² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 160. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

vojsk, rozmístění desítek tisíc vojáků po Arabském poloostrově až zdvacetinásobily pravděpodobnost sebevražedných útoků Al-Kajdy, včetně 11. září 2001.

4.3 Vliv zahraniční politiky Spojených Států na sebevražedný terorismus Al-Kajdy:

Velmi zajímavé je, že nejvíce sebevražedných útočníků Al-Kajdy pocházelo ze zemí, kterým Spojené státy poskytly značnou vojenskou a ekonomickou pomoc (Egypt, Pákistán, Indonésie, Maroko). Naopak nejméně, či vůbec, nepochází ze zemí, které jsou považovány za podporovatele terorismu (Irák, Irán, Libye, Sýrie, Súdán, Afganistán (do roku 2001))³⁴³.

Egypt dostává zhruba sedminu (28%) z ročního rozpočtu na pomoc, tedy 2 miliardy amerických dolarů, z velké části kvůli sjednanému příměří s Izraelem z roku 1978. Z toho zhruba 1,3 miliardy dolarů jde na vojenskou pomoc. Více pomoci než Egypt dostává už jen Izrael. Dále jsou Spojené státy silným zastáncem autoritářské vlády v Maroku, kterému poskytlo zbraně v hodnotě vyšší než 1 miliarda amerických dolarů a také poskytli bezpečností a ekonomické asistenční programy za více než 1,3 miliardy dolarů, když království bojovalo s partyzány z Fronty Polisario v Západní Sahaře v letech 1976-1991. V roce 2001 poskytly Spojené státy 300 milionů dolarů Islámábádu za podporu ve válce proti terorismu a doporučily vládě, aby přesvědčila k tomuto úsilí i jeho spojence.

V Indonésii americké vojsko logisticky podpořilo důležitou, Australany vedenou, vojenskou intervenci v roce 1999, která ukončila násilí a vytvořila stát s katolickou většinou - Západní Timor³⁴⁴.

Sebevražední teroristé Al-Kajdy z těchto 4 států se snaží svrhnout národní vládu nebo jsou napojeni na národní osvobozenecká hnutí, jejichž cílem je ustanovit větší politickou autonomii pro lokální muslimskou populaci. Příkladem je atentát na egyptského prezidenta Anwara al-Sadata roku 1981 nebo pokus o atentát na dalšího egyptského prezidenta Hosniho Mobaraka v roce 1995. Pokusy o atentát neminuly ani tehdejšího

³⁴³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 179. Tabulka 16. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁴⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 180. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: U.S. Agency for International Development. *U.S. Overseas Loans and Grants, 2005. FY 2012 TOTAL FOREIGN ASSISTANCE PROFILE: SUMMARY OF ALL COUNTRIES*. In: USAID: FROM THE AMERICAN PEOPLE [online]. [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <https://eads.usaid.gov/gbk/data/profile.cfm> ; Čísla zmíněná ve statistikách (cit. 5. 3. 2015) neodpovídají vždy číslům, která zmiňuje Pape. Podle těchto statistik Spojené státy poskytly Egyptu v roce 1978 2,7 bilionů dolarů ekonomické pomoci a půl milionu dolarů vojenské dolarů.

pakistánského presidenta Parvíze Mušarafa poté, co se přidal k americké válce proti terorismu.

Devatenáct nadnárodních sebevražedných teroristů Al-Kajdy (79%) pochází z muslimských zemí, ve kterých nejsou přítomné americké jednotky, ale jsou spojenci Spojených států. Pouze necelá třetina (7 z 24) sebevražedných teroristů Al-Kajdy pochází ze zemí nejvíce ovlivněných salafismem: Pákistán, Nigerie, Indonésie, Egypt, Súdán³⁴⁵. Al-Kajdu je třeba chápat jako koalici národních skupin, které se snaží o změnu ve vlastních domovinách. Nejde o nadnárodní hnutí, které se snaží šířit islám nebo jinou ideologii mezi ne-islámskou populaci. Náboženství zde hraje roli, ale především v kontextu národního odporu. Bin-Ládinova hlavní organizační inovace byla, přeorientovat různá lokální hnutí odporu od jejich místních zájmů k akumulaci násilí proti společnému nepříteli – Spojeným státům. Využíval argumentů, že jen spolu bude koalice dost silná, aby se postavila agresorovy jiného náboženského vyznání, který se pokouší okupovat a změnit jejich společnost. Vyzýval také ke kolektivním mučednickým operacím, jako k jedinému prostředku ochrany sebeurčení těchto ohrožených komunit³⁴⁶. Pilířem bin-Ládinova apelu ke spojení národních osvobozeneckých hnutí proti Spojeným státům je myšlenka „skrytého kolonialismu“³⁴⁷. Vůdcové Al-Kajdy tvrdí, že ambice Ameriky se nevztahují pouze na Arabský poloostrov, ale i na potlačení a ovládnutí dalších muslimských společností, především těch blízkých Izraeli. Tyto společnosti nečelí přímě vojenské okupaci, ale zahalenému kolonialismu, pomocí kterého Spojené státy podporují represivní režimy sloužící zájmům „křížácko-sionistické aliance“³⁴⁸. Tato teze je patrná například z dokumentu, ve kterém Al-Kajda vysvětluje útok proti saudskému režimu v květnu 2003. *„Dnešní muslimské země jsou kolonizované. Kolonialismus je buď přímý, nebo skrytý... maskovaný kolonialismus... je přesně tím, co se odehrálo Afganistánu, když jej Spojené okupovaly a nastrčili afgánského agenta, Hamida Karzaie... Není rozdíl mezi jemenským, Pakistánským nebo Katarským Karzaiem, dlouhým seznam zrádců Karzaiů, kteří vládou*

³⁴⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 182. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁴⁶ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 183. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁴⁷ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 183-184. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁴⁸ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 184. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

*muslimským státům*³⁴⁹.“ Dokument má dále vysvětlovat, že skrytý kolonialismus se rovná okupaci a politické kontrole státu.

Jaké jsou podle Usámi bin Ládiny motivy Ameriky a její strategie okupace? Podle něj i dalších lídrů Al-Kajdy jsou Spojené státy nábožensky motivovanými křižáky na agresivní misi, jejímž cílem je podmanit si a přeměnit muslimské země³⁵⁰. Přestože na Západě jsou tyto výroky považovány za pouhou rétoriku, je potřeba si uvědomit, že obraz ofenzivní války vedené křesťany proti muslimům má obrovskou emotivní a politickou sílu. Bin Ládin se ve svých proslovech často vrací k tomuto přirovnání. Příkladem je i interview z května 1998, kde na otázku, proč vyzývá k boji proti Americe, odpovídá, že: „*Volám po válce proti Americe proto, že Amerika započala křížovou výpravu proti islámskému národu. Poslala desítky tisíc svých vojáků do země dvou svatých mešit. Vměšuje se nad rámec svých záležitostí. Podporuje despotický, zkorumpovaný a tyranský režim.*“³⁵¹ Bin Ládin také věří, že Spojené státy mají zájem o ropu³⁵², ale jeho nejvýraznější charakteristika Spojených států je pozice vůdce křesťansko-židovské aliance, která je motivovaná především náboženskými zájmy.

Pojem křižáci není náhodný, ale odkazuje se na křesťanské křižáky 11. století. Bin Ládin ve své charakteristice pokračuje a vysvětluje, že křesťansko-židovská aliance vlastně navazuje na křižácký cíl ze středověku, čímž bylo navrátit Izrael do země zaslíbené. V rozhovoru s novinářem Johnem Millerem, (viz. i předchozí úryvek) své vysvětlení rozšiřuje, hlavním náboženským cílem je dnes vytvoření velkého Izraele. „*Přítomnost Američanů v Golfském zálivu podporuje židy, chrání je.*“³⁵³ K tomuto obrazu přispívá i obsah dopisu lídra sebevražedných teroristických útoků v Iráku, Abu-Mussaba al-Zarqawiho. Píše v něm bin Ládinovi o pomoc, aby mohl pokračovat v destabilizaci Iráku a podkopání koaličních sil. „*Jak jistě víte (oslovuje bin Ládina), Američané vpadli do Iráku na smluvním základě vytvořit Velký Izrael, který by se rozprostíral od Nilu k Eufratu. Tato*

³⁴⁹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 184. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Zdroj, ze kterého Pape cituje už bohužel již není platný a na internetu jsem jiný platný odkaz nebo dokument samotný nenašla.

³⁵⁰ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 185. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁵¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 186. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Celé interview je k dispozici z (3. 3. 2015) : <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/binladen/who/interview.html>

³⁵² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 186. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁵³ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 187. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. (cit. 3. 3. 2015) k dispozici z: <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/binladen/who/interview.html>

sionsko- americká správa věří, že tento postup urychlí i nástup Mesiáše.³⁵⁴ Jediným možným řešením této společné hrozby je, silný Islámský stát, tak silný, aby zabránil Spojeným státům zavádět své plány a zahrnovat do nich muslimské země. Jednotlivá hnutí jsou slabá na to, aby mohla čelit Spojeným státům, musí proto začít spolupracovat. Al-Kajda znázorňuje vládu Spojených států jako náboženský motivovaného agresora, ale nepřipisuje tyto náboženské motivy západní a americké společnosti jako takové. Západní společnost je popisována jako zkorumpovaná materialismem, což jak Al-Kajda věří, vrazí klin mezi veřejnost a vládu. Jádrem strategie Al-Kajdy je způsobit vysoké náklady civilnímu obyvatelstvu s cílem donutit je změnit směr. „Věříme, že Amerika je slabší, než sovětské Rusko a z toho, co jsme zaslechli, od našich bratří, kteří vedli džihád v Somálsku, ke svému velkému překvapení zjistili, jak slabí, křehcí a zbabělí američtí vojáci jsou. Stačilo, aby jich zemřelo osm, a už balili do temnoty noci. Unikli, ani se neohlédli.“³⁵⁵

5 Americká válka proti terorismu:

Zatímco počet teroristických útoků³⁵⁶ v tomto období klesal, z 666 útoků v roce 1987 na polovinu: 348 v roce 2001, počet případů sebevražedného terorismu rostl a trend pokračoval až do roku 2008³⁵⁷. V roce 1980 se odehrály v průměru 3 sebevražedné útoky za rok, kolem roku 1990 jich bylo deset, do roku 2001 se počet zvýšil na 40 útoků ročně a v roce 2003 jich bylo téměř 50. Tato čísla zahrnují pokračující kampaně Palestinců proti Izraeli, Al-Kajdy a Talibanu proti Saudské Arábii a Afganistánu, a také minimálně 20 útoků v Iráku proti americkým oddílům, OSN a Iráčanům spolupracujícím s americkou okupací.

³⁵⁴ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 188. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. Pape cituje z: Intercepted Letter from Abu Mussab al-Zarqawi to Osama bin Laden. (Únor 2004) zdroj uvedený Papem již není platný. Našla jsem jiný zdroj, na kterém je dopis k dispozici (3. 3. 2015) z: AL-ZARQAWI, Musab. 2004. Letter from Abu Musab al-Zarqawi to Osama bin Laden. In: Council on Foreign Relations [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/iraq/letter-abu-musab-al-zarqawi-osama-bin-laden/p9863>. Zatímco Pape tvrdí, že dopis byl zachycen americkými zpravodaji, odkaz zmiňuje, že byl zachycen iráckými Kurdy.

³⁵⁵ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 199. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁵⁶ Tzn. ne-sebevražedných teroristických útoků.

³⁵⁷ Podle databáze CPOST-SAD (cit. 10. 3. 2015) došlo roku 2007 zatím k nevyššímu počtu útoků vůbec – 524, co je víc, než za celé období zkoumané v *Dying to Win*. Do roku 2011 trend postupně klesl na 291 útoků. Od roku 2012 ovšem zase roste a roku 2014 vyšplhal počet útoků až na 504. Chicago Project on Security and Terrorism (CPOST). 2015. Suicide Attack Database [Data File]. Dostupné z: <http://cpostdata.uchicago.edu/>

Mnozí Američané doufali, že americké protiteroristické akce Al-Kajdy od roku 2001 vážně oslabily, data ukazují opak. V letech 2002-2003 Al-Kajda spáchala 15 sebevražedných útoků (439 mrtvých), což je víc než za všechna ta léta dohromady před 11. zářím 2001.

Zatímco počet teroristických útoků³⁵⁸ v tomto období klesal, z 666 útoků v roce 1987 na polovinu: 348 v roce 2001, počet případů sebevražedného terorismu rostl a trend pokračoval až do roku 2008³⁵⁹. V roce 1980 se odehrály v průměru 3 sebevražedné útoky za rok, kolem roku 1990 jich bylo deset, do roku 2001 se počet zvýšil na 40 útoků ročně a v roce 2003 jich bylo téměř 50. Tato čísla zahrnují pokračující kampaně Palestinců proti Izraeli, Al-Kajdy a Talibanu proti Saudské Arábii a Afganistánu, a také minimálně 20 útoků v Iráku proti americkým oddílům, OSN a Iráčanům spolupracujícím s americkou okupací.

Dále se Spojené státy musely ujistit, že jsou připraveny použít sílu na obranu Američanů a jejich spojenců, bude-li třeba. Vzhledem k tomu, že existuje blízký vztah mezi zahraniční vojenskou okupací a nárůstem sebevražedných teroristických hnutí v okupovaných oblastech, měli bychom podle autora vážně zvážit vhodnost jakékoliv strategie zaměřující se na transformaci muslimských společností prostřednictvím těžké vojenské síly.

Přestože mohou existovat dobré důvody pro takovou strategii (transformaci cizí společnosti), uvědomme si, že trvalá přítomnost amerických ozbrojených sil v muslimských zemích zvyšuje pravděpodobnost dalšího 11. září. Podle Papea totiž za prvním 11. zářím stojí právě cizí okupace a jelikož Papeova teorie spočívá na konceptu „*poučme z chyb předešlých*“³⁶⁰, na základě zkušenosti a sebraných dat předvídá další vývoj.

„*Abychom zvítězili ve válce s terorismem, potřebujeme novou koncepci vítězství*“³⁶¹. Té Podle Papea dosáhneme, jen pokud dokážeme zamezit vzniku nové

³⁵⁸ Tzn. ne-sebevražedných teroristických útoků.

³⁵⁹ Podle databáze CPOST-SAD (cit. 10. 3. 2015) došlo roku 2007 zatím k nevyššímu počtu útoků vůbec – 524, co je víc, než za celé období zkoumané v *Dying to Win*. Do roku 2011 trend postupně klesl na 291 útoků. Od roku 2012 ovšem zase roste a roku 2014 vyšplhal počet útoků až na 504. Chicago Project on Security and Terrorism (CPOST). 2015. Suicide Attack Database [Data File]. Dostupné z: <http://cpostdata.uchicago.edu/>

³⁶⁰ Můj vlastní výraz, vztahuje se k Papeovu pozitivistickému přístupu k zákonitostem. Pape pracuje s proměnnými, které mezi sebou mají nějaký vztah a navzájem se ovlivňují, v tom smyslu, že výsledkem každého toho vztahu je pravděpodobná (vyzkoušená) reakce. Tento princip Pape využívá pro své předpovědi.

³⁶¹ PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 12. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

sebevražedné generace a zároveň vykořeníme stávající³⁶². Všimněme si, že se autor soustředí ne jen na současnost - vykořenit stávají, ale zmiňuje i důležitost prevence. Uvědomuje si totiž, že věci se nedějí jen tak, ale jsou výsledkem nějakého sledu událostí, je potřeba najít právě ono chybné místo v řetězci.

5.1 Vývoj po roce 2003:

Během deseti let po 11. září Spojené státy obsadily Afganistán a Irák. Přinutili muslimskou armádu vykořenit teroristickou svatyni. Nasadili mnoho speciálních jednotek v mnoha muslimských zemích. Uvěznili stovky muslimů bez odvolání. Vedli masivní válku idejí; přiměli i islámské duchovní k odsuzování násilí a pomocí nových institucí přinášeli západní normy. Zabili Usámu bin Ládina³⁶³. Pape se však, ptá, zda tyto činy přispěly k bezpečí Ameriky. V úzkém slova smyslu dochází k závěru, že ano – bezpečnostní kontroly na letišti jsou důkladnější, stejně tak imigrační kontroly a k druhému 11. září nedošlo³⁶⁴. V širším smyslu slova však Amerika není v bezpečí (ne dostatečně), jelikož proti-americký laděný sebevražedný terorismus se po pádu Dvojčat rozšířil celosvětově. Podle Donalda Rumsfelda³⁶⁵ je denně rekrutováno více teroristů, než kolik jich Spojené státy stihnou za den zajmout, zabít a zastrážit³⁶⁶.

Zatímco podle Papea v roce 2000 došlo k dvaceti sebevražedným útokům po světě a pouze jeden z nich byl protiamericky laděný, o deset let později, došlo k více jak dvěma stům útokům a 90% z nich byly mířené proti Americe³⁶⁷. Pape proto varuje před dalším 11. zářím. Americké vojenské politice se nepodařilo zastavit vzestupnou vlnu extrémismu

³⁶² PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 635-366. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

³⁶³ PAPE, Robert A. *The End of Fear, the Beginning of Understanding*. Článek dostupný z: *The End of Fear, The Beginning of Understanding*. 2011. In: PAPE, Robert. *Fountain magazine*[online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.fountainmagazine.com/Issue/detail/The-End-of-Fear-the-Beginning-of-Understanding>, str. 1

³⁶⁴ Tamtéž

³⁶⁵ Bývalý ministr obrany Spojených Států

³⁶⁶ PAPE, Robert A. *The End of Fear, the Beginning of Understanding*. Článek dostupný z: *The End of Fear, The Beginning of Understanding*. 2011. In: PAPE, Robert. *Fountain magazine*[online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.fountainmagazine.com/Issue/detail/The-End-of-Fear-the-Beginning-of-Understanding>, str. 1

³⁶⁷ PAPE, Robert A. *The End of Fear, the Beginning of Understanding*. Článek dostupný z: *The End of Fear, The Beginning of Understanding*. 2011. In: PAPE, Robert. *Fountain magazine*[online]. [cit. 2015-01-10]. Dostupné z: <http://www.fountainmagazine.com/Issue/detail/The-End-of-Fear-the-Beginning-of-Understanding>, str. 2. PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome)* (s. 2) (Kindle Location 97). University of Chicago Press. Kindle Edition.

v muslimském světě, ne však proto, že by se Amerika nesnažila. Pape se proto znovu ptá, v čem je chyba?

Podle Papea však problém nadále nespočívá ve fundamentalismu, ale v cizí vojenské přítomnosti, v okupaci. Statistiky dokazují, že spolu odchodem amerických jednotek ubývá i počet sebevražedných útoků.

5.2 Jak efektivně bojovat se terorismem:

Z Papeovy poslední knihy *Cutting the Fuse* se dozvídáme konkrétnější podobu strategie efektivního boje proti sebevražednému terorismu. Spojené státy nepotřebují mít v Iráku ani v Afganistánu početné pozemní síly. Proti teroristickým skupinám se dá bojovat i pomocí strategie „*offshore balancing*”³⁶⁸, která se opírá o letecké, námořní síly a rychlé nasazení pozemních sil, které doplní místní skupiny bojující proti teroristickým skupinám. Bez ohledu na to, co se v Iráku nebo Afganistánu stane, Spojené státy zachovají přítomnost letectva a námořnictva v Perském zálivu i Indickém oceánu ještě mnoho let³⁶⁹. Tyto síly se podle Papea hodí k úderům proti teroristickým lídrům a táborům ve spolupráci s místní milicí, jako tomu například bylo roku 2001 proti Talibanu a Al-Kajdě. Pokud se však místní milice zapojí do operací proti sebevražedným teroristům, nebudou z pohledu útočníků představovat zrádce, stejně jak například Saudové? Nepřesune se tak sebevražedný terorismus jen zpět na území konkrétních států, ve kterých bude pokračovat boj mezi povstalci a Amerikou dosazenými nepřáteli?

Cílem „*offshore balancing*“ je, aby se státy se sebevražedným terorismem uměly vypořádat víceméně „samy“, Spojené státy by dohlížely, čímž by se i nadměrně nevyčerpávaly. Studium teroristických útoků po roce 2003, které Pape zaznamenal ve své poslední knize - *Cutting the Fuse* potvrzují jeho teorii, že za rostoucím počtem sebevražedných teroristických útoků stojí cizí vojenská okupace. Strategie off-shore balancing jde ale jen do jisté míry proti unipolární politice Spojených států, pomocí které si udržují status supervelmoci a znemožňují tak ostatním státům, aby se stali potenciálními konkurenty, ať už ekonomicky, nebo vojensky. Jak ale Henry Kissinger poznamenal,

³⁶⁸ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Dome) (p. 12) (Kindle Location 349). University of Chicago Press. Kindle Edition.

³⁶⁹ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Dome) (p. 333) (Kindle Location 6612). University of Chicago Press. Kindle Edition.

„hegemoni téměř automaticky vyvolají univerzální odpor, který je pak samotné vyčerpá; velmi zjednodušeně, hegemonie není zadarmo.³⁷⁰“

5.3 Logika trans-nacionalistického sebevražedného terorismu:

V práci již několikrát zaznělo, že sebevražedné teroristické útoky už dávno překročili hranice území konfliktu. Z Dying to Win víme, že někteří jedinci jsou ochotni položit život za cíle a svobodu jiné země. Až v Cutting the Fuse však Pape vysvětluje kauzální logiku trans-nacionalistického sebevražedného útoku. Proč jsou obyvatelé jiné země ochotni položit život za zájmy okupovaného státu? Pape napočítal 2600 sebevražedných útočníků za období 1980-2009 a zhruba 10% z nich jsou podle Pape útočníci pocházející ze zemí i hodně vzdálených od okupovaných míst³⁷¹. Zatímco dosavadní teorie transnacionální terorismus vysvětlují náboženským fanatismem a ekonomickým odcizením, Pape za ním opět vidí vojenskou okupaci a potřebu zem ubránit. *„Transnacionální sebevražedný terorismus je klasickým příkladem jednotlivců s několikanásobnou národní loajalitou, tedy věrností k několika různým stabilním společenstvím lidí spojených s územím, kulturou a jazykem.³⁷²“* Příkladem takové několikanásobné národní loajality, je duální věrnosti k rodné obci a společnosti, ve které jednatelce vyrůstá. Která z loajalit převáží (ke které společnosti bude jednatelce loajálnější) závisí na vnějších faktorech mezinárodního prostředí, které formuje vnímání hodnot jednatelce, výsledkem je hierarchie loajalit³⁷³. Tato Papeova hypotéza nám neřekne, kolik jednotlivců s rozdvojenou věrností se stane sebevražednými teroristy, ale usuzuje, že transnacionální sebevražedný terorismus je pravděpodobněji odpovědí na okupaci rodné obce, než výsledek individuálního náboženského fanatismu.

³⁷⁰ Můj překlad citace Henryho Kissingera (cit. 1. 4. 2015) z článku A New Grand strategy dostupného z: The Atlantic: New Grand Strategy. <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2002/01/a-new-grand-strategy/376471/>

³⁷¹ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 11) (Kindle Location 251). University of Chicago Press. Kindle Edition

³⁷² tamtéž

³⁷³ Pape, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 59) (Kindle Location 1007). University of Chicago Press. Kindle Edition.

Sebevražední teroristé bývají často považováni za extrémisty, za jejichž radikalismem stojí globální síť³⁷⁴. Za tímto názorem stojí i Assaf Moghadam³⁷⁵. Pape s tímto tvrzením však nesouhlasí. Jednak proto, že počet i užívání globálních sítí (například internetových sítí) stále roste, ale počet transnacionálních útočnicků klesá. Ne každý sebevražedný terorista, který spáchá útok za hranicemi území, ze kterého pochází je transnacionální útočnick. Jako příklad Pape uvádí 11. září – útoky byly odpovědí na přítomnost vojska Spojených států na Arabském poloostrově. Zatímco 15 útočnicků ze Saudské Arábie, kteří na útoku podíleli, nelze považovat za transnacionální útočnick, protože Saudská Arábie se nachází na Arabském poloostrově, respektive zabírá jeho značnou část. Egypťan, který útok vedl, však už je transnacionální útočnick, jelikož Egypt už není součástí Arabského poloostrova. Transnacionální sebevražedný terorismus je podle Papea řídký jev, anomálie. „*Transnacionální sebevražední teroristé existují, ale jsou „černými labutěmi“ sebevražedného terorismu.*“³⁷⁶ Devadesát šest procent sebevražedných útoků v období 1980-2009 bylo součástí sebevražedných teroristických kampaní, které se zaměřují na konkrétní oblasti. Většina útočnicků pochází z okupované populace a většina útočnicků spáchá útok ve své okupované domovině. Papeovi a jeho spolupracovníkům se v Afghánistánu podařilo identifikovat 91 sebevražedných útočnicků: 90% tvořili Afghánci, další 4% pocházeli z území konfliktu, takže 6% tvořili transnacionální útočnicki. V Iráku se podařilo identifikovat na 72 útočnicků na sebevražedné misi; téměř polovinu (34 útočnicků) tvořili iráčtí sunnitě, 13 Saudů, 13 útočnicků pocházelo z oblastí hraničících s Irákem, tedy pouhých 12 útočnicků pocházelo z oblastí mimo území konfliktu a z toho 4 pocházeli z nemuslimských zemí³⁷⁷.

Tyto útoky podle Papea tedy nejsou transnacionálním problémem ani produktem globálního džihádu.

Ani Al-Kajda není podle Papea zcela transnacionální. Respektive z 81 útočnicků Al-Kajdy, jejichž identitu se podařilo zjistit, 27 pocházelo ze zemí nepřímo ohrožených americkými vojenskými silami, ale opět nebyli motivováni globálním džihádem. 18 z 27

³⁷⁴ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 44) (Kindle Location 756). University of Chicago Press. Kindle Edition

³⁷⁵ Kritiku Assafa Moghadama zmíním níže.

³⁷⁶ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 48) (Kindle Location 810). University of Chicago Press. Kindle Edition

³⁷⁷ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 47) (Kindle Location 789). University of Chicago Press. Kindle Edition

pocházelo z Maroka, Indonésie, Egypta- zemí s nejvyšší americkou zahraniční pomocí, na základě čehož Al-Kajda označila vlády těchto zemí za Spojenými státy podporované režimy utlačující muslimy. Zbývajících 9 útočníků lze označit za transnacionální³⁷⁸.

Pravděpodobně nejvíce transnacionálních sebevražedných útočníků (Papeovým odhadem 200) se objevilo v irácké kampani. Jejich zapojení spadá do doby, kdy Spojené státy napadli Irák v březnu 2003 až do roku 2008 kdy okupace výrazně opadla.

Transnacionální sebevražedný terorismus je též strategický. Nejedná se o útoky nezávislých jednotlivců, ale jsou výsledkem týmové spolupráce, což v první řadě znamená vytvořit spřátelenou skupinu lidí, kteří mají společnou motivaci a jasně definovaný cíl. Transnacionální sebevražedný terorismus je závislý na soudržnosti *primární skupiny*³⁷⁹, která se vytváří relativně dlouho před samotným útokem a ke které se další útočníci přidávají. Pokud není primární skupina dostatečně homogenní nebo strukturovaná, není schopná naplánovat skutečnou akci a zůstává diskuzním kroužkem.

Pape svou hypotézu transnacionální sebevražedného terorismu detailně popisuje na třech případech: hamburská buňka útoků z 11. září; londýnští sebevražední útočníci z července 2005; skupina Maročanů v Iráku v květnu 2006 .

V předešlých částech práce jsem kriticky představila Papeovu koncept sebevražedného terorismu, od jeho začátku až po nejnovější poznatky publikované v knize Cutting the Fuse. V následující části práci představím ještě jednu komplexní kritiku Papeovy teorie.

6 Assaf Moghadam- kritika Papeovy knihy Dying to Win:

Assaf Moghadam zkoumá dynamiku teroristických organizací. Vystudoval práva a diplomacii, zajímá se mezinárodní vztahy a diplomacii. Je členem Centra boje s terorismem (CTC³⁸⁰). Je autorem dvou knih a mnoha publikovaných článků³⁸¹.

³⁷⁸ PAPE, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 47) (Kindle Location 799). University of Chicago Press. Kindle Edition

³⁷⁹ Pape, Robert A.; Feldman, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (p. 62) (Kindle Location 1039). University of Chicago Press. Kindle Edition

³⁸⁰ Combating Terrorism Center

³⁸¹ Informace o Assafu Moghadamovi (cit. 10. 3 . 2015) dostupné z: Combating Terrorism Center: Dr. Assaf Moghadama. <https://www.ctc.usma.edu/posts/experts/dr-assaf-moghadam>

Kritika Assafa Moghadama je rozdělena do 3 částí. V první kritizuje Pape užití definice klíčových konceptů, Papeovo hodnocení stávajících výzkumů na téma sebevražedného terorismu a nakonec jeho prezentaci dat. V druhé sekci zpochybňuje argument, že sebevražedné útoky mají vysoké procento úspěšnosti 54%. Moghadam ve svém článku dochází k podstatně nižšímu procentu, a to 24%³⁸². Nesouhlasí s Papeovým zdůrazňováním souvislostí mezi okupací a sebevražedným terorismem a to především v případě Al-Kajdy. Moghadam upozorňuje na rozdíl mezi tradičními (místními) a současnými (globalizovanými) sebevražednými útoky, který Pape údajně opomíjí.

Podle Moghadama od září 2001 vzrostl počet knih na téma: *Operace vyžadující smrt pachatele*³⁸³. Novináři, experti na terorismus, politologové zkoumali tento fenomén z různých úhlů, provedli rozhovory se sebevražednými atentátníky, komparativní studie a zvážili i historických význam. V těchto studiích však chyběly statistické údaje. Moghadam uznává, že Papeovi se však podařilo nashromáždit statistické údaje o teroristických útocích a že tak vnesl nové poznatky do studia původu terorismu a především sebevražedného terorismu³⁸⁴.

Dovolím si Moghadamovi oponovat. Pape se v knize nestuduje terorismus jako takový. Soustředí se pouze na sebevražedný terorismus, který je strategickým druhem terorismu. Pape se od terorismu jako celku v díle spíše distancuje.

Podle Moghadama, Pape předkládá řadu provokativních argumentů, některé jeho poznatky se odchyľují od konvenčnějších vysvětlení jiných badatelů. Papeovým hlavním závěrem je podle Moghadama tvrzení, že náboženství je málokdy³⁸⁵ příčinou sebevražedného terorismu a že hlavním cílem sebevražedných útoků je přimět moderní demokracie ke stažení vojenských sil z území, které považují za svoji domovinu. Opět si dovolím nesouhlasit s Moghadamem. Pape ve své knize říká, že příčinou sebevražedného terorismu je nacionalismus a že náboženství, respektive náboženské rozdíly mezi okupantem a okupovaným mohou být mocným prostředkem k rozdmýchání národního

³⁸² MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 2. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁸³ Moghadamova kategorizace in: MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 2. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁸⁴ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 3. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁸⁵ tamtéž

sentimentu, k démonizování nepřítele a získávání podpory společnosti. Náboženství podle Pape v zmíněné knize, není příčinou sebevražedného terorismu v žádném případě.

Moghadam tvrdí, že Pape interpretuje důvod nárůstu sebevražedného terorismu v posledních letech tak, že se teroristé naučili, že tato taktika funguje³⁸⁶. Opět si dovolím Moghadamem polemizovat. Důvodem nárůstu počtu sebevražedných útoků je podle Pape nárůst cizí okupace, nikoliv zjištění, že se útoky vyplatí. V práci několikrát zaznělo, že teroristé nezabíjejí čistě proto, aby zabíjeli. Sami si uvědomují podle Papea, jaké následky by mohly mít útoky v nesprávný čas, nebo zbytečné útoky, a proto i oni kalkulují.

Al-Kajda prý vůbec nezapadá do Papeova schématu. Je důležité zopakovat, že zapadá a proč. V období, které Pape sleduje, Saudská Arábie nebyla pod vojenskou okupací Spojených Států (alespoň ne z pohledu USA), ale Al-Kajda jakoby přebírala zodpovědnost nejen za zemi svého původu, resp. ze Saudské Arábie pochází zakladatel Al-Kajdy bin Ladin, ale za celý Arabský poloostrov a všechny muslimy. Al-Kajda přesahuje hranice jednoho státu. Proto reaguje na okupace v jiných zemích, například v Iráku. U Pape bylo jasně vidět, že sebevražedný terorismus je až poslední strategie, ke které se teroristé ubírají, právě proto že je nákladná a rozhodně ne jen finančně. Pape tvrdí, že za nárůstem sebevražedných útoků stojí v první řadě zvýšená hrozba, kterou okupace představují. Čím větší nacionální hrozby budou, tím víc bude sebevražedných odpovědí, ale jen do té doby dokud budou mít aspoň zdánlivě kýžený efekt. V první řadě musí existovat podnět. Sebevražední teroristé nebudou páchat útoky jen tak, už proto, že by je neměli jak ospravedlnit a úplně by přišly o podporu. Pocit nebo zkušenost, že se sebevražedný útok vyplatí, spíše udržuje samotnou strategii vůbec vchodu.

Moghadam pozitivně oceňuje přínos databáze, především pro studenty sebevražedného terorismu. Vyzdvihuje též Papeův důkaz, že za sebevražednými útoky nestojí chudoba³⁸⁷, jelikož mnozí útočníci pocházejí ze střední vrstvy. Některé silné stránky knihy podle Moghadama spočívají právě v užití metodologii. Za poučný přehled považuje například Papeův popis sebevražedných teroristických činů prováděných Hizballáhem, ze kterého podle Moghadama vyplývá, že sebevražedné útoky v jižním Libanonu nebyly způsobeny islámskými fundamentalisty, ale komunisty a i křesťany.

³⁸⁶ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 3. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁸⁷ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 3. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

K další vysoce ceněné případové studii řadí sikhské hnutí za nezávislost. Moghadam tedy oceňuje mnohé poznatky z knihy, přesto však tvrdí, že *Dying to Win* trpí řadou nedostatků.

Pape prý mnohé vazby přeceňuje, jiné zase nedoceňuje, nebo špatně interpretuje. Al-Kajda prý vůbec nezapadá do Papeovy okupační teorie, částečně i proto, že Pape odmítá připustit, jak důležitou roli hraje náboženství v případě Al-Kajdy, náboženství je podle Moghadama hnací silou Al-Kajdy. Papeův důraz na okupaci jakožto hlavní příčinu sebevražedného terorismu podle Moghadama stále víc ztrácí svůj význam. Pape prý opomněl, že vzorec sebevražedného terorismu se změnil z lokálního na globalizovaný. Papeova kniha nabízí důležitý vhled do tradičních forem sebevražedných útoků, ale už neposkytuje přesvědčivé vysvětlení toho, co by se dalo nazvat globalizací mučednictví³⁸⁸. To co Pape nazývá moderním sebevražedným terorismem, Moghadam naopak považuje za tradiční (lokální) terorismus. Opět zde s Moghadamovou interpretací nesouhlasím. Kdyby Pape nerefletoval globalizaci mučednictví, nezmiňoval by 11. září a neapeloval na jeho důležitost v tom smyslu, že naopak sebevražedný terorismus expandoval za hranice okupovaného území. A nejde jen o případ 11. Září. Zmiňuje i okupaci Iráku a fakt, že i evropské státy jsou velmi častým terčem Al-Kajdy poté, od doby co posílají své jednotky do Iráku atd. Pape v *Dying to Win* navíc sám označil Al-Kajdu za pře-národnostní organizaci. Příčina trans-nacionalistického sebevražedného terorismu podle Papea zůstává stejná, jen místo a lidé se přesouvá dál. Problém je v odlišném chápání šíření sebevražedného terorismu. Moghadam zastává teorii, že džihád se globalizuje a to pomocí sociálních sítí. Tyto argumenty však Pape vyvrací. Počet sebevražedných teroristů ani těch transnacionálních neroste spolu s čím dál tím hojnějším užíváním sociálních sítí.

Al-Kajda má velmi blízko k islámu, Pape toto též přiznává, ale pokud si všimneme samotných proslavů Al-Kajdy (nebo přímo bin Ládina), například citované fatwy, Al-Kajda otevřeně vystupuje v první řadě proti Američanům a jejich vojenské okupaci. Teroristickým skupinám nezáleží ani tak tom, kdo je okupuje, ale že jsou vůbec okupováni. Vytvoření islámského státu je až na druhém místě. Jistě, Pape se možná pohybuje ve velmi jemných nuancích, ale u Papeovy teorie je opravdu důležité každé jeho slovo a hluboké zamyšlení nad rozdíly, které vidí mezi různými pojmy a situacemi. Navíc pro Papea opět není hlavním důvodem sebevražedného terorismu okupace sama o sobě, ale také nacionalismus. Kdyby lidé postrádali národní vědomí, kdyby si neuvědomovali, že my

³⁸⁸ MOGHADAM, Assaf. *Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win*. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 4. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

jsme my a oni jsou oni, okupaci by nevnímali jako okupaci. Mnohé okupované země se sebevražedného terorismu nedopouštějí. Je-li okupace vnímána jako přímá hrozba pro národ, spouští obavy, které opět vedou k národnímu sentimentu a je-li okupant hodně odlišný- je jiné víry- strach může být umocněn. Pokud nejsou pochopeny tyto, jak jsem je nazvala jemné nuance, tedy pokud nepochopíme Papeovu strukturu problému, nemůžeme pochopit ani jeho teorii. Moghadam přehlíží Papeovu strukturu problému.

Moghadam se dále ptá, jak moc je běžné přesvědčení běžné³⁸⁹. Dotýká se tím jedné z Papeových kapitol. Pape prý nepředložil dostatečné důkazy k tvrzení, že existující studie o sebevražedném terorismu nahlíží na útoky jako na iracionální projevy jednotlivců. Respektive autoři 3 studií, na které se Pape obrací, prý uvádějí opak. Prvním z těchto autorů je Kramer a jeho článek *Moral Logic of Hizballah*³⁹⁰. Kramer prý ve své práci uvádí, že sebevražedné útoky rozhodně jsou racionální volbou organizace. Po přečtení Kramerova článku jsem i já dospěla k závěru, že Kramer sám netvrdí, že sebevražedné útoky jsou iracionální, avšak několikrát zmiňuje, že z pohledu psychologů byly (aspoň první útoky Hizballáhu) útoky interpretovány jako klinické případy, respektive klinicky motivované a ne politicky motivované. Psychologové však prý neměli ponětí o celkovém kontextu. Útoky vysvětlovali například i jako nutný důsledek vymývání mozků. Sám Kramer, tedy sebevražedný terorismus nepovažuje za iracionální, ale potvrzuje, že existují taková vysvětlení³⁹¹.

Druhý článek, na který Pape odkazuje, je *Readiness to Kill and Die* od Ariela Merariho. Zde Moghadam vytýká Papeovi, že ve své práci už nezmínil změnu postoje Merariho. Ve zmíněném článku Merari označil sebevražedný terorismus za iracionální akt. Později však podle Moghadama úplně změnil svůj prvotní závěr, v mnoha proslovech a novinách později uvedl, že terorismus není individuální akt, ale organizační fenomén. Pape tuto změnu názoru ve své práci nezmiňuje.

Třetí odkaz, na který se Pape obrací v kapitole o běžném předpokladu, je *Terrorist Psycho-Logic* od Jerrolda Posta, který tvrdí, že teroristy k činu vedou psychologické tlaky. Moghadamovi však vadí, že se na autora Pape vůbec obrací, když Pape sám tvrdí, že jeho

³⁸⁹ MOGHADAM, Assaf. *Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win*. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 4. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁹⁰ KRAMER, Martin. 1990. *The Moral Logic of Hizballah*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990, s. 131-57. Dostupné z [cit. 10.2.2015]:

<<http://www.martinkramer.org/sandbox/reader/archives/the-moral-logic-of-hizballah/>>. (Kramer, 1990)

³⁹¹ KRAMER, Martin. 1990. *The Moral Logic of Hizballah*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990, s. 131-57. Dostupné z [cit. 10.2.2015]: <<http://www.martinkramer.org/sandbox/reader/archives/the-moral-logic-of-hizballah/>>. (Kramer, 1990)

práce je o sebevražedném terorismu, zatímco Postův článek je o terorismu obecně. Pape ve svém díle opravdu rozlišuje mezi terorismem a sebevražedným terorismem. Své výsledky nevztahuje na terorismus jako takový a naopak před tím i ostatní varuje. Je tedy zvláštní, že se vztahuje i k ne-sebevražednému zdroji, aby podepřel jeden z prvků své teorie o sebevražedném terorismu.

Moghadam Papeův výzkum i přes tyto „nedostatky“ považuje za velmi důležitý a přínosný, Papeovi spíše vytýká ne zcela spravedlivé hodnocení již existujících prací, které nepovažují jednání sebevražedných atentátníků za iracionální.

Moghadam ve své kritice dále přechází k otázce, co tvoří sebevražedný terorismus³⁹²? Pape se podle Moghadama neřídí nejpoužívanější a široce přijímanou definicí terorismu a jeho pojem sebevražedný terorismus, namísto pojmu sebevražedný útok, sebevražedná mise nebo sebevražedná operace, považuje za problematický. Proč? Terorismus je často chápán jako útok proti nebojovníkům³⁹³. Jenže mnohé sebevražedné útoky na Papeově seznamu jsou vedeny proti vojenským cílům. Vzhledem k tomu, že Moghadam sám zmiňuje nejednotnost definice terorismu, není jasné proč Papeovi vytýká užití jiné definice než té, kterou se řídí Moghadam sám. Podle Moghadama jsou útoky proti bojovným cílům označovány za akty partizánské války, povstání nebo za válčení nízké intenzity. Pomocí odlišných definic Moghadam dochází k odlišným číslům, než Pape. Výsledkem Moghadamova zhodnocení je, že za sebevražednými útoky většinou nestojí sekulární skupiny, a proto příčinou sebevražedných útoků je především náboženství. Zatímco Pape uvádí, že za 75 sebevražednými teroristickými útoky stojí sekulární Tamilští tygři, podle Moghadamovi definice jde pouze o 37 sebevražedných teroristických aktů, protože ty zbylé byly vedeny proti bojovným cílům, tudíž se podle Moghadamovi definice nejedná o sebevražedný terorismus. Moghadam vytýká Papeovi nerespektování výsledků cizích studií, sám však nerespektuje Papeovu teorii a cestu, jak

³⁹² MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 5. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁹³ Moghadam si je vědom nejednotné definice terorismu, sám vychází z definice Ministerstva zahraničí Spojených států, které terorismus označují za promyšlené, politicky motivované násilí proti nebojovným cílům spáchané subnárodními skupinami nebo tajnými agenty, většinou s cílem ovlivnit publikum. Za nebojovníky se považují civilisté, ale vojenský personál, který byl v době incidentu neozbrojen a/nebo nebyl ve službě. Tuto definici jsem nenašla na webových stránkách, které Moghadam uvádí (stránka již není platná), definice (cit. 15.2.2015) dostupná z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2013/224830.htm> Jinou definici uvádí například HOFFMAN, Bruce. Inside Terrorism. New York: Columbia University Press, 1998, s. 43. Hoffmanova definice (cit. 15. 2. 2015) též dostupná z: <http://thepolitic.org/inside-terrorism-an-interview-with-bruce-hoffman/>. Hoffmanova definice terorismu zní, že jde o záměrné vytváření násilí a využívání strachu z násilí při honbě za politickými změnami.

k ní dospěl. Proto, aby dokázal svou hypotézu, že za sebevražedným terorismem stojí náboženství, kritizuje Papeovu terminologii, přestože nemá jednoznačný důkaz o tom, že by se Pape mýlil. Zatímco podle Moghadama je mnoho se sebevražedných útoků na Papeově listě projevem partyzánského boje, protože jsou namířeny proti vojenským cílům, Pape tvrdí, že sebevražedný terorismus může být veden proti třem typům cílů: vojenským, politickým a civilním. Pokoušela jsem se dohledat jednoznačné rozdíly mezi terorismem a guerillou, bohužel však ani zde jednotné rozdělení neexistuje³⁹⁴. Pape vnímá sebevražedný terorismus jako strategii boje, které se dopouštějí skupiny, které nemají zbraně jako národní armády. Podoba jejich boje opravdu připomíná spíše guerillu a Pape ve svém díle vysvětluje blízkost obou jevů, které se nevyklučují. Moghadam se však stále vrací ke striktní definici terorismu, který je veden proti civilnímu obyvatelstvu. Připomeňme však, že Pape studuje sebevražedný terorismus.

Moghadam Papeovy dále vytýká, že útoky nedostatečně odděluje. Například útoky z 11. září Pape prý označuje za jeden útok, zatímco ve skutečnosti došlo ke čtyřem odděleným simultánním útokům. Podle Moghadama by za jedním sebevražedným útokem měl stát jeden útočník. Podíváme-li se do dat CPOST, ze kterých Pape čerpá, jasně vidíme, že útoky jsou zde oddělené³⁹⁵ na 3 části: na útok proti Světovému obchodnímu centru, útok proti letu 93 společnosti United Airlines, útok proti Pentagonu. Každý z těchto útoků byl proveden více jak jedním útočníkem, ale vezměme v potaz též náročnost akce. Není mi jasné, proč by tento fakt měl být jakoukoliv překážkou, jak se snaží Moghadam naznačit. Naopak by bylo statisticky nesprávné počítat útok proti Dvojčatům jako 19 útoků, protože se na něm podílelo 19 útočníků. Jak by se pak rozdělil počet obětí na jednotlivý útok? Poměrnou část? Právě to že, za každým útokem nemusí nutně stát jeden útočník, svědčí o faktu organizovanosti o promyšlenosti aktu a odporuje tvrzení, že jde o individuální (iracionální) akce. Podle Moghadama za „špatnou“ kalkulací počtu útoků pak stojí zkreslení statistik. Zatímco podle Moghadama nábožensky motivovaná Al-Kajda ve skutečnosti spáchala mnoho útoků, Pape počet zredukoval na jeden a výsledkem, je že nábožensky motivované skupiny páchají méně útoků, než tomu ve skutečnosti je. Za prvé připomeňme, že podle Papea Al-Kajda není nábožensky motivovanou skupinou, nesnaží se šířit islám do cizích zemí, ale pouze se snaží přimět Spojené státy a jejich spojence, aby stáhly vojenské jednotky okupovaných muslimských území. Za druhé berme v potaz

³⁹⁴ JUDr. PhDr. MAREŠ, Miroslav, Ph.D. Vymezení pojmů terorismu, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. (cit. 14. 2. 2015) dostupné z:

<http://www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6330>

³⁹⁵ Screen shot v příloze.

náročnost akce. Jak jinak a přesto relevantně statisticky zaznamenat tyto útoky, než jak to učinil Pape? Moghadam interpretuje data tak, aby odpovídaly jeho teorii.

Moghadam pokračuje tvrzením, že podle Papea hlavním důvodem nárůstu počtu sebevražedných útoků je skutečnost, že sebevražední teroristé zjistili, že se vyplatí³⁹⁶. Pape tuto variantu rozhodně nepovažuje za určující. Za rostoucím počtem sebevražedných útoků podle Papea stojí zvyšující se okupace, rostoucí počet vojenských jednotek na okupovaném území. Papeova hypotéza se nemění ani v jeho poslední knize³⁹⁷.

Moghadam Papeovi dále vytýká rozdělení útoků na kampaně, že nezahrnul všechny tyto kampaně do analýz (viz. již zmíněné Papeovo rozdělení kampaní na dokončené do roku 2003 a pokračující), což nakonec opět mohlo vést ke zkreslení statistik. Kdyby však Pape plně zahrnul nedokončené statistky do svých analýz, šel by proti zvolené metodologii. Pape nemůže plně zhodnotit kampaň – její příčiny, průběh, vliv na další kampaně, efektivitu, atd. dokud není kampaň ukončená. Analyzuje průběžné výsledky útoků dané kampaně, ale kampaň jako takovou komentovat nelze.

Podle Moghadama Pape přeceňuje efektivitu sebevražedných útoků. Tato nátlaková strategie prý nestojí za sedmi kampaněmi, jak tvrdí Pape, ale pouze 4. Za většinou ústupků se podle Moghadama schovávají politicko- diplomatické důvody. Nezapomínejme však, že Pape sám uznává, že je rozdíl mezi tím, co se na první pohled jeví (co se veřejně tvrdí a uznává) a mezi skutečným pozadím, co opravdu stojí za ústupkem³⁹⁸. Zatímco podle Papeových statistik za více jak polovinou ústupků stojí práce sebevražedný terorismus, podle Moghadama je to 12%³⁹⁹.

Některé kritické body uvedené Moghadamem jsou Papeovy vytýkány i dalšími vědci. Jednak jde o jeho definice okupace, sebevražedného terorismu; dále o samotnou hlavní tezi, že příčinou sebevražedného terorismu není náboženství nebo fundamentalismus a nakonec i interpretace dat.

³⁹⁶ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 8. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁹⁷ PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It (Chicago Series on International and Dome) (s. 8) (Kindle Location 214). University of Chicago Press. Kindle Edition.)

³⁹⁸ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 10. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

³⁹⁹ MOGHADAM, Assaf. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom: A Critique of Dying to Win. 29:8, 707-729, 2006. [PDF] s. 11. DOI:10.101808/10576100600561907, dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10576100600561907>

7 Závěr:

V úvodu své diplomové práce jsem si stanovila za cíl, jak jej již zřejmé ze samotného názvu, kriticky představit českému čtenáři Papeovu teorii sebevražedného terorismu. Z obsahu práce je zřejmé, že jsem cíl splnila.

V diplomové práci jsem kriticky představila ucelený Papeův koncept sebevražedného terorismu. Z čeho se vyvíjel, jaké jsou jeho hlavní body a kam směřuje.

Množství dat, se kterým Pape pracuje, je enormní. Trvalo by možná několik let, než by se všechny Papeovy argumenty porovnaly a ověřily i z jiných hledisek, než které využívá sám. Papeovy hypotézy jsou logické, opřené o solidní data. Pape si na jednu stranu vytváří kritéria platnosti pro svou teorii, ale místy ji porušuje. Struktura Papeových publikací je poněkud chaotická, tím, jak přebíhá od proměnné k proměnné, obsahuje každá jeho kapitola změť argumentů pokrývajících celý koncept. Přesto dává jeho text smysl, jen jej strukturovat bylo dosti náročné. Kromě množství dat, chaotického textu jsem též místy potýkala s překladem. Vzhledem k faktu, že Papeova teorie v českém prostředí není přeložená, bylo nutné čerpat ze zahraničních publikací, především z anglicky psaných knih. V průběhu vypracovávání této diplomové práce jsem měla jedinečnou možnost práci i texty konzultovat s odborníky na danou oblast, kteří mi pomohli více porozumět dané problematice.

Je nutné si uvědomit, že západ, respektive USA se od ukončení izolacionismu považuje za nositele spravedlnosti a demokracie. Chrání své demokratické sféry vlivu. Na hranicích sfér dochází ke střetu kultur a politické moci. Každá kultura reaguje na tyto konflikty jinak, často pro druhý "svět" nepochopitelně - např. sebevražednými útoky a misemi.

Během zpracovávání diplomové jsem si také uvědomila, jak problematičtější je označení sebevražedný terorismus a to především ve spojení s Islámem. Jak jsem již zmínila v práci sebevražda v islámu představuje tabu, ale co víc, není svým způsobem ani dost dobře možná, protože Alláh může okolnosti vždy změnit a člověk pokoušejícího se o sebevraždu zachránit. Vše je v rukách Alláhových. Zda se „sebevražda“ dovrší, je tedy nakonec jen na jeho vůli.

Lze konstatovat, že zájem o toto téma i jeho studium bude v určitých oblastech světa vyšší, například i kvůli vlastní zkušenosti s danou problematikou. Je logické, že v zemích potýkajících se s terorismem a sebevražedným terorismem, jako je právě např. USA, bude téma zkoumané více do hloubky. Avšak s rostoucí globalizací, integrováním a stoupající

informovaností ze strany médií pokládám za podstatné téma rozšířit i dále. Má práce je přínosná právě představením méně známe teorie českému prostředí, vystižení a shrnutí všech bodů teorie, které jsou jinak rozesety v několika Papeových publikacích a kritická zpětná vazba.

8 Přílohy:

1) Poznámky k islámu:

Islám je univerzalistické náboženství. Promítá se do praktického života pomocí šarií – islámského práva. Nejedná se o právní – legislativní - řád, jak jej chápou evropské společnosti. Některá pravidla šarií jsou i uzákoněná a souzená státem, ale jiná ne. Například vraždu bude soudit stát, ale i bůh. Nedodržování modlitby pětkrát denně nebude stíhat stát, ale soudit bude bůh v soudný den. Kromě toho se tak nemodlící muslim může vystavit veřejné hanbě. Do vězení však nepůjde. Šaría je soubor příkazů, zákazů, hodnocení a doporučení, pokrývá veškerou lidskou činnost, je návodem, jak k životu dobrého muslima. Islámské právo zahrnuje i oblasti morálky, bonton, svědomí, mezinárodních vztahů, medicíny atd. předislámský význam arabského slova šaría znamená „cestu k vodě“, tedy cestu, která vede k věčně blaženosti (která dobrého muslima čeká po smrti, v ráji)⁴⁰⁰.

Nejdůležitějším pramenem poznání boží vůle je Korán, který je uznávaný všemi muslimskými směry. Byl seslán bohem proroku Muhammadovi pře anděla Gabriela jako mluvené slovo v průběhu více jak 20 let. Korán je velmi obsáhlý (téměř 78 tisíc slov), pro jeho snazší pochopení proto vznikla i Sunna.

Význam arabského slova sunna znamená tradici. Jde o soubor norem přijímaných na základě Muhammadova jednání a jeho výroků. Sunna je druhým primárním zdrojem šarií. Sunna se skládá se obrovského množství útržkovitých svědectví Muhammadových současníků, tradovaných hlavně ústně přes generace. Jednotlivá svědectví se nazývají hadíthy. Korán a sunnu se rozhodl nechat sepsat až třetí chalífa Uthmán ibn Affán (cca 20 let po Muhammadově smrti). Sepsání sunny a koránu neumožňovala tradice a do jisté míry sepsání sunny zakázal Muhammad. První dva chalífové sice příkaz k sepsání dali, ale po

⁴⁰⁰ Sestavil Imám Jahjá al-Nawawi, Zahrady Spravedlivých, překlad a vysvětlivky Petr Pelikán, AMS, Praha 2008, s. 22. ISBN 978-80-9024 19-1-6

jisté době si to rozmysleli a soupisy nechali spálit. Několik exemplářů spisů přežilo v soukromých sbírkách. Za oddálením sepsání sunny stál možná tehdejší stav arabského písma, technické možnosti a postavení ústní tradice⁴⁰¹. Zatímco Korán uznávají všechny islámské větve, pojetí sunny je odlišně u sunnitů a šiitů. Sunnitští a šiitští teologové sice tvrdí, že většinou uznávají stejná vyprávění, jen jejich interpretce je odlišná, podle samotného Petra Pelikána, se odlišují i samotné texty, ze kterých oba směry vycházejí.

„K definitivnímu vytvoření dodnes uznávaných kodexů sunny došlo asi dvě stě až tři sta let po Muhammadově smrti a mezitím kolem ní vzniklo množství specializovaných islámských věd“⁴⁰².

„Česká společnost se začala dostávat do kontaktu s islámem teprve relativně nedávno. Islámské realie jsou v českých zemích dosud veskrze neznámou věcí a jazyk tudíž neměl důvod jejich existenci reflektovat a vytvářet si pro ně vlastní slovník“⁴⁰³.

Pro většinu českých čtenářů však nebudou jednotlivá vyprávění (hadíthy) srozumitelná ani přeložená. Porozumění mimo jiné vyžaduje znalost reálií. Jednotlivá vyprávění začnou dávat smysl až poté, co jich čtenář přečte stovky, ba tisíce a k tomu se pokusí dohledat právě historický, geografický i jiný relevantní kontext.

Přestože je kniha Zahrada Spravedlivých rozdělena na jednotlivé knihy a kapitoly, mnohé prvky prostupují kapitoly všechny. Z mého pochopení jde o následující apely: jít cestou Alláhovou, být dobrým muslimem, bránit víru, šířit Islám, ujištění, že za bohabojný a dobrý život přijde člověk do ráje, v opačném případě do ohně (rozumíme pekla). Z mého pohledu jednotlivé úryvky navádějí jednotlivce na správnou cestu, ale zároveň apelují i na zodpovědnost vůči ostatním. Tzn., že muslim by měl jednat správně ne jen kvůli sobě, aby se zalíbil bohu a dostal se do nebe, respektive nestane se tak, pokud nebude ohleduplný nebo bude-li slepý vůči ostatním a dění kolem.

Jelikož u úryvků vytržených z kontextu je těžké pochopit skutečný smysl, nebo odhalit případný skrytý význam. Na jejich základě absolutně nelze hodnotit islám jako celek a ani sunnitský směr. Nemůžeme říct, zda jednoznačně násilný, nebo mírumilovný, dobrý nebo špatný, nebezpečný či nikoliv. Z textu lze konstatovat pouze tolik, že v něm nacházíme apely, které se nám mohou zdát rozporuplné (opět i proto že neznáme kontext). Texty tak

⁴⁰¹ Sestavil Imám Jahjá al-Nawawi, Zahrady Spravedlivých, překlad a vysvětlivky Petr Pelikán, AMS, Praha 2008, s. 27. ISBN 978-80-9024 19-1-6

⁴⁰² Sestavil Imám Jahjá al-Nawawi, Zahrady Spravedlivých, překlad a vysvětlivky Petr Pelikán, AMS, Praha 2008, s. 29. ISBN 978-80-9024 19-1-6

⁴⁰³ Sestavil Imám Jahjá al-Nawawi, Zahrady Spravedlivých, překlad a vysvětlivky Petr Pelikán, AMS, Praha 2008, s. 43. ISBN 978-80-9024 19-1-6

dávají prostor pro různé interpretace (jejich vytváření a přijetí je však limitováno) a fatwy. Fatwu může vydat jakýkoliv znalec islámu, který má odpověď na nějakou otázku, nebo názor na nějaké téma. Jsou však taková témata, o kterých se nespekuluje a jsou daná- tzv. hukm. Například, že se modlí pět krát denně. Neexistuje jasné kritérium, kdo je znalec islámu (imám). Respektive může jím být jakýkoliv muslim, který je za znalce zvolen, protože má dlouhé vousy, protože je starý, protože studoval islám, důvodů může být mnoho. Hierarchie teologů se však liší u sunnitů a šíitů. Sunnité nemají „svého papeže“, každý může uznávat jiného imáma. Šíité však sledují rodovou linii po Muhammadově bratranci Alím (Alí ibn Abí Tálib), pro šíity je tedy nejvyšší autoritou ajatolláh (nejvyšší znalec islámu šíitské větve) z rodové linie Alího.

2) Publikace Roberta A. Papea⁴⁰⁴:

Publikace: knihy and sborníky

- Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It, with James K. Feldman (Chicago: University of Chicago Press, 2010).
- Editor, Terrorism: New Research, Special Issue of Security Studies, Vol. 18, No (December 2009), s. 643-788.
- Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism (New York: Random House, 2005) Foreign editions: Australia, Spain, Great Britain, India. Paperback edition with new afterword, 2006.
- Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1996. Paperback edition 1996. French edition 2009.

Články:

- “Reconsidering the Cases of Humanitarian Intervention,” International Security Vol. 38, No. 2 (Fall 2013), pp. 200-202.
- “Humanitarian Intervention and the Responsibility to Protect,” International Security Vol. 37, No 4 (Spring 2013), pp. 208-214
- “When Duty Calls: A Pragmatic Standard for Humanitarian Intervention,” International Security Vol. 37, No 1 (Summer 2012), pp. 41-80.
- “What’s New about Research on Terrorism,” Security Studies Vol. 18 No. 4 (December 2009), pp. 643-650.
- “Empire Falls: America’s Relative Decline and Its Consequences,” The National Interest Vol. 99 (Jan/Feb 2009), pp. 21-34. “Declinism Revisited – a Response to Critics,” The National Interest Online (January 28, 2009).
- “Symposium: The Global War on Terror,” with D. Macgregor, M. Weinbaum, and A. Ansary, Middle East Policy Vol. 60, No. 4 (Winter 2008), pp. 1-25.
- “Methods and Findings in the Study of Suicide Terrorism,” American Political Science Review Vol. 102, No 2 (May 2008), pp. 275-277.
- “Soft Balancing: A Theory of Security in a Unipolar World,” International Security Vol

⁴⁰⁴ Seznam Papeových knih, článku a příspěvků dostupný (cit. 9.5.2015) z jeho životopisu z: <http://political-science.uchicago.edu/people/faculty/Pape%20CV%202014.pdf>

30, No. 1 (Summer 2005), pp. 7-45. Lead article in symposium on “Soft Balancing” with several articles in response; more in *International Security* Vol. 30, No 3 (Winter 2005/06). Reprinted in *Primacy and Its Discontents*, an *International Security Reader* ed. Michael Brown et al (MIT 2009).

- “The True Worth of Air Power,” *Foreign Affairs* Vol 83, No. 2 (March/April, 2004), pp. 116-130. Response by former USAF Chief of Staff, Merrill A. McPeak, “A Neater Way to Win” and my reply “The Only Way to Win,” *Foreign Affairs* Vol. 83, No. 5 (September/October 2004), pp. 160-164.
- “The Strategic Logic of Suicide Terrorism,” *American Political Science Review* Vol. 73, No. 3 (August 2003), pp. 343-361. #1 Most downloaded article in APSR 2002-“Why Economic Sanctions do not Work,” *International Security*, Vol. 22, No. 2 (Fall 1997), pp. 90-136.
- “Partition: An Exit Strategy for Bosnia,” *Survival*, Vol. 39, No. 4 (Winter 1997-98), pp. 25-28.
- “Why Japan Surrendered,” *International Security* , Vol. 18, No. 2 (Fall 1993), pp. 154-201.
- “The Answer: A Three-Way Partition Plan for Bosnia and How the U.S. Can Enforce It,” with John Mearsheimer, *New Republic* (June 14, 1993), pp. 22-28.
- “Coercion and Military Strategy: Why Denial Works and Punishment Doesn’t,” *Journal of Strategic Studies*, Vol. 15, No. 4 (December 1992), pp. 423-475.
- “Coercive Air Power in the Vietnam War,” *International Security* , Vol. 15, No. 2 (Fall 1990), pp. 103-146.

Ostatní publikace:

- “A hotline to cool Asian crises,” *The Monkey Cage* (WashingtonPost.com), (April 29, 2014).
- “Chechen rebels’ complicated agenda,” *Boston Globe* (February 7, 2014)
- “Why Western sanctions against Russia could inflame Ukraine crisis.” *CNN.com* (March 7, 2014)
- “Why We Shouldn’t Be Afraid of Al Qaeda in Yemen,” with David Schneyer, *Boston Globe* (August 16, 2013).
- “Echoes of London: Role of Religion in the Boston Bombing,” *Boston Globe* (April 26, 2013).
- “Why Chechnya? Solving the Riddle,” analysis piece on *MSNBC.com* (April 20, 2013).
- “Why We Should Not Attack Syria,” *New York Times* (February 3, 2012).
- “How The US Can Finish Off Al Qaeda,” with Jenna Jordan, *Atlantic* (May 4, 2011).
- “The New Standard for Humanitarian Intervention,” *Atlantic* (April 4, 2011.)
- “Libya: The Next Step,” *Time Magazine* and *Time.com* (March 28, 2011)
- “Saving Benghazi,” *Foreign Policy.Com* (March 18, 2011).
- “A Strong Case for Humanitarian Action in Libya,” *Chicago Tribune* (March 16, 2011).
- “A Plan for Libya,” *Time Magazine* and *Time.com* (March 21, 2011) and as “Avoiding a New “Problem from Hell,”” *Zaman* (Turkey’s largest newspaper) (March 13,2011).
- “What Really Drives Suicide Terrorists,” *Christian Science Monitor* (December 9, 2010).
- “What Triggers the Suicide Bomber,” *LA Times* (October 22, 2010)
- “It’s The Occupation, Stupid,” *Foreign Policy.Com* (October 18, 2010)
- “What Makes Chechen Women So Dangerous?” with Lindsey O’Rourke and Jenna McDermitt, *New York Times* (March 31, 2010)
- “To Beat the Taliban, Fight from Afar,” *New York Times* (October 15, 2009)
- “End Suicide Attacks in Afghanistan” *New York Times* (October 4, 2009)
- “Realities and Obama’s Diplomacy,” *Chicago Tribune* (March 8, 2009).
- “Reagan, Sharon Won By Cutting Losses,” *Chicago Tribune* (March 11, 2008).
- “Why Suicide Terrorists Do What they Do,” *The Scotsman* (Edinburgh), (July 5, 2007).
- “We Can Watch Iraq From the Sea,” *New York Times* (December 10, 2006)
- “The Growth of Suicide Terrorism,” *Chicago Tribune* (September 11, 2006)
- “What We Still Don’t Understand About Hizbollah,” *The Observer* (London) (August 6,

2006).

- “Ground to a Halt,” New York Times (August 3, 2006).
 - “Death Wishes,” Toronto Globe and Mail (April 22, 2006).
 - “Al Qaeda’s Smart Bombs,” New York Times (July 9, 2005).
 - “Blowing Up an Assumption on Suicide Terrorism,” New York Times (May 18, 2005).
 - “Dying to Kill US,” New York Times (September 22, 2003).
 - “The World Pushes Back,” Boston Globe (March 23, 2003). Roundtable with Joseph Nye, Anne-Marie Slaughter, Max Boot, Josef Joffe, Andrew Moravcsik, Boston Globe (April 6, 2003).
 - “Wars Can’t Be Won Only From Above,” New York Times (March 21, 2003). Follow up, Eric Schmitt, “Top General Concedes Air Power Did Not Deliver Knockout Blow,” New York Times (March 26, 2003).
 - “Foreword” to Stacy Bergstrom Haldi, *Why Wars Widen: A Theory of Predation and Balancing* (London: Frank Cass, 2003).
 - “The Strategic Logic of Suicide Terrorism,” University of Chicago Magazine (December 2002), pp. 22-25.
 - “Targeting Civilians,” interview, Chicago Magazine (November 2001), 78-82.
 - “Air Power Alone is the Wrong Battle Plan,” Washington Post (October 19, 2001).
 - “Show the Evidence,” with Chaim Kaufman, New York Times (October 4, 2001).
 - “Our Iraq Policy is Not Working,” New York Times (February 24, 2001).
 - “Lift Sanctions for Concessions on Acquiring Weapons,” Los Angeles Times (December 18, 1998).
 - “A Workable Policy for Iraq,” Bulletin of the Atomic Scientists (April 1998).
 - “A Surgical Strike that Could Backfire,” New York Times (April 27, 1996).
 - “US Air Power: The Key to Containing Saddam,” with James Feldman, Boston Globe (November 17, 1994).
 - “Air Power Cannot Rollback Serbia,” Los Angeles Times (September 2, 1992).
- Book review of William Kaufmann, *A Thoroughly Efficient Navy*, Bulletin of the Atomic Scientists (March 1988)

3) Tabulky:

1. Tabulka: *Sebevražedné teroristické kampaně z let 1980-2003*. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 25. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0. A.

TABLE 1. Suicide Terrorist Campaigns, 1980–2003

Datum <i>Date</i>	Teroristé <i>Terrorists</i>	Dovršené kampaně Completed Campaigns		Počet útoků # Attacks
		Náboženství <i>Religion</i>	Cílová země <i>Target Country</i>	
1. 1983	Hezbollah	Islam	United States, France	5
2. 1982–1985	Hezbollah	Islam	Israel	11
3. 1985–1986	Hezbollah	Islam	Israel	20
4. 1990–1994	LTTE	Hindu/secular	Sri Lanka	15
5. 1995–2000	LTTE	Hindu/secular	Sri Lanka	54
6. 1994	Hamas	Islam	Israel	2
7. 1994–1995	Hamas	Islam	Israel	9
8. 1995	BKI	Sikh	India	1
9. 1996	Hamas	Islam	Israel	4
10. 1997	Hamas	Islam	Israel	3
11. 1996	PKK	Islam/secular	Turkey	3
12. 1999	PKK	Islam/secular	Turkey	11
13. 2001	LTTE	Hindu/secular	Sri Lanka	6
Kampaně pokračující po prosinci 2003 Ongoing Campaigns, as of December 2003				
14. 1996–	al-Qaeda	Islam	United States, Allies	21
15. 2000–	Chechens	Islam/secular	Russia	19
16. 2000–	Kashmirs	Islam	India	5
17. 2000–	several	Islam/secular	Israel	92
18. 2003–	Iraqi rebels	unknown	United States, Allies	20
Útoky, které nebyly součástí organizovaných kampaní Attacks Not Part of Organized Campaigns				14
Total incidents				315

2. Tabulka: *Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v zemích a oblastech postižených sebevražedným terorismem v 1980-2001*. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 30. [PDF] eISBN: 978-1 58836-460-9 v3.0.

TABLE 2. 1998 Economic and Human Development Indicators for Countries and Areas Associated with Suicide Terrorism from 1980 to 2001
Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v zemích a oblastech postižených sebevražedným terorismem v 1980-2001

	(pořadí z 206)	průměrná délka života
	HNP na osobu <i>GNP per capita (rank of 206)</i>	<i>Life Expectancy</i>
Algeria	\$1,550 (111)	71
Egypt	1,290 (121)	67
Lebanon	3,560 (80)	70
Pakistan	470 (158)	62
Saudi Arabia	6,910 (60)	72
Sri Lanka	810 (139)	73
Turkey	3,160 (85)	69
Chechnya*	2,270 (90)	66
India	450 (162)	63
West Bank	1,560 (112)	71
United States	29,240 (1)	77

Zdroj: Světová Banka, Indikátory světového rozvoje (2000)

Source: World Bank, *World Development Indicators* (2000)

Data pro Rusko

*Data for Russia

3. Tabulka: *Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v chudých zemích a oblastech nepostížených sebevražedným terorismem v 1980-2001*. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 31. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v chudých zemích a oblastech nepostížených sebevražedným terorismem v 1980-2001

TABLE 3. 1998 Economic and Human Development Indicators for Poor Countries and Areas Not Associated with Suicide Terrorism from 1980 to 2001

	HNP na osobu <i>GNP per capita (rank of 206)</i>	(pořadí z 206)	Průměrná délka života <i>Life Expectancy</i>
Chad	\$230	(192)	48
Burundi	140	(191)	42
Ethiopia	100	(206)	43
Haiti	410	(162)	54
Mali	250	(189)	50
Mozambique	210	(195)	45
Nigeria	300	(181)	53
Niger	200	(198)	46
Rwanda	230	(192)	41
Sierra Leone	140	(202)	37
Uganda	310	(180)	42
Zambia	330	(177)	43

Zdroj: Světová banka, Indikátory světového rozvoje (2000)

Source: World Bank, *World Development Indicators* (2000)

4. Tabulka: *Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v zemích spojených se sebevražedným terorismem od roku 2001*. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 32. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Indikátory ekonomického a lidského rozvoje v zemích spojených se sebevražedným terorismem od roku 2001

TABLE 4. 1998 Economic and Human Development Indicators for Countries Associated with Suicide Terrorism Since 2001

	HNP na osobu <i>GNP per capita (rank of 206)</i>	(pořadí z 206)	Průměrná délka života <i>Life Expectancy</i>
Tunisia	\$2,060	(101)	72
Indonesia	640	(149)	65
Afghanistan	(not available)	není k dispozici	46
Iraq	761–3,030	(est)	59
Morocco	1,240	(124)	67

Zdroj: Světová banka, Indikátor světového rozvoje (2000)

Source: World Bank, *World Development Indicators* (2000)

5. Tabulka: Motivace a cíle sebevražedných teroristických kampaní, 1980-2003. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 66. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Motivace a cíle sebevražedných teroristických kampaní, 1980-2003

Table 6. Motivation and Targets of Suicide Terrorist Campaigns, 1980–2003

Region/spor <i>Region/Dispute</i>	Domácí situace <i>Homeland Status</i>	Cíl teroristů <i>Terrorist Goal</i>	Byla zacílená demokracie? <i>Target a Democracy?</i>
Lebanon, 1983–86	vojenská přítomnost U.S./F/IDF military presence	odchod U.S./F/IDF withdrawal	Ano Yes
West Bank/Gaza, 1994–	IDF military presence	IDF withdrawal	Yes
Tamils in Sri Lanka, 1990–2001	SL military presence	SL withdrawal	Yes (1950)*
Punjab, 1995	Indian control	Punjab independence	Yes
Kurds in Turkey, 1990s	Turkey military presence	Turkey withdrawal	Yes (1983)*
Chechnya, 2000–	Russia military presence	Russian withdrawal	Yes (1993)*
Kashmir, 2000–	Indian military presence	Indian withdrawal	Yes
Arabian Peninsula, 1996–	U.S. military presence	U.S. withdrawal	Yes
Iraq, 2003–	U.S. military presence	U.S. withdrawal	Yes

Datum založení demokracie (pokud neslo vždy o demokracii)
*Date established as a democracy (if not always a democracy).

6. Tabulka: Palestinská podpora sebevražedných útoků a islámských skupin 1995-2003. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 76. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Palestinská podpora sebevražedných útoků a islámských skupin v 1995-2003

Table 7. Palestinian Support for Suicide Attacks and Islamic Groups, 1995–2003

Podpora koho/čeho: <i>Support for:</i>	1995	1997	2001	2002	2003
Sebevražedný terorismus					
Suicide operations	29%	29%	73%	68%	61%
Hamás	15%	12%	20%	20%	23%
Všechny islámské skupiny All Islamic groups	19%	18%	28%	27%	30%

Tabulka zaznamenává

Zdroj: Jerusalem Media and Communication Centre polls, 1995 to 2003. The table records the average of polls taken each year (1–3 per year).

7. Tabulka: Sebevražedný terorismus a Demokratické okupace, 1980-2003. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 153. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Sebevražedný terorismus a demokratické okupace, 1980-2003

TABLE 11. Suicide Terrorism and Democratic Occupations, 1980–2003

	náboženské rozdíly <i>Religious Difference</i>	bez náboženských rozdílů <i>No Religious Difference</i>
vzpouora/ povstání Rebellion	7/14	1/9
bez vzpoury/povstání No Rebellion	1/15	0/20

8. Tabulka: Ústupky a příčinné faktory sebevražedného terorismu. PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 155. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Ústupky a příčinné faktory sebevražedného terorismu

TABLE 12. Concessions and Causal Factors of Suicide Terrorism

okupace demokracií _ národ. vzpoura _ nábož. rozdíly _ předešlé ústupky _ sebevraž. ter.

Případ Case	<i>Democratic Occupation</i>	<i>Nationalist Rebellion</i>	<i>Religious Difference</i>	<i>Prior Concessions</i>	<i>Suicide Terrorism</i>
1. Lebanese Shia vs. U.S./ France/Israel	X	X	X		X
2. Tamils vs. Sri Lanka	X	X	X		X
3. Palestinians vs. Israel	X	X	X		X
4. Sikhs vs. India	X	X	X		X
5. Kashmiris vs. India	X	X	X		X
6. Chechens vs. Russia	X	X	X		X
7. Iraqi rebels vs. U.S.	X	X	X		X
8. Chittagong Hill Tribes vs. Bangladesh	X	X	X	X	
9. Tripuras vs. India	X	X	X	X	
10. Assamese vs. India	X	X	X	X	
11. Nagas vs. India	X	X	X	X	
12. Moros vs. Philippines	X	X	X	X	
13. IRA vs. Great Britain	X	X	X	X	
14. Mayal-Muslims vs. Thailand	X	X	X	X	

9. Tabulka vliv salafismu na Al-Kajdu. PAPE, Robert A. Dying to Win: The Stratigic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 172. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

TABLE 13. Salafi Influence and al-Qaeda

Sunnitské státy s populací ovlivněnou salafismem (populace v milionech, 2000)
Sunni Countries with Salafi-Influenced Populations (population in millions, 2000)

země <i>Country</i>	počet muslimů <i>Muslims</i>	ovlivnění salafismem <i>Salafi-Influenced</i>	sebevražední teroristé Al-Kajdy <i>Al-Qaeda Suicide Terrorists</i>
Somalia	10	5	
Algeria	31	19	
Tunisia	10	5	1
Egypt	62	23	2
Sudan	21	21	
Nigeria	68	37	
Afghanistan	25	10	3
Pakistan	149	43	2
Bangladesh	114	14	
Indonesia	185	26	3
Yemen	18	8	3
Saudi Arabia	21	18	34
Jordan	6	2	
Oman	2	2	
celkem Total	722	233	48

1 na 5 milionů salafistů
1 per 5 million Salafi
1 na 15 milionů muslimů
1 per 15 million Muslims

10. Tabulka: vliv přítomnosti amerických bojových sil v sunnitských zemích. PAPE, Robert A. Dying to Win: The Stratigic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 173. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

přítomnost amerických sil v sunnitských zemích a Al-Kajda
TABLE 14. American Military Presence in Sunni Countries and al-Qaeda

Sunnitské země s americkými bojovými operacemi
Sunni Countries with American Combat Operations

země <i>Country</i>	muslimové v milionech <i>Muslims (millions)</i>	sebevražední útočníci Al-Kajdy <i>Al-Qaeda Suicide Attackers</i>
Afghanistan	25	3
Saudi Arabia	21	34
Turkey	67	4
Uzbekistan	21	0
UAE	2	2
Oman	2	0
Kuwait	2	0
Total	140	43

1 per 3.2 million

ostatní sunnitské země
All Other Sunni Countries

Total	794	23
-------	-----	----

1 per 35 million

11. Tabulka: Vliv přítomnosti amerických vojsk v salafistických zemích vs. ostatní sunnitské země a Al-Kajda. PAPE, Robert A. Dying to Win: The Stratigic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 75. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

přítomnost amerických vojsk v salafistických zemích vs. ostatní sunnitské země a
TABLE 15. American Military Presence in Salafi Countries Al-Kajda
Versus Other Sunni Countries and al-Qaeda

Countries with Salafi-Influenced Populations and American Combat Operations země Country	muslimové v milionech Muslims (millions)	sebevražední útočníci Al-Kajdy Al-Qaeda Suicide Attackers
Afghanistan	25	3
Saudi Arabia	21	34
Oman	2	0
Total	48	37 1 per 1.3 million
ostatní sunnitské země All Other Sunni Countries		
Total	886	29 1 per 31 million

12. Tabulka: Sunnitské země bez populace ovlivnění salafismem. PAPE, Robert A. Dying to Win: The Stratigic Logic of Suicide Terrorism. New York: Random House, 2005, s. 75. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Sunnitské země bez populace ovlivněné salafismem
Sunni Countries without Salafi-Influenced Populations*

Country	Muslims	Salafi-Influenced	Al-Qaeda Suicide Terrorists
Morocco	28		12
Mauritania	3		
Senegal	9		
Mali	10		
Guinea	5		
Sierra Leone	3		
Chad	4		
Burkina Faso	6		
Mauritania	3		
Malaysia	13		
Uzbekistan	21		
Turkmenistan	4		
Tajikistan	5		
Kyrgyzstan	3		
Turkey	67		4
UAE	2		2
Kuwait	2		
Syria	15		
Albania	2		
Niger	7		
Total	212		18 1 per 12 million Muslims

13. Tabulka: ne-úspěch donucovací vzdušné strategie. PAPE, Robert A. (2014-04-11). Bombing to Win: Air Power and Coercion in War (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1916). Cornell University Press. Kindle Edition.

případ Cases	trest Punishment	risk Risk	odepření Denial		
			Strategic interdiction	Operational interdiction, close air support, ground threat	dekapitace Decapitation
Japan, 1944–45	failure	uncertain*	failure	success	—
Korea, 1950–51	failure	—	—	success	—
Korea, 1952–53	failure	success*	—	failure	—
Vietnam, 1965–68	failure	failure	—	failure	—
Vietnam, 1972	—	failure	—	success	—
Iraq, 1991	—	—	—	success	failure
Germany, 1942–45	failure	—	failure	failure	—

* Instances of nuclear coercion.
příklad nukleárního nátlaku

failure - neúspěch
succes - úspěch
uncertain - nejistý výsledek

4) Mapy:

1. Mapa: mapa islámu, (1. 3. 2015) dostupná z:
<http://www.hks.re/wiki1/lib/exe/detail.php?id=islam-ramadan&media=2014:mapa_islam_sunnite_siite.jpg>

Mapa islámu : sunnité / šiité ■

5) Obrázky:

1. Obrázek - Charlie Hebdo:

https://www.google.cz/search?q=charlie-hebdo&biw=1920&bih=979&tbm=isch&imgil=A1XEx90DszGooM%253A%253B2lrXDSJqZW5LUM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.frontpagemag.com%25252F2015%25252Fdgreenfield%25252Freprinting-the-charlie-hebdo-mohammed-cartoons-is-the-best-way-to-defy-islamic-cartoonophobia%25252F&source=iu&pf=m&fir=A1XEx90DszGooM%253A%252C2lrXD SJqZW5LUM%252C &usg=-p0UT_17ibIQ8v2ShNY-il-VmQ%3D&ved=0CFIQyjc&ei=ValZVMmzA8_paPWJgJAK#imgdii=&imgrc=A1XEx90DszGooM%253A%253B2lrXDSJqZW5LUM%253Bhttp%253A%252F%252Fcdn.frontpagemag.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2015%252F01%252Fcharlie-hebdo-s-est-deja-attire-les-foudres.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.frontpagemag.com%252F2015%252Fdgreenfield%252Freprinting-the-charlie-hebdo-mohammed-cartoons-is-the-best-way-to-defy-islamic-cartoonophobia%252F%3B930%3B1180

(staženo: 10.2.2015)

2. Obrázek: Rozdělení útoků Al-Kajdy z 11. září. Chicago Project on Security and Terrorism - Suicide Attack Database (cit. 2. 5. 2015). [Data File] Dostupný z: <http://cpostdata.uchicago.edu/>

Attack List

[Download Data](#)

	Locations	Campaign	Attack Date	Deaths
View Details	United States	Al Qaeda vs. U.S. & Allies	2001-09-11	2739
View Details	United States	Al Qaeda vs. U.S. & Allies	2001-09-11	45
View Details	United States	Al Qaeda vs. U.S. & Allies	2001-09-11	189

9 Zdroje a literatura

SEZNAM LITERATURY

Publikace:

BLOOM, Mia. 2005. Dying to Kill: The Allure of Suicide Terror. Pbk. [rev.] ed. New York: Columbia University Press, xvii, 251 p. ISBN 02-315-0986-3.

BROWN, Daniel W. Rethinking Tradition in Modern Islamic Thought. New York: Cambridge University Press, 1996, x, 185 p. ISBN 0521570778.

CARLTON, Eric. 1992. Occupation: The Policies And Practices Of Military Conquerors. Savage, Md.: Barnes, viii, 198 p. ISBN 03-892-0981-3.

ESPOSITO, John L. 2002. Unholy War: Terror in The Name of Islam. New York: Oxford University Press, xii, 196 p. ISBN 01-951-5435-5.

GUNARATNA, Rohan. 2002. Inside Al Qaeda: Global network of Terror. New York: Columbia University Press, xiii, 271 p. ISBN 02-311-2692-1.

HERB, Guntram Henrik a David H KAPLAN. 1999. Nested Identities: Nationalism, Territory, and scale. Lanham, Md.: Rowman, x, 343 p. ISBN 08-476-8467-9.

MISHAL, Shaul a Avraham SELA. 2000. The Palestinian Hamas: Vision, Violence, and Coexistence. New York: Columbia University Press, xi, 244 p. ISBN 02-311-1675-6.

Imám AL-NAWIWI, Jahjá. Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada. Vyd. 1. Praha: AMS, 527 s. ISBN 978-80-902419-1-6. Přeložil Petr Pelikán.

MUNASINGHE, Sarath. 2000. A Soldier's Version: An Account of the On-going Conflict and the Origin of Terrorism in Sri Lanka. 1st ed. Colombo: Market Information Systems, 252 p. ISBN 95-597-1300-0.

OHNUKI-TIERNEY, Emiko. 2002. *Kamikaze, Cherry Blossoms, and Nationalisms: The Militarization of Aesthetics in Japanese History*. Chicago: University of Chicago Press, xvii, 411 p. ISBN 02-266-2091-3.

PAPE, Robert A. (2014-04-11). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War* (Cornell Studies in Security Affairs) (Kindle Location 1916). Cornell University Press. Kindle Edition.

PAPE, Robert A. a FELDMAN, James. K *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It*. University of Chicago Press, 2010. ISBN 978-0-226-64560-5

PAPE, Robert A. *Coercive Air Power in the Vietnam War*. *International Security* , Vol. 15, No. 2, 1990,

PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 19. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

PAPE, Robert A. *Why Japan Surrendered*. *International Security* 18.2. 1993

PAPE, Robert A.; FELDMAN, James K. (2010-10-07). *Cutting the Fuse: The Explosion of Global Suicide Terrorism and How to Stop It* (Chicago Series on International and Domestic) University of Chicago Press. Kindle Edition.

PAPE, Robert A. *Coercion and Military Strategy: Why Denial Works and Punishment Doesn't*. *Journal of Strategic Studies* 15.4.1992,

US Strategic Bombing Survey In: PAPE, Robert A. *Dying to Win: The Strategic Logic of Suicide Terrorism*. New York: Random House, 2005, s. 57. [PDF] eISBN: 978-1-58836-460-9 v3.0.

Internetové zdroje:

About. 2015. CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/about/>

AL- ZARQAWI, Musab. 2004. Letter from Abu Musab al-Zarqawi to Osama bin Laden. In: Council on Foreign Relations [online]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/iraq/letter-abu-musab-al-zarqawi-osama-bin-laden/p9863>

Breakthroughs. In: The University of Chicago [online]. Dostupné z: <http://www.uchicago.edu/about/breakthroughs/>

BUSH, George W. Address to the Nation on the War on Terrorism
The American Presidency Project. 2001. In: *Address to the Nation on the Terrorist Attacks* [online]. Dostupné z: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=58057>

Country Reports on Terrorism 2013. In: U.S. Department of State [online]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2013/224830.htm>

CURRICULUM VITAE: Robert Anthony Pape, Jr. 2014. In: The University of Chicago: Department of Political Science [online]. Dostupné z: <http://political-science.uchicago.edu/people/faculty/Pape%20CV%202014.pdf>

ČTK,. 2015. V Německu nelze plošně zakázat muslimské šátky ve školách. In: České noviny: Zprávy [online]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-nemecku-nelze-plosne-zakazat-muslimske-satky-ve-skolach/1192246>

Data Collection Methodology. 2015. In: CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: <http://cpost.uchicago.edu/database/methodology/>

DĚJINY SVĚTA. Starověk: starověký Řím. dejepisvkostce.estranky.cz. [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: <<http://www.dejepisvkostce.estranky.cz/clanky/starovek/staroveky-rim--kralovstvi--republika--cisarstvi-.html>>

Explaining the Numbers. 2015. In: CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: http://cpost.uchicago.edu/database/explaining_the_numbers/

FY 2012 TOTAL FOREIGN ASSISTANCE PROFILE: SUMMARY OF ALL COUNTRIES. In: USAID: FROM THE AMERICAN PEOPLE [online]. Dostupné z: <https://eads.usaid.gov/gbk/data/profile.cfm>

HOFFMAN, Bruce. Inside Terrorism. New York: Columbia University Press, 1998, s. 43. Hoffmanova definice též dostupná z: <http://thepolitic.org/inside-terrorism-an-interview-with-bruce-hoffman/>.

HROUB, Khaled. 2001. Hamas: Political Thought and Practice. Foreign Affairs [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/reviews/capsule-review/2001-03-01/hamas-political-thought-and-practice>

GREENBERG, Joel. 2002. MIDEAST TURMOIL: PALESTINIAN; Suicide Planner Expresses Joy Over His Missions. The New York Times [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2002/05/09/world/mideast-turmoil-palestinian-suicide-planner-expresses-joy-over-his-missions.html>

Chicagská škola. In: Portál sociologie [online]. Dostupné z:

<http://www.sociologie.czweb.org/chicagskaskola.html>

JUDr. PhDr. MAREŠ, Miroslav, Ph.D. Vymezení pojmů terorismu, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. dostupné z:

<http://www.defenceandstrategy.eu/filemanager/files/file.php?file=6330>

J. ART, Robert. 1980. To What Ends Military Power. In: International Security: Volume 4, Issue 4[online]. [cit. 2015-01-03]. Dostupné z:

<http://www.columbia.edu/itc/sipa/S6800/courseworks/FourFuncForce.pdf>

KRAMER, Martin. 1990. The Moral Logic of Hizballah. Cambridge: Cambridge University Press, 1990,. Dostupné z :<<http://www.martinkramer.org/sandbox/reader/archives/the-moral-logic-of-hizballah/>>.

LANK, Martin. 2014. Situace kolem radikálního islámu v ČR je potřeba řešit!. In: Hnutí Úsvit [online]. Dostupné z: <http://www.hnutiusvit.cz/novinky/6218/>

Libanon: Základní informace o teritoriu. 2015. In: MZV [online]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/blizky_vychod/libanon/

LUK, Jan. 2014. Další oběť džihádu: Islamisté z Alžírsko zabili uneseného Francouze. In: ČT24[online]. [cit. 2015-05-01]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/287154-dalsi-obet-dzihadu-islamiste-z-alzirska-zabili-uneseneho-francouze/>

M. BLANCHARD, Christopher. 2006. CRS Report for Congress: The Islamic Traditions of Wahhabism and Salafiyya. In: Investigativeproject.org [online]. Dostupné z: <http://www.investigativeproject.org/documents/testimony/47.pdf>

Mapa islámu: sunnité / šiité. 2014. In: Česká zemědělská univerzita - Provozně ekonomická fakulta: Hospodářská a kulturní studia [online]. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki1/lib/exe/detail.php?id=islam-ramadan&media=2014:mapa_islam_sunnite_siite.jpg

MAR Data. 2015. In: Minority At Risk Project [online]. Dostupné z: http://www.cidcm.umd.edu/mar/mar_data.asp

MOGHADAM, Assaf. 2006. Suicide Terrorism, Occupation, and the Globalization of Martyrdom. *Studies in Conflict* [online].29(8). DOI: 10.1080/10576100600561907. ISSN 1057-610x.

PAPE, Robert A. 2003. The Strategic Logic of Suicide Terrorism. In: The University of Chicago: *American Political Science Review* [online]. vol. 97, No. 3, s. 13. Dostupné z: <http://www.danieldrezner.com/research/guest/Pape1.pdf>

Paříž chce žalovat Fox News za urážku na cti. 2015. In: Investiční web [online]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2015/1/21/pariz-chce-zalovat-fox-news-za-urazku-na-cti/>

PBS NEWSHOUR. 1996. In: Bin Laden's Fatwa [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: http://www.pbs.org/newshour/updates/military-july-dec96-fatwa_1996/

Překladač Google. Google [online]. Dostupné z: <https://translate.google.cz/?hl=cs&tab=wT>

SCIOLINO, Elaine. Saudi Warns Bush, The New York Times, www.nytimes.cz, k dispozici z: <http://www.nytimes.com/2002/01/27/world/don-t-weaken-arafat-saudi-warns-bush.html>

Search results: Suicide Attack Database. 2015. In: CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: http://cpostdata.uchicago.edu/search_results_new.php?listPage=1

Slovník: on-line. 2015. Seznam.cz [online]. Dostupné z: <http://slovník.seznam.cz/en-cz/word/>

SONTAG, Deborah. 2002. The Palestinian Conversation. The New York Times [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2002/02/03/magazine/03PALESTINE.html>

Srí Lanka: Vnitropolitická charakteristika. 2015. In: MZV [online]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/sri_lanka/politika/vnitropoliticka_charakteristika.html

Suicide Attack Database. 2014. In: CPOST: CHICAGO PROJECT ON SECURITY & TERRORISM [online]. Dostupné z: http://cpostdata.uchicago.edu/search_new.php

The End of Fear, The Beginning of Understanding. 2011. In: PAPE, Robert. *Fountain magazine*[online]. Dostupné z: <http://www.fountainmagazine.com/Issue/detail/The-End-of-Fear-the-Beginning-of-Understanding>

The Veneration of Martyrs by the LTTE. 1997. In: SCHALK, Peter. *Tamilnation.org* [online]. [cit. 2015-04-04]. Dostupné z: <http://tamilnation.co/ideology/schalk04.htm>

VÁLOVÁ, Irena. 2014. ESLP: Zákaz islámského šátku ve škole není porušením lidských práv. In: Česká justice [online]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/10/eslp-zakaz-islamskeho-satku-ve-skole-neni-porusenim-lidskych-prav/>

WALDMAN, Amy. 2003. Masters of Suicide Bombing: Tamil Guerrillas of Sri Lanka. In: The New York Times [online]. [cit. 2015-05-14]. Dostupné z: <http://www.nytimes.com/2003/01/14/world/masters-of-suicide-bombing-tamil-guerrillas-of-sri-lanka.html>

WILSON, Ward. 2013. The Bomb Didn't Beat Japan... Stalin Did: Have 70 years of nuclear policy been based on a lie? In: Foreign Policy [online]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2013/05/30/the-bomb-didnt-beat-japan-stalin-did/>